

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון - [CC BY-NC-SA 2.5](#) אסור בשימוש מסחרי

וספרי ויקיטקסט תחת רשיון [GNU Free Doc. License](#) - כל הזכויות שמורות (c) ל' ר' פנחס ראובן שליט"א ולויקיטקסט על פי הרמב"ם

משנה מסכת שקלים (מ)

• [פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#)

[פרק א](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ב](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

[פרק ג](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

[פרק ד](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#)

[פרק ה](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

[פרק ו](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

[פרק ז](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ח](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#)

פרק א - משנה א

בְּאֶחָד בְּאֶדָר מִשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים **[א]** וְעַל הַכְּלָאִים. בְּחַמְשָׁה עָשָׂר בּו קוֹרִין אֶת הַמְּגֵלָה בְּכַרְכִּין, וּמִתְקַנִּין אֶת הַדְּרָכִים וְאֶת הַרְחוּבוֹת וְאֶת מְקוֹאוֹת הַמַּיִם, וְעוֹשִׂין כָּל צָרְכֵי הָרַבִּים, וּמְצַיְנִין אֶת הַקְּבָרוֹת, וְיוֹצְאִין אֶף עַל הַכְּלָאִים:

ר"ע מברטנורה **בְּאֶחָד בְּאֶדָר מִשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים**. בית דין שולחים בכל ערי ישראל ומכריזין שגיבאו שקליהו. לפי שבאחד בניסן צריך להביא קרבנות צבור מתרומה חדשה, דכתיב (במדבר כח) זאת עולת חדש בחדשו לחדשי השנה, חדש והבא קרבן מתרומה חדשה, וילפינו חדשי השנה דהקא, מראשון הוא לכם לחדשי השנה (שמות יב), הלכך מקדימין שלשים יום, דהינו מאחד באדר, להכריז שגיבאו שקליהם: **וְעַל הַכְּלָאִים**. מכריזין שימעטו הזרע האחר עד שלא ישאר בו רבע קב לסאה, כדתנן בפרק ב' דכלאים כל סאה שיש בו רבע קב ממין אחר ימעט. ורבתינו פרושו דלאחר שגדלו הזרעים אפלו אחד באלף צריך לעקר הכל, דכל תרי מיילי דכל חד לחודיה שרי ונאסרו על ידי תערבת לא שיך בהו בטול **[ב]**, דדוקא כשמין אחר מערב בשעת הזרע אין צריך כי אם למעט, דמדאורייתא חד בתרי בטיל ולא מקרי זורע כלאים, אלא מפני מראית העין בעלמא צריך למעט. אבל לאחר שגדלו לא שיך בהו

בטול וצריך לעקר את הכל ולא ישיר אלא אחד מן המינים : **בחמשה עשר בו קורין את המגלה בכרפין**. המקפין חומה מימות יהושע בן נון. אידי דבעי למתני דבחמשה עשר באדר שלחנות יושבין במדינה, תני נמי כל מה שהיו עושין בו ביום **(ג)** : **ומתקנים את הדרכים ואת הרחובות**. השוקים שנתקלקלו בגשמים בימות החורף, מתקנים אותם בשביל עולי רגלים. ואית דמפרשי בשביל הרוצחים המכים נפש בשגגה, שיוכלו לנוס מפני גואל הדם, כדכתיב (דברים יט) תכין לך הדרך : **ואת מקואות המים**. אם נתרבה בהן טיט מנקין אותן, ואם נחסר שעורן ממשיכין להם מים שאובים ומשלימין אותן לכשעור אם היה שם רב ארבעים סאה מן הכפר : **ועושים כל צרכי רבים**. כגון דיני ממונות **(ד)** ודיני נפשות, ודיני מכות, ופדיית ערכים וחרמים והקדשות, והשקאת סוטה **(ה)**, ושרפת פרה, ורציעת עבד עברי, וטהרת מצרע, ושולחין לפתח בורות של מים מכנסים כדי שיהיו מצויין לעם לשתות מהן בימות החמה. דכל הנד צרכי רבים נינהו : **ומצינין את הקברות**. שלא יאהילו עליהם הכהנים ועושי טהרות. והציון הוא שממחים סיד ושפכים אותו סביב הקבר, ובימות הגשמים היה הסיד נמוח וצריך לחזר ולצינו : **ויוצאים**. שלוחי בית דין : **אף על הפלאים**. ואף על פי שכבר הכריזו עליהם באחד באדר, לא היו סומכים על ההכרזה, דשפא לא עקרום בעלים. והיו הם יוצאים ועוקרים אותם : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (א) השקלים. הם אותם שאמר הכתוב עליהם זה יתנו כל העובר על הפקודים. רמב"ם : **(ב)** ובשר בחלב שאני, דגלי קרא בהדיא דבטל באינו נותן טעם, דדרך בשול הינו דאיכא נתינת טעם, ניחא דליכא למילף משום דחדוש הוא דלא נאסר בכבוש אלא דוקא במבשל : **(ג)** כלומר להכי לא תני דבארבעה עשר בו קורין שאר עירות. תוספות. ומשום הכי לא הדרך לפרש בן בכלאים דתני אידי דשקלים דפשיטא הוא : **(ד)** ירושלמי. והפונה כי כל מה שהיה מאלו הדברים תלוי ומסגר ולא נתעסקו בו, שמזרזין וממהרין להשלימו ולהגיעו לתכליתו מחצי חדש אדר. הרמב"ם. ובדאי מי שהיה זריז והקדים לעשות הרי זה משבח : **(ה)** והכסף משנה נסתפק מלשון הרמב"ם שכתב דבודקים על הראויה לשנות כו', דאלו להשקותה לא היו מאחרים אותה עד חמשה עשר באדר אלא בכל יום משקין אותה, אבל בפרושו אין נראה בן אלא דהשקאה עצמה נמי. וזה לשון הרמב"ם, בית דין היו נפנין לחפש על צרכי צבור כו' ההקדשות כו' וגו' כו' כדי שיהיה כל העם עתיד לתן תרומת השקלים לחזק את בית אלהינו : (עיקר תוי"ט).

פרק א - משנה ב

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ עוֹקְרִין
וּמְשַׁלְּיכִין לְפָנֵיהֶם. מְשַׁרְבוּ עוֹבְרֵי עֵבֶרָה, הָיוּ
עוֹקְרִין וּמְשַׁלְּיכִין עַל הַדְּרָכִים, הַתְּקִינוּ שֶׁיְהוּ
מִפְקִירִין כָּל הַשָּׂדֶה כְּלָה :

ר"ע מברטנורה **היו עוקרים ומשליכים לפנייהם.** לפני בעלי השדות כדי שיתבישו. והיו בעלי שדות שמחים שמנכשים להם שדותיהם, ועוד שהיו נותנים אותן לפני בהמתן. התקינו שיהיו משליכים אותן בדרכים. ועדין היו בעלי שדות שמחים שהיו מנכשים להן: **התקינו שיהיו מפקירין כל השדה.** דהפקר בית דין הפקר **[ו]**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ו] דכתוב [עזרא י] כל אשר לא יבא לשלשת ימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו. ירושלמי: (עיקר תוי"ט).

פרק א - משנה ג

בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ, שֶׁלְחָנוֹת **[ז]** הָיוּ יוֹשְׁבֵין
בַּמְּדִינָה. בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה, יָשְׁבוּ בַּמְּקָדָשׁ.
מְשִׁישְׁבוּ בַּמְּקָדָשׁ, הַתְּחִילוּ לְמִשְׁכֵּן **[ח]**. אֶת מִי
מִמִּשְׁכָּנִין, לְוִיִּם וַיִּשְׂרְאֵלִים, גְּרִים וְעֶבְדִים
מִשְׁחָרְרִים, אֲבָל לֹא נָשִׁים וְעֶבְדִים וּקְטָנִים. כָּל
קָטָן שֶׁהִתְחִיל אָבִיו לְשָׁקוֹל עַל יָדוֹ, שׁוֹב אֵינוֹ

פוסק {ט}. ואין ממשפנין את הלהנים מפני דרכי שלום:

ר"ע מברטנורה **במדינה**. בירושלים. והיו מחליפין מחצית השקל לאנשים, שמביאים כל אחד ממטבע מדינתו ואינו יודע כמה מהם יוצאים למחצית השקל: **ישבו במקדש**. לפי שהיה הזמן מתקרב היו יושבים במקדש, כדי שימהרו להביא. ורמב"ם פרש שכל ערי ישראל קרויין מדינה, ובעשרים וחמשה בו היו יושבים במקדש בירושלים: **התחילו למשפן**. מי שלא הביא שקלו: **את מי ממשפנין לויים**. לאפוקי ממאן דאמר שאין ממשפנין את הלויים דכתיב (שמות ל) כל העובר על הפקודים מן עשרים שנה ומעלה, ולויים לא היו נמנים מן עשרים: **אבל לא נשים**. ונתנו איש כפר נפשו (שם) כתיב, ולא אשה: **ולא עבדים**. דאין עבדים חביבין אלא במצוות שנשים חביבות: **וקטנים**. אפלו הביא שתי שערות והוא פחות מן עשרים: **שוב אינו פוסק**. אביו, משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו: **ואין ממשפנין את הלהנים**. ואף על פי שחביבין במחצית השקל: **מפני דרכי שלום**. לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד {י} וסומכים עליהם שלא יעכבו את שקליהם. ואי נמי יעכבו ולא יתנו, בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודתם, כמו שנותנים מתרומת הלשפה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ז} שלחנות. שלחן שם לשלחן שלפני השלחני שמקבל עליו, וכד קורין לחלפני שלחני בכל המשנה: **{ח} למשפן**. כלומר שמוציאין העבוס מביתו. תרגום אם חבול תחבל [שמות כב] אם משפנא תסב. הרמב"ם. ומה שכתב מביתו הינו שהיו לוקחים בעל פרחו, ואפלו כסותו, ואין פאן משום בחוץ תעמד דהקא מצות גבוה עליו, מה שאין כן פריעת בעל חוב אף על גב דנמי מצוה היא אין למדין ממנה למצות גבוה: **{ט} שוב אינו פוסק**. שאומרין לו מאחר שנתת עליו השנה שעברה והעמדת עליו זאת המצוה תן עליו תמיד עד שיגיע לעשרים ולא תפסק. הרמב"ם. ונראה מדבריו דאם מת אביו ועדין הוא קטן דאין חיוב עליו, ודלא כהר"ב, ואולי הר"ב רצונו לומר שהחיוב חל על נכסי האב ובשירשו. ועין תוספות יום טוב: **{י} ונראה לי** דהינו דרכי שלום, שאם לא נחלק להם כבוד אתו לאינצויי: (עיקר תוי"ט).

אמר רבי יהודה, העיד בן בוכרי ביבנה, כל כהן ששוקל אינו חוטא. אמר לו רבן יוחנן בן זכאי, לא כי, אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא, אלא שהכהנים דורשים מקרא זה לעצמן, (ויקרא ו) וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל, הואיל ועמר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו, היאך נאכלים:

ר"ע מברטנורה כל כהן ששוקל אינו חוטא. ואף על פי שאינו חייב לשקל **[יא]**. וסלקא דעתך אמינא אם שוקל נמצא קרבן צבור קרב משל יחיד, קמשמע לן דאינו חוטא, לפי שהוא מוסר אותו מחצית השקל לצבור לגמרי, ולא חישבן שמא לא יגמר למסרו יפה: **כל כהן שאינו שוקל חוטא**. וקרא דכל העובר על הפקודים דריש ליה הכי, כל העובר בים סוף, דהינו כהנים לויים וישראלים שכלן עברו את הים על הפקודים, בין אותן שנמנו לבדן **[יב]** בין אותן שנמנו עם ישראל, יתן תרומת ה'. ואף על גב דבפרשת אלה פקודי כתיב וכסף פקודי העדה מאת כפר וגו' לשש מאות אסף ושלשת אלפים וכו', ההוא בתרומת האדנים הוא דכתיב, ובאותה תרומה לא היה שבת לוי, אבל בתרומה של קרבנות צבור השוו בה כהנים לויים וישראלים: **לעצמן**. להנאתן. ולא דרשא היא, דדוקא במנחת כהן לבדו אמר קרא כליל תהיה, ולא באותה שיש לו בשתפות עם הצבור. והלכה שכהנים חייבים לתן מחצית השקל, ואין ממשיכין אותן מפני דרכי שלום: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[יא]** כדמפרש טעמא בירושלמי, דכתיב כל העובר כו', כל דעבר על פיקודא יתן, וכמו שכתב הרמב"ם לעיל גבי לויים, ואותו מאן דאמר שגזפר הוא ניהו בן בוכרי דהקא דכהנים ולויים שוין, והכי נמי הוה מצי למימר כל לוי, אלא משום דלא מצי למימר שדורשים כו' לעצמן. תוספות: **[יב]** והרי בני אהרן התפקדו כו' דכתיב ואלה שמות בני אהרן. והא דהצריך לומר דעובר בים סוף משום כו' שלא עברו לפני משה אלא היה הולך ועומד על הפתח כפרוש רש"י בחמש. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

פרק א - משנה ה

אָף עַל פִּי שְׁאָמְרוּ, אִין מִמְשַׁכְּנִין נְשִׁים וְעַבְדִּים
וְקַטְנִים, אִם שָׁקְלוּ מְקַבְּלִין מִיָּדוֹ. הַנְּכָרִי
וְהַכּוֹתֵי שְׁשָׁקְלוּ, אִין מְקַבְּלִין מִיָּדוֹ. וְאִין
מְקַבְּלִין מִיָּדוֹ קִנֵּי זָבִין וְקִנֵּי זָבוֹת וְקִנֵּי יוֹלְדוֹת,
וְחֻטְאוֹת וְאַשְׁמוֹת. (אָבֵל) {ג} נְדָרִים וְנִדְבוֹת,
מְקַבְּלִין מִיָּדוֹ. זֶה הַכֹּל, כָּל שֶׁנִּדָּר וְנִדְב,
מְקַבְּלִין מִיָּדוֹ. כָּל שֶׁאִין נִדָּר וְנִדְב {ד} אִין
מְקַבְּלִין מִיָּדוֹ. וְכֵן הוּא מְפָרֵשׁ עַל יְדֵי עֲזָרָא,
שֶׁנֶּאֱמַר (עֲזָרָא ד) לֹא לָכֶם וְלָנוּ לְבָנוֹת בֵּית
לְאַלְהֵינוּ:

ר"ע מברטנורה **מְקַבְּלִין מִיָּדוֹ**. וּבִתְנַאי שְׂיִמְסְרוּם לְצַבוּר לְגַמְרִי, כִּי הֵיכִי
דְּלֹא לְהוּי קָרְבָּן צַבוּר קָרַב מִשָּׁל יְחִיד: **קִנֵּי זָבִים וְזָבוֹת**. תּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה
שְׁזָבִים וְזָבוֹת מְבִיאִים. וּבְכוֹתִים בְּלִבְד מִיָּרִי, דְּאִין זָבִים וְזָבוֹת בְּעוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים: **כָּל שֶׁהוּא נִדָּר וְנִדְב מְקַבְּלִין מִיָּדוֹ**. דְּתַנְיָא [מְנַחוֹת עג:] אִישׁ אִישׁ,
לְרַבּוֹת אֶת הַגְּרָמִים שֶׁנּוֹדְרִים נְדָרִים וְנִדְבוֹת כִּי שְׂרָאֵל. וְאִין לִי אֶלָּא עוֹלָה
כְּדָכְתִּיב (וַיִּקְרָא כב) אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לְה' עוֹלָה, שְׁלָמִים מִנִּין, תִּלְמוּד לומר לְכֹל
נְדָרֵיהֶם. מִנִּין לְרַבּוֹת הָעוֹפוֹת וְהַמְנַחוֹת הֵינּוּ וְהַלְבָּנָה וְהַעֲצִים, תִּלְמוּד
לומר לְכֹל נְדָרֵיהֶם וְלְכֹל נְדָבוֹתָם: **וְכֵן הוּא מְפָרֵשׁ עַל יְדֵי עֲזָרָא**. כְּשֶׁרָצוּ
הַכּוֹתִים לְסַיְעוֹ וְשָׁלְחוּ לָהֶם נְבִנָה עִמָּכֶם כִּי כָכֶם נְדָרְשׁ לְאַלְהֵיכֶם, מֵה
הַשִּׁיבּוֹ לָהֶם, לֹא לָכֶם וְלָנוּ לְבָנוֹת בֵּית בְּשִׁתְּפוֹת לְאַלְהֵינוּ, וְלָכֶם אִין חֶלֶק
וְצִדְקָה וְזָכְרוֹן בִּירוּשָׁלַיִם: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ג} **אָבֵל כו'**. זֶה גְרַסַת הַר"ב. אָבֵל הַרְמַב"ם לֹא גָרַס אָבֵל, וְהֵכִי
גָרַס וְחֻטְאוֹת כּו' נְדָרִים מְקַבְּלִין מִיָּדוֹ וְכו', וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וּלְפִיכָד מְקַבְּלִין מִהוּ
חֻטְאוֹת וְאַשְׁמוֹת לְפִי שְׂפִינּוֹן שֶׁהוּא נִתְפָּוֵן בְּכַפְּרָה אוֹלִי יָשׁוּב: {ד} **כָּל שֶׁאִין**
כו'. פְּרוּשׁ לְמַזְבֵּחַ, אָף עַל גַּב דְּנִדָּר וְנִדְב לְבַדָּק הַבַּיִת אִין מְקַבְּלִין מִיָּדוֹ, וְכו'
הוּא מְפָרֵשׁ כּו'. וְכֵן נִרְאֶה בִּירוּשָׁלַיִם: (עיקר תוי"ט).

פרק א - משנה ו

וְאֵלוּ שְׁחִיבֵין בְּקִלְבוֹן, לְוַיִּם וַיִּשְׂרְאֵלִים וַיְגָרִים
וְעִבְדִּים מִשְׁחָרְרִים, אֲבָל לֹא כֹהֲנִים וְנָשִׁים
וְעִבְדִּים וְקִטְנִים. הַשּׁוֹקֵל עַל יָדֵי כֹהֵן, עַל יָדֵי
אִשָּׁה, עַל יָדֵי עֶבֶד, עַל יָדֵי קָטָן, פְּטוּר. וְאִם
שָׁקַל עַל יָדוֹ וְעַל יַד חֵבְרוֹ, חֵיב בְּקִלְבוֹן אֶחָד.
רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, שְׁנֵי קִלְבוֹנוֹת. הַנּוֹתֵן סֵלַע
וְנוֹטֵל שָׁקֶל, חֵיב שְׁנֵי קִלְבוֹנוֹת :

ר"ע מברטנורה קלבוֹן. קל בון. כלומר דבר קל ומעט שמוסיפין על מחצית השקל להכריע ביניהם **[טו]**: **השוקל על ידי אשה כו' פטור.** כגון שהלוח להם, דכיון דפטורים הן לא מחיבי בקלבוֹן. ואי לא הלוח להם אלא שפורע בשבילם, אפלו שוקל בשביל בר חיובא פטור מן הקלבוֹן כדלקמן: **אם שקל על ידו ועל יד חברו.** בשלהו מירי, ושוקל שקל שלם, מחצית השקל בשבילו ומחצית השקל שמלוה לחברו: **חייב קלבוֹן אחד.** דסבר הנותן מחצית השקל הקצוב בתורה פטור **[טז]** מן הקלבוֹן, דכתיב זה יתנו, כזה יתנו ולא יותר. ושנים ששקלו שקל שלם אין נותנין אלא קלבוֹן אחד: **רבי מאיר אומר שני קלבוֹנות.** רבי מאיר סבר השוקל מחצית השקל חייב בקלבוֹן, הלכך שנים ששקלו שקל שלם חייבין שתי קלבוֹנות. ואין הלכה כרבי מאיר: **הנותן סלע.** דהינו שקל שלם לשלחני של הקדש, ונוטל ממנו מחציתו שנשאר לו ממנו. ושקל האמור כאן הינו מחצית השקל **[יז]**: **נותן שני קלבוֹנות.** בהא מודה תנא קמא דנותן שתי קלבוֹנות, אחד קלבוֹן להכרע מחצית השקל שהוא נוטל מן ההקדש, ואחד דכיון שלא שקל מחצית השקל כמו שקצוב בתורה נתחייב בקלבוֹן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [טו] כלומר כמו שכתב הרמב"ם קלבוֹן כו' שחציי השקלים הכל צריכין כו' לפיכך ומצד שקל בשני חצאין יתן לו תוספת על השקל. אבל הוא לא הזכיר לשון הכרע. ורש"י כתב הכרע ויש אומרים חלופי, שאין שני חצאין יוצאין בסלע בלא חלופי מעט. משמע דפרוש הכרע הינו תוספת בעלמא כעין וחייב להכריע דסוף פרק ו' דבבא בתרא. וכן כתב הר"ב סוף

פָּרַק קָמָא דְחַלְיוֹ, וּמִשְׁנָה ג' פָּרַק ט' דְּבִכּוּרוֹת. וְכֹאן אֲרַבְבֵּיָה אֲתָרִי רַכְשֵׁי:
[טז] וְרִישָׁא דְתַנּוּ וְאֵלּוּ שְׁחִיבִין כּוֹי הֵינּוּ כְּשֶׁבְּאִין שְׁנַיִם וְנוֹתְנִין שְׁקָל שְׁלָם,
וּמְצִיעֵתָא הַשּׁוֹקֵל עַל יָדֵי כַהֵן כּוֹי הֵינּוּ נִמְי כְּשֶׁשּׁוֹקֵל עַל יָדוֹ וְעַל יָדֵי כַהֵן.
הַרְמַבְיִים: [יז] וְטַעַם זֶה מִפְּנֵי שֶׁהָעַם קוֹרִין שְׁקָלִים לְחֻצֵי הַסְּלָעִים שֶׁהֵיוּ
שׁוֹקְלִין בְּכָל שָׁנָה, וְשְׁקָל שֶׁל מִשָּׁה קוֹרִין סָלַע כְּתַרְגוּמוֹ. רַמְבַּ"ן: (עִיקָר תוֹי"ט).

פָּרַק א - מִשְׁנָה ז

הַשּׁוֹקֵל עַל יָדֵי עֲנִי, וְעַל יָדֵי שְׂכֵנוֹ, וְעַל יָדֵי בֶן
עִירוֹ, פְּטוּר. וְאִם הֵלֹם חֵיב. הָאֲחִין וְהַשְּׁתַּפִּין
שְׁחִיבִין בְּקִלְבוֹן, פְּטוּרִין מִמַּעֲשֵׂר בְּהֵמָה.
וְכִשְׁחִיבִין בְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, פְּטוּרִין מִן הַקִּלְבוֹן.
וְכִמָּה הוּא קִלְבוֹן, מָעָה כֶּסֶף, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
וְחֻכָּמִים אֹמְרִים, חֻצֵי:

ר"ע מברטנורה **הַשּׁוֹקֵל עַל יָדֵי עֲנִי**. בְּשֶׁבִיל עֲנִי: פְּטוּר. כִּיּוֹן שְׁנוֹתָן לָהֶם
בְּמִתְנָה: הָאֲחִין הַשְּׁתַּפִּין שְׁחִיבִין בְּקִלְבוֹן. אֲחִים שֶׁהֵם שְׁתַּפִּים שְׁחִלְקוּ
וְחִזְרוּ וְנִשְׁתַּתְּפוּ, שְׂאֵז הֵן חִיבִין בְּקִלְבוֹן כְּשֶׁאֵר שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁשְׁקָלוּ
סְלָעִים: פְּטוּרִים מִמַּעֲשֵׂר בְּהֵמָה. כָּל הַבְּהֵמוֹת הַנוֹלָדוֹת לָהֶם כָּל יְמֵי
שְׁתַּפוּתָן אֵינָן צָרִיכִין לַעֲשׂוֹר, דְּדַרְשֵׁינָן בְּפָרַק [בְּתָרָא] דְּבִכּוּרוֹת, יִהְיֶה לָּד,
וְלֹא שֶׁל שְׁתַּפוּת, וּמוֹקְמִינָן לָהֵאֵי קָרָא בְּמַעֲשֵׂר, וְאָף עַל גַּב דְּבִבְכוּר
כְּתִיב: וְכִשְׁחִיבִין בְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה. הֵינּוּ כְּשֶׁלֹּא חִלְקוּ, שְׂאֵז חִיבִים
בְּמַעֲשֵׂר, כְּדַרְשֵׁינָן יְכוּל אֶפְלוּ קֵנוּ בְּתַפּוּסַת הַבַּיִת, תִּלְמוּד לּוֹמֵר יִהְיֶה
מִכָּל מְקוֹם: פְּטוּרִים מִן הַקִּלְבוֹן. שְׁמִמוֹן אֲבִיהֶם בְּחִזְקָתוֹ עוֹמֵד, וְהוּי
כְּאֵב שֶׁשּׁוֹקֵל עַל יָדֵי בְּנָיו וְעַל יָדֵי שְׂכֵנָיו דְּפְטוּר: מָעָה כֶּסֶף. אֶחָד מַעֲשָׂרִים
וְאַרְבַּעָה בְּסָלַע, וּמִשְׁקָלָהּ שֶׁשָּׁה עֶשֶׂר שְׁעוֹרוֹת: חֻצֵי מָעָה. אֶחָד מִשְׁמֵנָה
וְאַרְבַּעִים, וּמִשְׁקָלָהּ שְׁמֵנָה שְׁעוֹרוֹת. וְהִלְכָה כְּחֻכָּמִים: (ר"ע מברטנורה).

פרק ב - משנה א

מְצַרְפִּין שְׁקָלִים לְדַרְכוֹנוֹת מִפְּנֵי מִשׁוּי הַדָּרָךְ.
כַּשֵּׁם שֶׁהָיוּ שׁוֹפְרוֹת בַּמְקָדָשׁ {א}, כִּךְ הָיוּ
שׁוֹפְרוֹת בַּמְדִּינָה. בְּנֵי הָעִיר שֶׁשָּׁלְחוּ אֶת
שְׁקָלֵיהֶן וְנִגְנְבוּ אוֹ שֶׁאָבְדוּ, אִם נִתְרַמָּה
הַתְּרוּמָה, נִשְׁבָּעִין לַגְּזָבְרִים. וְאִם לֹא נִשְׁבָּעִין
לְבְנֵי הָעִיר, וּבְנֵי הָעִיר שׁוֹקְלִין תַּחְתֵּיהֶן.
נִמְצְאוּ, אוֹ שֶׁהִחְזִירוּם הַגְּנָבִים, אֵלּוּ וְאֵלּוּ
שְׁקָלִים, וְאִין עוֹלִין לָהֶן לְשָׁנָה הַבָּאָה {ב} :

ר"ע מברטנורה מְצַרְפִּין שְׁקָלִים לְדַרְכוֹנוֹת. בְּנֵי הָעִיר שֶׁקִּבְּצוּ שְׁקָלֵיהֶם
יְכוּלִים לְהַחֲלִיפֵם בְּדַרְכוֹנוֹת. וְהוּא מִטְּבַע שֶׁל זָהָב כְּדַכְתִּיב בְּעֶזְרָא
דַּרְכְּמוֹנֵי זָהָב, לְהַקֵּל מַעֲלֵיהֶם מִשְׁאוֹי הַדָּרָךְ : שׁוֹפְרוֹת. תְּבוּת שֶׁפִּיֵּהוּ צָר
לְמַעַלָּה, כִּעֵין שׁוֹפֵר שֶׁפִּיֵּהוּ צָר מִלְּמַעַלָּה וְהוֹלֵךְ וּמִרְחִיב, כִּדִּי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ
לְטַל מֵהֶן כָּלוּם. כִּהֵיָא דְכְּתִיב בִּיהוֹלְדָע (מְלָכִים ב יב) וַיַּעֲשׂוּ אֶרֶוֹן אֶחָד
וַיִּתְּנוּהוּ בְּהִיכַל וְכוּי וַיִּקַּב חוֹר בְּדִלְתוֹ. וְהָיוּ עוֹמְדִים בְּעֶזְרָה, וְכָל אֶחָד
מִבֵּיא שְׁקָלוֹ וְנוֹתֵן בּוֹ : כִּךְ הָיוּ בַּמְדִּינָה. בִּירוּשָׁלַיִם. וְלְדַבְרֵי רַמְבַּ"ם
בְּשָׂאָר עָרֵי יִשְׂרָאֵל : בְּנֵי הָעִיר שֶׁשָּׁלְחוּ שְׁקָלֵיהֶם. בְּיַד שְׁלִיחַ לְהוֹלִיכֵם
לְלִשְׁכָּה : אִם נִתְרַמָּה הַתְּרוּמָה. שֶׁהָיוּ רְגִילִים לְתַרֵּם מִהַקְּפוֹת לְצָרָךְ
הַקְּרָבָנוֹת. וְהָיוּ תוֹרְמִים עַל הַגְּבוּי וְעַל הָעֲתִיד לְגִבּוֹת, כִּדִּי שֶׁיִּהְיֶה חֶלֶק

בְּקִרְבָּנוֹת אִף לְאוֹתָם שְׁעֵדִין לֹא שָׁקְלוּ: **נִשְׁבָּעִין**. הַשְּׁלוּחִים: **לְגִזְבָּרִים**. דְּהוֹאִיל וְנִתְרַמָּה תְּרוּמָה עַל הַמְּעוֹת הַלְלוּ קֹדֶם שֶׁנֶּאֱבְדוּ הָרִי נַעֲשׂוּ כְּאִלוּ הָיוּ בְּרִשׁוֹת הַגִּזְבָּרִים מִשְׁעָה שֶׁנִּתְרַמָּה תְּרוּמָה עֲלֵיהֶן, וְכִשְׁנִגְנְבוּ אוֹ אֶבְדּוּ בְּרִשׁוֹת הַגִּזְבָּרִים נִגְנְבוּ אוֹ אֶבְדּוּ, הַלֶּכֶף נִשְׁבָּעִים הַשְּׁלוּחִים לְגִזְבָּרִים וְנִפְטָרִים. וְאִף עַל גַּב דָּאִין נִשְׁבָּעִין עַל הַהִקְדָּשׁוֹת, שְׁבוּעָה זֹאת תִּקְנֶנָּה חֲכָמִים הִיא כְּדִי שֶׁלֹּא יִזְלְזְלוּ בְּהִקְדָּשׁוֹת: **וְאִם לֹא**. שֶׁבִשְׁעָה שֶׁאֶבְדּוּ עֵדִין לֹא נִתְרַמָּה תְּרוּמָה וְלֹא הוּצִיאוּ מְעוֹת מִן הַקְּפוֹת עַל הָעֵתִיד לְגִבּוֹת, בְּרִשׁוֹת הַבְּעָלִים אֶבְדּוּ, הַלֶּכֶף נִשְׁבָּעִים הַשְּׁלוּחִים לְאֲנָשֵׁי הָעִיר וְנִפְטָרִים. וְאֲנָשֵׁי הָעִיר חוֹזְרִין וְשׁוֹקְלִים שְׁקָלִים אַחֲרֵיהֶן תַּחְתֵּיהֶן, שֶׁהַשְּׁקָלִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁאֶבְדּוּ לֹא עָלוּ לָהֶן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {א} **שופרות במקדש**. פְּרוֹשׁ שְׁנֵי שׁוֹפְרוֹת לְתַקְלִין חֲדָתִין וְלְתַקְלִין עֲתִיקִין [כְּדִלְקָמוּ בְּפֶרֶק ו' מִשְׁנֵה ה']. הַרְמַב"ם: {ב} **לשנה הבאה**. אֵלֶּא הָרִאשׁוֹנִים יִפְלוּ לְשִׁקְלֵי שָׁנָה זֹאת וְהָאַחֲרוֹנִים יִפְלוּ לְשִׁקְלֵי שָׁנָה שְׁעֵבְרָה, כְּדָאֵמַר רַב בִּירוּשְׁלַמִּי. וּפְלִיגֵי אֲמוּרָאִי, חֵד אָמַר הָרִאשׁוֹנִים הֵן אוֹתָן שֶׁנִּגְנְבוּ, וְחֵד אָמַר הֵן שֶׁהִגִּיעוּ לְיַד הַגִּזְבָּר תַּחֲלָה. וְעַיֵן תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

פרק ב - משנה ב

הַנּוֹתֵן שָׁקְלוֹ לְחֵבְרוֹ לְשָׁקֵל עַל יָדוֹ, וְשָׁקְלוֹ עַל יָדֵי עֶצְמוֹ, אִם נִתְרַמָּה תְּרוּמָה מֵעַל. הַשּׁוֹקֵל שָׁקְלוֹ מִמְּעוֹת הַקְּדָשׁ, אִם נִתְרַמָּה תְּרוּמָה וְקִרְבָּה הַבְּהֵמָה מֵעַל. מִדְּמֵי מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, מִדְּמֵי שְׁבִיעִית, יֹאכֵל כְּנֶגְדָּן:

ר"ע מברטנורה הַנּוֹתֵן שָׁקְלוֹ לְחֵבְרוֹ לְשָׁקֵל עַל יָדוֹ. בְּשִׁבְלֹ, וְהַלֶּכֶף הַשְּׁלִיחַ וְשָׁקֵל בְּשִׁבִיל עֶצְמוֹ: **אִם נִתְרַמָּה תְּרוּמָה**. קֹדֶם שֶׁנִּתְּנוּ הַשְּׁקָל לְגִזְבָּר: **מֵעַל**. זֶה שֶׁשָּׁקֵל בְּשִׁבִיל עֶצְמוֹ, דְּמִיד שֶׁנִּתְרַמָּה תְּרוּמָה עַל הָעֵתִיד לְגִבּוֹת, הִיָּה זֶה הַשְּׁקָל שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ חֵבְרוֹ לְשָׁקֵל עֲלָיו בְּרִשׁוֹת הַקְּדָשׁ, וְכִשְׁנִתְּנוּ עַל עֶצְמוֹ נִהְיָה מִן הַהִקְדָּשׁ, שֶׁהָרִי אִם לֹא הִיָּה נּוֹתֵן שָׁקֵל זֶה בְּשִׁבִיל עֶצְמוֹ הָיוּ מִמְּשִׁכְנֵי אוֹתוֹ, כְּדִתְּנוּ לְעִיל בְּפֶרֶק קַמָּא מִשִּׁישְׁבוּ בְּמִקְדָּשׁ הַתַּחֲלִילוֹ

לְמִשְׁכָּן, וְנִמְצָא נִהְנֶה מִן הַהִקְדָּשׁ (ג), וְחַיֵּב קִרְבָּן מְעִילָה: הַשּׁוֹקֵל שְׁקֵלוֹ מִן הַהִקְדָּשׁ. שֶׁהָיוּ בְּיָדוֹ מְעוֹת שֶׁהִקְדָּשׁוּ לְבִדּוֹק הַבַּיִת (ד), וּכְסָבוֹר (ה) שֶׁהֵם שֶׁל חֲלִין, וְשֶׁקֶל מֵהֶם שְׁקֵלוֹ, וְנִתְרַמָּה הַתְּרוּמָה וְקָנוּ בְּהֵמָה בְּאוֹתָהּ תְּרוּמָה וְהִקְרִיבוּהָ, אֲזַי נִתְחַיֵּב הַשּׁוֹקֵל קִרְבָּן מְעִילָה, אֲבָל לֹא קִדָּם, לְפִי שְׁזָה הַהִקְדָּשׁ נִשְׁאַר הַקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא וְלֹא נִשְׁתַּנָּה, וּכְשֶׁנִּקְרְבָה הַבְּהֵמָה וְהוּא נִתְכַּוֵּן שֶׁהִיא מִמָּמוֹן כָּל מִי שֶׁשֶׁקֶל בְּתֵרוּמַת הַלְשֻׁפָּה, נִעֲשֶׂה כְּאֵלוֹ קָנָה בְּהֵמָה בְּאוֹתוֹן מְעוֹת שֶׁל הַקְדָּשׁ וְהִקְרִיבָה, וְנִהְנֶה שֶׁלֹּא מִשְׁכָּנוֹהוּ בְּשִׁבִיל שְׁקֵלוֹ, וְנִתְחַיֵּב בְּקִרְבָּן מְעִילָה. וְרִישָׁא גַּמִּי דְקִתְנֵי כְּשֶׁנִּתְּנוּ לוֹ חֲבֵרוֹ לְשֶׁקֶל עַל יָדוֹ וְשֶׁקֶל עַל עֲצָמוֹ דְמַעַל, הֵינּוּ גַּמִּי שֶׁקְרָבָה בְּהֵמָה אַחַר שֶׁנִּתְרַמָּה הַתְּרוּמָה. וְהָאֵי דְלֹא תִנְיִיחַ בְּרִישָׁא, מִשּׁוּם דְסָמִיד אֲסִיפָא שְׁמִפְרֵשׁ בַּהּ מְעִילַת שְׁנִיחָם. וְהֵינּוּ טַעְמָא שְׁאִינּוּ מוֹעֵל מִיַּד אָף עַל פִּי שְׁנִיחָה כְּבָר, לְפִי שֶׁאֵין מְעִילָה אֲלֵא בְּמוֹצֵיא מִן הַהִקְדָּשׁ לְחֲלִין, אֲבָל הַמוֹצֵיא מֵהַקְדָּשׁ לְהַקְדָּשׁ אָף עַל פִּי שְׁנִיחָה אֵינּוּ מוֹעֵל אֲלֵא אַחַר שֶׁעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּהַקְדָּשׁ הַשְּׁנִי. וְכֵן מוֹכַח בִּירוּשְׁלָמִי: **יֹאכֵל כְּנֻגְדָן**. יָבִיא שְׁקֵל וַיֹּאמֶר, כָּל מְקוֹם שֶׁהֵם מַעֲשֵׂר שְׁנִי אוֹ שְׁבִיעִית יֵהִיוּ מִחֲלָלִים עַל שְׁקֵל זֶה, דְשְׁבִיעִית תּוֹפְסַת דְמִיָּה כְּהַקְדָּשׁ, וַיֹּאכֵל פְּרוֹת שִׁיקְנָה בְּאוֹתוֹ שְׁקֵל בִּירוּשְׁלָיִם כְּדִין מַעֲשֵׂר שְׁנִי, אוֹ יֹאכֵלִם בְּקִדּוּשַׁת שְׁבִיעִית אִם הַפְּרוֹת שֶׁחֲלָל הָיוּ שְׁבִיעִית: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ג) אֲבָל זֶה שֶׁעֲשֶׂה הַמְצוּה לֹא מְקַרֵּי הַנְּיָה, דְמַצּוֹת לֹאוּ לַהֲנוֹת נִתְּנוּ. הַרְמַב"ם: (ד) דְּאֵלוֹ מְעוֹת שֶׁהִפְרָשׁוּ לְקִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ לֹא פְּסִיקָא לִיהָ. דְּהִתְּנוּ בְּמִשְׁנֵה ב' פֶּרֶק ג' דְּמַעִילָה דְּמִפְרִישׁ מְעוֹת לְנִזְיוֹרוֹתוֹ לֹא נִהְיִן וְלֹא מוֹעֵלִין, דְּרֵאוּיִין לְשִׁלְמִים, וְאֵין מוֹעֵלִין בְּקִדְשֵׁי קָלִים עַד שִׁזְרַק הַדָּם: (ה) מִשּׁוּם דְּשׁוּגַג בְּמַעִילָה מִפְרָשׁ בְּקָרָא בְּפִרְשַׁת וַיִּקְרָא, אֲבָל בְּמִזִּיד בְּמַעִילָה לֹא אֲתַפְרֵשׁ בְּהִדְיָא בְּקָרָא. הַרְמַב"ם: (עיקר תוי"ט).

פרק ב - משנה ג

הַמְכַּנֵּס מְעוֹת וְאָמַר, הֲרִי אֵלוֹ לְשֶׁקְלִי, בַּיִת שְׂמַאי אוֹמְרִים, מוֹתְרוֹן נִדְבָה. וּבַיִת הַלֵּל אוֹמְרִים, מוֹתְרוֹן חֲלִין. שְׂאָבִיא מֵהוֹן לְשֶׁקְלִי, שְׁוִין שְׂמוֹתְרוֹן חֲלִין. אֵלוֹ לְחֻטָּאת, שְׁוִין

שְׁהַמוֹתָר נְדָבָה. שְׁאַבִּיא מֵהוּן לְחַטָּאת, שְׁוִין שְׁהַמוֹתָר חֲלִין :

ר"ע מברטנורה **המכניס מעות.** כּוֹנֵס מְעַט מְעַט פְּרוּטָה אַחַר פְּרוּטָה לְשִׁקְלוֹ, וְאוֹמֵר כְּשֶׁהִתְחִיל לְכַנֵּס, הָרִי אֱלוֹ לְשִׁקְלִי, וְכִשְׁבָּא לְחֶשֶׁב מַה שְׁכַנֵּס מֵצֵא שְׁהוֹתִירוּ עַל שִׁקְלוֹ : **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים מוֹתֵרֵן נְדָבָה.** וְפָלוּ לְשׁוֹפְרוֹת שְׁבִמְקַדָּשׁ, שְׁעוֹמְדִים לְהַקְרִיב בְּדַמְיָהוּן עוֹלוֹת קִיץ לְמִזְבֵּחַ. וּבֵית שְׁמַאי לְטַעֲמֵיהוּ דְאִית לְהוּא הַקָּדָשׁ בְּטַעוֹת שְׁמִיָּה הַקָּדָשׁ : **וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים מוֹתֵרֵן חֲלִין.** דְּלֹא נִתְכַּוֵּן זֶה לְהַקְדִּישׁ אֶלָּא עַד כְּדֵי שִׁקְלוֹ : **שְׁאַבִּיא מֵהוּן שִׁקְלִי, שְׁוִין שְׁהַמוֹתָר חֲלִין.** דְּהוּי כְּאוֹמֵר בְּפְרוּשׁ אִם אֲכַנִּיס יוֹתֵר מִשִּׁקְלֵ אֲבִיא מֵהֶם שִׁקְלֵ וְהַמוֹתָר יֵהָא חֲלִין : **אֱלוֹ לְחַטָּאתִי.** וְאִם כְּנִס מְעוֹת וְאוֹמֵר הָרִי אֱלוֹ לְחַטָּאתִי, מוֹדוּ בֵּית הַלֵּל שְׁהַמוֹתָר נְדָבָה : (ר"ע מברטנורה).

פּרָק ב - מִשְׁנָה ד

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה בֵּין שִׁקְלִים לְחַטָּאת. שִׁקְלִים יֵשׁ לָהֶם קֶצֶבָה, וְחַטָּאת אֵין לָהּ קֶצֶבָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵף לְשִׁקְלִים אֵין לָהֶן קֶצֶבָה, שְׁכַשְׁעֵלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגּוֹלָה הָיוּ שׁוֹקְלִים דְּרַכּוּנֹת, חֲזָרוּ לְשִׁקּוֹל סְלָעִים, חֲזָרוּ לְשִׁקּוֹל טְבַעִין, וּבִקְשׁוּ לְשִׁקְלֵ דִּינָרִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֵף עַל פִּי כּוֹן, יַד כְּלָן שָׁוָה. אֲבָל חַטָּאת, זֶה מִבִּיא בְּסַלַּע וְזֶה מִבִּיא בְּשִׁתִּים וְזֶה מִבִּיא בְּשִׁלֵּשׁ :

ר"ע מברטנורה **מה בין שקלים לחטאת.** מאי שנא שקלים דמכניס מעות ואומר הרי אלו לשקלין אמרי בית הלל דהוי המותר חלין, ומאי שנא

חטאת דמודו לבית שמאי דהוי נדבה: **שקלים יש להן קצבה**. דכתיב (שמות ל) העשיר לא ירבה והדל לא ימעט, הלכך בודאי לא נתפון זה אלא לשקל, והמותר הוי הקדש טעות. אבל חטאת אין לה קצבה, אם ירצה יביא חטאת במעה כסף, ואם ירצה יביא בדמים מרבים, הלכך נתפסו הדמים ומותרו נדבה: **היו שקלים דרכונות**. מטבע של מלכות מדי שעלה עמהן מן הגולה ושל זהב היה, והוא שוה שני סלעים **[ו]**, ורגילים לשא ולתן באותו מטבע. וכמו שבזמן בית ראשון שיהיה מטבע שלהן שקל היו נותנים מחצית השקל, גם עתה שהיה מטבע שלהן דרכון היו נותנים חצי דרכון: **חזרו לשקל סלעים**. אחר שעברה מלכות מדי נתבטל מטבע דרכון, חזרו להיות נושאים ונותנים בסלעים, שהוא מטבע ראשון שהיה יוצא בזמן בית ראשון, ונתנו מחצית השקל כבתחלה: **חזרו לשקל טבעין**. חזר מטבע היוצא בהוצאה להיות טבעין, דהינו מחצית השקל. בקשו לתן חצי אותו המטבע, דהינו דינר אחד. שהסלע ארבעה דינרין, ולא קבלו מהו, דרשאים להוסיף אשקל דאורייתא לפי שנוי המטבעות היוצאות באותו זמן, ולא לפחות ממנו. אלמא לשקלים נמי אין להם קצבה, דלפעמים השקלים גדולים ולפעמים קטנים, שהרי לא היו נותנים לעולם אלא מחצית השקל היוצא באותה שעה: **אף על פי כן יד כלן שוה**. כלומר אפתי לא דמי שקלים לחטאת, דבכל זמן וזמן היה מחצית השקל שוה לכל, זה שוקל כמו זה, כל אחד מחצית השקל היוצא בזמן ההוא. אבל חטאת לעולם אינו שוה, שזה מביא בסלע וזה מביא בשנים או בשלשה סלעים. והכי מסקינן דטעמיהו דבית הלל כרבי שמעון: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ו] וקרא דכתיב והעמדנו עלינו מצוה לתת עלינו שלישיית השקל בשנה לעבודת בית אלהינו וגו', דרשוהו בירושלמי שאדם חיב באחריות שקלו שלש פעמים בשנה. ובגמרא דבבא בתרא, דאין פוחתין לצדקה בשנה פחות משלישיית השקל: (עיקר תוי"ט).

פרק ב - משנה ה

מותר שקלים, חליון. מותר עשירית האפה,
מותר קני זביו, קני זבות, קני יולדות,

וְחִטָּאוֹת וְאַשְׁמוֹת, מוֹתְרִיהֶן נִדְבָּה. זֶה הַכָּלל,
כָּל שֶׁהוּא בָּא לְשֵׁם חֲטָאת וּלְשֵׁם אֲשָׁמָה,
מוֹתְרוֹן נִדְבָּה. מוֹתֵר עוֹלָה, לְעוֹלָה. מוֹתֵר
מִנְחָה, לְמִנְחָה. מוֹתֵר שְׁלָמִים, לְשְׁלָמִים. מוֹתֵר
פֶּסַח, לְשְׁלָמִים. מוֹתֵר נְזִירִים, לְנְזִירִים. מוֹתֵר
נְזִיר, לְנִדְבָּה. מוֹתֵר עֲנִיִּים, לְעֲנִיִּים. מוֹתֵר עֲנִי,
לְאוֹתוֹ עֲנִי. מוֹתֵר שְׁבוּיִים, לְשְׁבוּיִים. מוֹתֵר
שְׁבוּי, לְאוֹתוֹ שְׁבוּי. מוֹתֵר הַמֵּתִים, לְמֵתִים.
מוֹתֵר הַמֵּת, לְיוֹרְשָׁיו. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, מוֹתֵר
הַמֵּת, יְהִי מִנַּח עַד שְׁיָבֵא אֵלָיו. רַבִּי נֶתָן
אוֹמֵר, מוֹתֵר הַמֵּת בּוֹנִין לוֹ נֶפֶשׁ {ט} עַל קִבְרוֹ :

ר"ע מברטנורה **מוֹתֵר שְׁקָלִים חֲלִין**. הַמְכַנֵּס מְעוֹת וְאוֹמֵר הֲרִי אֵלוֹ
לְשִׁקְלִי, וְכִשְׁבָּא לְחֲשֹׁב מַה שְׁכַנֵּס מֵצָא שֶׁהוֹתִירוֹ, הַמוֹתֵר חֲלִין. וְסִתְמָא
כְּבִית הַלֵּל: **עֲשִׂירֵית הָאֵיפָה**. שְׁמִקְרִיבִין בְּדִלֵי דְלוֹת. אִם הִפְרִישׁ מְעוֹת
וְנִתְוֹתְרוּ, בָּאוֹת נִדְבָּה, דְּכָל מוֹתֵר חֲטָאת וְאַשָׁם הַמְעוֹת נִדְבָּה לְקִנּוֹת בְּהֶן
עוֹלוֹת לְקִיץ הַמְזֻבָּח, כְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל יְהוּדָע הַכְהֵן {ז}. וְעֲשִׂירֵית הָאֵיפָה
בְּמִקּוֹם חֲטָאת הִיא: **מוֹתֵר עוֹלָה עוֹלָה**. אִם הִפְרִישׁ מְעוֹת לְקִנּוֹת עוֹלָה
וְנִתְוֹתְרוּ, יָבִיא בָּאוֹתוֹ הַמוֹתֵר עוֹלָה אַחֲרָת: **מוֹתֵר הַפֶּסַח לְשְׁלָמִים**.
דְּכִתִּיב (דְּבָרִים טו) וְזָבַחַת פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבִקָּר, וְכִי פֶסַח מִן הַבֶּקֶר
הוּא בָּא, אֲלֵא מוֹתֵר פֶּסַח יְהִי לְדָבָר הַבָּא מִצֹּאן וּבִקָּר, וְהִינוּ שְׁלָמִים:
מוֹתֵר נְזִירִים. אִם גָּבוּ מְעוֹת לְקִרְבָּנוֹת נְזִירִים {ח} וְנִתְוֹתְרוּ, יִשְׁמְרוּם עַד
שִׁיקְנוּ מֵהֶם קִרְבָּנוֹת נְזִירִים אַחֲרִים. וְאִם נְזִיר אֶחָד הִפְרִישׁ מְעוֹת
לְקִרְבָּנוֹתָיו וְנִתְוֹתְרוּ, הַמוֹתֵר לְנִדְבָּה לְקִיץ הַמְזֻבָּח: **מוֹתֵר עֲנִי**. אִם גָּבוּ
מְעוֹת לְקִנּוֹת לוֹ מִלְבוּשׁ וְנִתְוֹתְרוּ, נוֹתְנִין הַמוֹתֵר לְאוֹתוֹ עֲנִי: **מוֹתֵר**
שְׁבוּיִים. אִם גָּבוּ צְדָקָה לְצַרְךָ פְּדִיוֹן שְׁבוּיִים וְנִתְוֹתֵר מֵהֶם, יִשְׁמְרוּם עַד
שִׁיפְדוּ בָּהֶם שְׁבוּיִים אַחֲרִים. אָבֵל אִם פָּרְשׁוּ לְשְׁבוּי זֶה, זָכָה אוֹתוֹ שְׁבוּי
בְּמוֹתֵר: **מוֹתֵר הַמֵּתִים לְמֵתִים**. אִם גָּבוּ לְצַרְךָ קְבוּרַת מֵת סֵתֵם, הַמוֹתֵר
לְקְבוּרַת מֵתִים אַחֲרִים. לְמֵת, זֶה הַמוֹתֵר לְיוֹרְשָׁיו, דְּאֲחוּלֵי אֲחִיל הַמֵּת
זִילוּתִיהָ לְגַבֵּי יוֹרְשָׁיו: **יְהִי מִנַּח עַד שְׁיָבֵא אֵלָיו**. מִסְפָּקָא לִיהָ אִי מְחִיל
הַמֵּת זִילוּתִיהָ לְגַבֵּי יוֹרְשָׁיו אִי לֹא, הַלְכָּךְ יְהִי מִנַּח עַד שְׁיָבֵא אֵלָיו:
בוֹנִים לוֹ נֶפֶשׁ עַל קִבְרוֹ. פְּשִׁיטָא לִיהָ לְרַבִּי נֶתָן דְּלֹא מְחִיל, הַלְכָּךְ בּוֹנִים
לוֹ מֵצִבָּה עַל קִבְרוֹ מֵאוֹתוֹ מוֹתֵר שְׁכָבֵר זָכָה בּוֹ הַמֵּת. וְהַלְכָּה כְּתִנָּא קָמָא.
וְהִיכָא דְּגָבוּ לְצַרְכֵי קְבוּרַת הַמֵּת מִפְּנֵי שֶׁהִיוּ סְבוּרִים שְׁלֹא הָיָה לוֹ וְאַחַר
כֵּן נִמְצָא שֶׁהָיָה לוֹ, לֹא אֶמְרִינָן בְּכֹהֵאֵי גּוֹנָא מוֹתֵר הַמֵּת לְיוֹרְשָׁיו, כִּיּוֹן

שְׁהַגְבִיָּה בְּטַעוֹת הַיְתָה, וְהָכִי מוֹכַח בִּירוּשָׁלַיִם. וְעוֹד מוֹכַח בִּירוּשָׁלַיִם
וּבְגִמְרָא שְׁלֵנוּ, דְּהִיכָא דְּאִיכָא שְׁבַעָה טוֹבֵי הָעִיר אוֹ חֵבֵר עִיר שְׁכָל עֵסְקִי
צְבוּר נְחֻתְכִין עַל פִּיו, וְנִרְאָה בְּעֵינָיו לְשָׁנוֹת מוֹתֵר שְׁבוּיִים אוֹ מוֹתֵר עֲנִיִים
אוֹ מוֹתֵר מֵתִים לְמָה שְׁיִרְאָה בְּעֵינָיו, יְכוּל לְשָׁנוֹת וּלְהוֹצִיא בְּמָה שְׁיִרְאָה
בְּעֵינָיו שֶׁהוּא צָרָד שְׁעָה, וְאִין מוֹחִין בְּיָדוֹ. וְכֵן מוֹרִין תְּמִיד הַלְכָה
לְמַעֲשָׂה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ז} לְקַמֵּן בְּסוֹף פֶּרֶק ו': {ח} וְנִרְאָה לִי דְרָצוֹנוּ לומר לְסַתֵּם
נְזִירִים, דְּאֵלוּ לְנְזִירִים יְדוּעִים מָה לִי לְרַבִּים מָה לִי לְיַחִיד, וְלִהְיוֹי כְּמוֹתֵר עֲנִי.
תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {ט} בּוֹנִין לוֹ נַפְשׁ. וְלֹא פִרַשׁ אִם יֵשׁ עוֹד מוֹתֵר אִי סְבִירָא
לִיה כְּתִנָּא קָמָא אוֹ כְּרַבִּי מְאִיר. וּבִירוּשָׁלַיִם תְּנִי בְּשֵׁם רַבִּי נִתֵּן מוֹתֵר הַמֵּת
יְבָנָה לוֹ נַפְשׁ עַל קִבְרוֹ, וְיַעֲשֶׂה לוֹ זְלוֹף עַל גְּבִי מְטָתוֹ, עַד כָּאן. וְנִרְאָה לִי
דְלִזְלוֹף אִין שְׁעוֹר וְיְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ בְּמָמוֹן הַרְבֵּה : (עיקר תוי"ט).

ג

פרק

פרק ג - משנה א

בְּשִׁלְשָׁה פְּרָקִים בְּשָׁנָה, תּוֹרְמִין אֶת הַלְשָׁכָה,
בְּפָרוֹס הַפְּסָח, בְּפָרוֹס עֶצְרָת, בְּפָרוֹס הַחֹג, וְהוֹ
גְּרָנוֹת לְמַעֲשֵׁר בְּהֶמָּה, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. בֵּן
עֲזָאִי אוֹמֵר, בְּעֵשְׂרִים וְתִשְׁעָה בְּאֶדָר, וּבְאֶחָד
בְּסִיווּן, וּבְעֵשְׂרִים וְתִשְׁעָה בְּאָב. רַבִּי אֶלְעָזָר

וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים, בְּאַחַד בְּנֵי־סוֹן, בְּאַחַד
בְּסִיּוֹן, בְּעֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה בְּאַלּוּל. מִפְּנֵי מָה
אָמְרוּ בְּעֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה בְּאַלּוּל, וְלֹא אָמְרוּ
בְּאַחַד בְּתִשְׂרֵי, מִפְּנֵי שֶׁהוּא יוֹם טוֹב, וְאִי
אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹר בְּיוֹם טוֹב, לְפִיכָךְ הִקְדִּימוּהוּ
לַעֲשׂוֹרִים וְתִשְׁעָה בְּאַלּוּל:

ר"ע מברטנורה בְּשִׁלְשָׁה פְּרָקִים בְּשָׁנָה תוֹרְמִין אֶת הַלְּשָׁפָה. כָּל הַשְּׁקָלִים
הָיוּ נוֹתְנִים לְתוֹךְ לְשָׁפָה אַחַת שֶׁבְּמִקְדָּשׁ, וְשִׁלַּשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה נוֹטְלִין
מִמֶּנָּה, וְנוֹתְנִים לְתוֹךְ שִׁלַּשׁ קְפוֹת, שֶׁכָּל קֶפֶה הֵיחָה מִשְׁלַשׁ סָאִין, כְּדִי
לְקַנּוֹת מִהוֹן קְרִבָּנוֹת צְבוּר. וְלֹא הָיוּ נוֹטְלִים הַכֹּל בְּפַעַם אַחַת לְצַרְךָ כָּל
הַשָּׁנָה, לְפִי שֶׁהֲרֹחוּקִים לֹא הִבִּיאוּ עֲדִין כָּל שְׁקָלֵיהֶם **[א]**: **בְּפָרֶס הַפָּסַח**.
חֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם קִדְּם הַמוֹעֵד קָרִי פָּרֶס הַמוֹעֵד **[ב]**, לְפִי שֶׁשְׁלֹשִׁים יוֹם
קִדְּם הַרְגֵל שׁוֹאֲלִים וְדוֹרְשִׁים בְּהִלְכוֹת הַרְגֵל, וּפָרֶס הוּא לְשׁוֹן פְּרוּסָה
דְּהֵינּוּ חֲצִי: **וְהוּן גְּרָנוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂר**. שְׁלֹשָׁה פְּרָקִים הִלְלוּ הוּן שְׁלֹשׁ גְּרָנוֹת
שֶׁל מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, שֶׁזְּמַנִּים אֵלּוּ קִבְּעוּ חֲכָמִים לַעֲשׂוֹר בְּהֵמוֹת שְׁנוּלְדוּ. וְכִמוֹ
שֶׁהִגְרוּן קוֹבַעַת לְמַעֲשֵׂר דָּגוֹן, כִּי זְמַנִּים אֵלּוּ קוֹבַעִים לְאַסֵּר הַבְּהֵמוֹת
שְׁנוּלְדוּ בְּאַכִּילָה עַד שִׁיעֵשֶׁר, אֲבָל קִדְּם הַפָּרֶק מִתֵּר לְאַכֵּל אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא
עָשָׂר **[ג]**. וְקִבְּעוּ חֲכָמִים הַנֶּדֶךְ תִּלְתָּא זְמַנִּי לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, כְּדִי שִׁיְהִיוּ
בְּהֵמוֹת מְצוּיּוֹת לְעוֹלֵי רְגָלִים, דְּאֵף עַל גַּב דְּמִתֵּר לְמִכֹּר וְלִשְׁחֹט וְלֶאֱכֹל כָּל
זְמַן שֶׁלֹּא הִגִּיעַ מוֹעֵד הַגְּרוֹן, אֲפִלּוּ הִכִּי לֹא שְׁחִטִּי לְהוּן אֵינְשֵׁי עַד דְּמַעֲשֵׂרוֹן
[ד], דְּנִיחָא לִיהַּ לְאַיְנִישׁ לְקִיּוּמֵי מְצוּהָ בְּמִמוּנִיהָ בְּדָבָר שֶׁאִין חֶסֶר בּוֹ
כְּלוּם **[ה]**, כְּגוֹן מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, שֶׁהוּא עֲצָמוֹ מִבִּיא מַעֲשֵׂר וְאוֹכְלוֹ שְׁלָמִים,
וְאִם לֹא הָיוּ מַעֲשֵׂרִים בְּשִׁלְשָׁה פְּרָקִים הִלְלוּ הָיוּ הַרְבֵּה נִמְנָעִים לְמִכֹּר,
לְפִי שֶׁלֹּא עָשְׂרוּ, וְלֹא הָיוּ בְּהֵמוֹת מְצוּיּוֹת לְעוֹלֵי רְגָלִים: **בֵּן עֲזָאִי אוֹמֵר**
בְּעֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה בְּאַדָּר. טַעֲמִיהוּ דְּכָל הַנִּי תַנְאֵי וּמַחְלֻקְתוֹן מִפְּרִשׁ פְּרָק
בְּתָרָא דְּבַכּוֹרוֹת: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[א]** אֲבָל כְּנִסּוּם בְּעִירוֹתֵיהֶם בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ נִיֶּסוֹן, כְּדֹאִיתָא בְּפָרֶק
קָמָא. וּמִיָּהוּ אֲפִלּוּ לֹא שְׁקָלוּ כָּלֵל יֵשׁ לְהוֹן חֶלֶק בְּקְרִבָּנוֹת: **[ב]** וַיֵּשׁ לְפָרֶשׁ דְּיוֹם
הַחֹג בְּכָלֵל אֵלּוּ הַחֲמִשָּׁה עָשָׂר, אֲבָל בְּפָרֶס הַחֹג יְחוּל בְּאַחַד בְּתִשְׂרֵי וְאִי אֶפְשָׁר
לְתַרַם כְּמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹר כְּדִלְקָמֵן בְּמִתְנִיתִין. וְהַרְמַבֵּ"ם כָּתַב וּבְרֵאשׁ
חֹדֶשׁ תִּשְׂרֵי קִדְּם יוֹם טוֹב אוֹ אַחֲרָיו. וּמִיָּהוּ נוֹכַח לְפָרֶשׁ דְּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם
קִדְּם הַחֹג מִמֶּשׁ, וַיְהִיָּה יוֹם אַחֲרוֹן שֶׁל אֲדָר וּשְׁלֹשִׁים וְחֲמִשָּׁה לְסַפִּירַת הָעֵמֶר
וְיוֹם אַחֲרוֹן שֶׁל אֵלּוּל: **[ג]** דְּמְצוּהָ בְּעֵלְמָא הוּא לַעֲשׂוֹר בְּהֵמוֹתֵינוּ, דְּהַעֲשִׂירִי
קִדְּשׁ מֵאַחַר שְׁקָרָא שֵׁם, אֲבָל הַרְשׁוּת בְּיָדוֹ לְאַכְלוֹ בְּלֹא מַעֲשֵׂר. רַשִׁ"י בְּסוּף
בְּכּוֹרוֹת: **[ד]** וְאֵף עַל גַּב דְּלַפְנֵי הַזְּמַן יִכּוֹל לַעֲשׂוֹר כּוּי, כִּיּוֹן שֶׁקִּבְּעוּ חֲכָמִים זְמַן,
דְּרָךְ הוּא לְהִמְתִּין עַד הַזְּמַן וּלְעֲשׂוֹר הַכֹּל. תּוֹסֵפוֹת: **[ה]** קֶצֶת קֶשֶׁה דְּהֵא חֶסֶר
הָאִמּוּרִים שֶׁמִּקְטִירִין, וַיֵּשׁ לְפָרֶשׁ דְּלֹא חֶסֶר בּוֹ כְּלִי הָאִי: (עיקר תוי"ט).

פרק ג - משנה ב

בְּשֵׁלֶשׁ קָפוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ סְאִין תּוֹרְמִין אֶת
הַלְשָׁכָה, וְכָתוּב בָּהֶן אֶל"ף בִּי"ת גִּימ"ל. רַבִּי
יִשְׁמַעֵאל אֹמֵר, יוֹנִית כָּתוּב בָּהֶן אֶלפִּי"א
בֵּית"א גַּמְלִי"א. אִין הַתּוֹרָם נִכְנָס לֹא בַּפְּרָגוּד
חֲפוֹת, וְלֹא בַּמְנַעֵל **{ה}**, וְלֹא בַּסְנַדָּל, וְלֹא
בַּתְּפִלִּין, וְלֹא בַּקְמִיעַ, שְׁמָא יַעֲנִי, וַיֹּאמְרוּ מַעֲוֹן
הַלְשָׁכָה הָעֲנִי, אוֹ שְׁמָא יַעֲשִׂיר, וַיֹּאמְרוּ
מִתְרוּמַת הַלְשָׁכָה הָעֲשִׂיר. לְפִי שְׁאָדָם צָרִיד
לְצֵאת יְדֵי הַבְּרִיּוֹת כְּדָרְדָּר שְׁצָרִיד לְצֵאת יְדֵי
הַמָּקוֹם, שְׁנֶאמַר **{במדבר לב}** וְהֵייתֶם נְקִיִּים מִיַּי
וּמִיִּשְׂרָאֵל, וְאֹמַר **{ט}** **{משלי ג}** וּמָצָא חֵן וְשָׁכַל טוֹב
בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

ר"ע מברטנורה תּוֹרְמִין אֶת הַלְשָׁכָה. מִפְּרִישֵׁין הַשְּׁקָלִים מִן הַלְשָׁכָה שְׁהִיוּ
הַשְּׁקָלִים מְנַחִים שָׁם, וְנוֹטְלִין מֵהֶן בְּשֵׁלֶשׁ קָפוֹת, כָּל קָפָה מֵהֶן שֶׁל שְׁלֹשׁ
סְאִין. וְרַמְבַּ"ם כָּתַב שְׁמַמְלָאִין תַּחֲלָה שְׁלֹשׁ קָפוֹת גְּדוּלוֹת שֶׁל שִׁבְעָה
וְעֶשְׂרִים סְאִין, וּמֵהֶן תּוֹרְמִין לְשֵׁלֶשׁ קָפוֹת קְטָנוֹת שֶׁל תִּשְׁעָה סְאִין.
וּבְחִנָּם דְּחַק לֹאמַר כֵּן **{ו}**: וְכָתוּב עָלֵיהֶן א' ב' ג'. לִידַע אִי זֶה נִתְרַמָּה
תַּחֲלָה, וּמִמֶּנָּה הִיוּ קוֹנִים קְרַבְנוֹת צְבוּר רֵאשׁוּנָה **{ז}**, וְאַחַר כֵּן מִן
הַשְּׁנֵינָה, וְאַחַר כֵּן מִן הַשְּׁלִישִׁית: יוֹנִית כָּתוּב עָלֵיהֶן. הִיוּ רְגִילִים בִּיּוֹנִית
מִשׁוּם דְּכָתִיב **{בראשית ט}** יָפֶת אֱלֹהִים לְיָפֶת וַיִּשְׁכֵּן בְּאַהֲלֵי שָׁם, יְפִיפוֹתוֹ שֶׁל
יָפֶת יִשְׁכֵּן בְּאַהֲלֵי שָׁם **{מגלה ט}**, וְאִין לֶדָּה לְשׁוֹן יָפֶה בְּבִנֵי יָפֶת כְּמוֹ לְשׁוֹן
יוֹנִית: פְּרָגוּד חֲפוֹת. כְּשֶׁהַמְּלָבוּשׁ אַרְדָּה וְכוּפְלִין אוֹתוֹ מִלְמַטָּה, אוֹתָהּ
הַשְּׁפָה הַכְּפוּלָה קְרוּיָה פְּרָגוּד חֲפוֹת. וְאִין הַתּוֹרָם נִכְנָס עִם הַשְּׁפָה כְּפוּלָה
הַהִיא בַּמְּלָבוּשׁוֹ, שֶׁלֹּא יַחֲשְׁדוּהוּ שֶׁנִּתְּן לְתוֹכָהּ מִמְּעוֹת הַלְשָׁכָה: וְלֹא

בְּתַפְלִין וְלֹא בְּקַמְעַ. שְׁלֹא יֵאמְרוּ הַתִּיר הַתִּפְרָר וְנָתַן בְּתוֹכָן מְעוֹת: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ו} על פי הירושלאמי אמר כן, כִּמָּה הוּא שְׁעוּרָן שֶׁל שְׁלֹשׁ קָפוֹת כּוֹי תְּנִי שְׁלֹשׁ קָפוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ סְאִין שֶׁל עֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה סְאִין. וּלְהַרְמִיב"ס תוֹרְמִין כּוֹי דְּמִתְנִיתִין עַל נְטִילַת מָמוֹן מִן הַקָּפוֹת הַגְּדוּלוֹת. תוֹסְפוֹת: {ז} שְׁמִצָּה בְּרֵאשׁוֹן, כְּלוֹמַר שֶׁהָרֵאשׁוֹן מְשַׁבַּח כְּדֹאִיתָא בְּמַגְלָה דְּף כ"א: {ח} **בְּמִנְעַל כּוֹי.** בִּיבְמוֹת דְּף ק"ב מְסִים בָּהּ, לְפִי שְׁאִין נִכְנָסִין בְּמִנְעַל וְסוֹדֵל לְעִזְרָה. וַיִּרְשׁ רַש"י דְּכָתִיב [וְשַׁעֲיָה א] מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיְדְּכֶם רַמֵּס חֲצָרִי: {ט} **וְאוֹמֵר.** מֵאִי וְאוֹמֵר כּוֹי, וְנִרְאָה לִי דְאִי מְקַרָּא דְּמִשָּׁה רַבִּינוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם הִנּוּ אֲמִינָא דְּדָרְדָּר עֲצָה טוֹבָה הוּא, וְאֲנִן שְׁצָרִיד תִּנּוּ. תָּא שְׁמַע וּמְצָא וְגוֹי, שֶׁהוּא לְשׁוֹן צוּוֹי. וּבִירוֹשָׁלַיִם, אֵיזָה חֲמוּר שֶׁבְכָלוֹ, וְהֵייתֶם נִקְיִים, הִינּוּ אֲפֵלוּ נִקְיוֹן בְּעִלְמָא שֶׁהוּא פְּחוֹת מִחוֹן וְשָׁכַל טוֹב: (עיקר תוי"ט).

פרק ג - משנה ג

שֶׁל בֵּית רַבִּין גַּמְלִיאֵל (הִיָּה) נִכְנָס וְשָׁקְלוּ בֵּין אֲצַבְעוֹתָיו, וְזוֹרְקוּ לְפָנָי הַתּוֹרֵם, וְהַתּוֹרֵם מְתַכֵּן וְדוֹחֵקוֹ לְקַפָּה. אִין הַתּוֹרֵם תּוֹרֵם עַד שִׁיאֲמַר לָהֶם, אֶתְרָם. וְהוּן אוֹמְרִים לוֹ, תְּרָם, תְּרָם, תְּרָם, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים:

ר"ע מברטנורה **וזורקו לפני התורם.** מְתַכֵּנִים הָיוּ שֶׁיִּפְּלוּ שְׁקִלְיָהֶם לְתוֹךְ הַקָּפָה וַיִּקְנוּ מֵהֶם קְרִבְנוֹת צָבוּר. וְלֹא יָהִיוּ מְשִׁירֵי הַלְשָׁכָה: **שְׁלֹשׁ פְּעָמִים.** עַל כָּל פֶּעַם וּפֶעַם הָיָה אוֹמֵר אֶתְרָם, וְהֵם אוֹמְרִים לוֹ תְּרָם. וְכֵן דָּרְדָּר לְשׁוֹן חֲכָמִים לְהִיּוֹת מְשִׁלֵּשׁ. וְדִגְמָתוֹ מְצִינּוּ בְּעִמְרָא, מִגָּל זוּ מִגָּל זוּ מִגָּל זוּ, אֶקְצָר אֶקְצָר אֶקְצָר. וְכֵן חֲלוּץ הַנֶּעֱל חֲלוּץ הַנֶּעֱל חֲלוּץ הַנֶּעֱל שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים: (ר"ע מברטנורה).

פרק ג - משנה ד

תָּרַם אֶת הָרֵאשׁוֹנָה וּמַחֲפָה בְּקִטְבְּלָאוֹת, שְׁנִיָּה וּמַחֲפָה בְּקִטְבְּלָאוֹת. שְׁלִישִׁית לֹא הָיָה מַחֲפָה, שְׁמָא י יִשְׁכַּח וַיִּתְרַם מִן הַדְּבָר הַתְּרוּם. תָּרַם אֶת הָרֵאשׁוֹנָה לְשֵׁם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּשְׁנִיָּה לְשׁוּם כְּרֵכִין הַמִּקְפִּין לָהּ, וְהַשְּׁלִישִׁית לְשׁוּם בְּבַל וּלְשׁוּם מְדֵי וּלְשׁוּם מְדִינֹת הָרְחוֹקוֹת :

ר"ע מברטנורה **תָּרַם אֶת הָרֵאשׁוֹנָה וּמַחֲפָה בְּקִטְבְּלָאוֹת.** תְּרוּמָה רֵאשׁוֹנָה שֶׁהִיְתָה בְּפֶרֶס הַפֶּסַח, לְאַחַר שֶׁתָּרַם אוֹתָהּ הָיָה מְכֻסָּה כָּל הַשְּׁקָלִים הַנִּשְׁאָרִים בַּלְשָׁכָה בְּקִטְבְּלָאוֹת, דְּהֵינּוּ עוֹר שְׁלֹק, כְּדֵי שֶׁיִּתְּנוּ עָלָיו הַשְּׁקָלִים שֶׁיָּבִיאוּ מִמְדִּינֹת שְׁסָבִיב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִכְלוּ לְהֵבִיא קֹדֶם הַפֶּסַח וּמְבִיאים מִפֶּסַח וְעַד עֶצְרַת, וְנוֹתְנִים אוֹתָם עַל גְּבֵי הַקִּטְבְּלָא כְּדֵי שֶׁיִּתְרַם מֵהֵן בְּפֶרֶס הָעֶצְרַת, וְלֹא יִתְרַם מִן הַדְּבָר שֶׁתָּרַם כְּבָר בְּפֶרֶס הַפֶּסַח. וְאַחַר שֶׁתָּרַם בְּפֶרֶס הָעֶצְרַת חֲזַר וְכֻסָּה כָּל הַמְּעוֹת שֶׁבַּלְשָׁכָה בְּקִטְבְּלָאוֹת, וְנוֹתְנִין עֲלֵיהֶם כָּל הַשְּׁקָלִים הַמְּבִיאים מִבְּבַל וּמִמְדֵי וּמִן הַמְּדִינֹת הָרְחוֹקוֹת, וְתוֹרְמִין מֵהֵן בְּפֶרֶס הַחֵג. וְעוֹד לֹא הָיָה מַחֲפָה, שְׂאִין עוֹד תְּרוּמָה אַחֲרֶיהָ: **הָרֵאשׁוֹנָה לְשֵׁם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.** שֶׁהֵם שֶׁלְּחוּ שְׁקָלֵיהֶם תַּחֲלָה, שֶׁהָאֲחֵרִים עֲדִין לֹא הֵבִיאוּ: **לְשׁוּם כְּרֵכִים הַמִּקְפִּים.** הַסְּמוּכִים. כְּמוֹ עֲמוּן וּמוֹאֵב וְכִיּוֹצָא בְּהֵן. וְדִגְמָתוֹ, לְתָרַם שֶׁלֹּא מִן הַמִּקְפָּה נִגְסִין לוֹ, אִין מְקִיפִין בְּבוּעֵי [חֲלִין מו:]. וּמִכָּל מְקוֹם בְּכָל פְּעַם וּפְעַם הָיוּ תוֹרְמִין עַל שֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל, עַל הַגְּבוּי וְעַל הָעֵתִיד לְגִבּוֹת יא. וְלֹא הַזְּכִיר הַתְּנָא חֲלוּקֵי מְקוֹמוֹת הַלָּלוּ אֶלָּא לְהוֹדִיעַ שֶׁתְּקַנּוּ שְׁלֵשָׁה פְּרָקִים אֵלּוּ לְפִי שְׂאֵז יִתְקַבְּצוּ כָּל שְׁקָלֵי יִשְׂרָאֵל: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט י **שְׁמָא כו'.** לֹא קָאִי אֲדַסְמִין לִיה, לֹא הָיָה מַחֲפָה, אֶלָּא אַרִישָׁא קָאִי, וּמַחֲפָה כו', כְּדִפְרַשׁ הַר"ב. אֲבָל לְפָרוּשׁ הַרְמַב"ם קָאִי אֲדַסְמִין כו', שֶׁהוּא מְפָרֵשׁ עַל פִּי דְרַכּוּ שֶׁהָיוּ שֵׁם עוֹד שְׁלֵשׁ קְפוֹת גְּדוּלוֹת שֵׁשׁ כְּנִסּוּ בַתַּחֲלָה בְּכָל אַחַת תִּשְׁעָה סְאִין, וְקָאֵמַר הַתְּנָא דְכִשְׁתוּרָם הַשְּׁלֵשׁ קְפוֹת קִטְנוֹת תוֹרָם הַקִּטְנָה הָאֶחָת מִהַגְּדוּלָה הָאֶחָת וּמַחֲפָה הַגְּדוּלָה, וְתוֹרָם הַשְּׁנִיָּה הַקִּטְנָה מִהַשְּׁנִיָּה הַגְּדוּלָה וְגַם מַחֲפָה, וְתוֹרָם הַשְּׁלִישִׁית כו' וְלֹא הָיָה

מחפה, כדי שתהיה נפרת שבה סים, ויתחיל ממנה בפעם שניה כשיכנס קדם
עצרת, ולא יתום בתחלה בפעם ההיא מאותה שתרם כבר בתחלה בפעם
הראשונה: [יא] פרוש על הגבוי על מה שיש בלשכה, ועל הגבוי שעדין לא
הגיע ללשכה, ועל העתיד כו'. הרמב"ם: (עיקר תוי"ט).

ד

פרק

פרק ד - משנה א

התרומה מה היו עושין בה, לוקחין בה
תמידין ומוספין ונספיהם, העמר ושתי הלחם
ולחם הפנים, וכל קרבנות הצבור. שומרי
ספיהם [א] בשביעית, נוטלין שכרן מתרומת
הלשכה. רבי יוסי אומר, (אף הרוצה) מתנדב שומר
חנם. אמרו לו, אף אתה אומר, שאינן באין
אלא משל צבור:

ר"ע מברטנורה **התרומה מה היו עושין בה**. מה שנתנו לתוך הקפות מה
עושין בהן: וכל קרבנות הצבור. לאתויי קטרת: ספיהם. תבואה
העולה מאליה ממה שנשר בקציר. ונותנים שכר לשומרים שלא
ילקטום עניים בשביעית, ומביאים מהם עמר בפסח ושתי הלחם
בעצרת, שאינם באים אלא מן החדש ומן הארץ. ונותנים שכרם מן

התרומה, דצרך קרבן כקרבן דמי: **שומר חנם**. ואף על גב דקנה אותם מן ההפקר כששומרם חנם והביאם והרי הן שלו [ב], רבי יוסי סבר דקרבן יחיד משתנה לקרבן צבור: **אף אתה אומר כו'**. כלומר אי אתה מודה שאינן באין אלא משל צבור, ואם שומרם חנם והביאם וזכה בהם נמצא שאינם באין משל צבור, דסברי רבנן קרבן יחיד אינו משתנה לשל צבור. והלכה כחכמים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] שומרי ספיחים. הקשו בתוספות דהא דבר השמור אסור כדתנן בפרק ט' דשביעית, ואין להקריב למזבח אלא דבר המתיר לישראל. ותרצו שלא שומרין אותה אלא מונעין רגלי בהמה משם, ומודיעין לבני אדם שהם לצרך: [ב] יש להקשות דיתנדב לשמר ושלוחי בית דין יביאום, והשתא לא קנה להם מעולם, ואפשר דסבירא ליה להר"ב כלישנא בגמרא בסוף בבא מציעא דהבטה בהפקר קניא, ואפלו אי לא קניא אי אפשר לשומר שלא יעשה מעשה כל דהו. ורבי יוסי סבירא ליה לא חישינן שמא לא ימסרם יפה יפה, ולפיכך קרבן יחיד משתנה. וחכמים סבירא להו חישינן. תוספות יום טוב. ועין עוד: (עיקר תוי"ט).

פרק ד - משנה ב

פָּרָה וְשָׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וְלֶשׂוֹן שֶׁל זְהוּרִית, בָּאִין מִתְרוּמַת הַלְשָׁכָה. כֶּבֶשׂ פָּרָה, וְכֶבֶשׂ שָׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וְלֶשׂוֹן שֶׁבִין קֶרְנָיו [ג], וְאַמַּת הַמַּיִם, וְחוּמַת הָעִיר וּמַגְדָּלוֹתֶיהָ, וְכָל צָרְכֵי הָעִיר, בָּאִין מִשִּׁירֵי הַלְשָׁכָה. אָבָא שְׂאוּל אֹמֵר, כֶּבֶשׂ פָּרָה כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים עוֹשִׂין אוֹתוֹ מִשָּׁל עֶצְמוֹ:

ר"ע מברטנורה פרה אדמה ושעיר המשתלח. לעזאזל: ולשון של זְהוּרִית. שְׂנֵי תוֹלְעֵת שֶׁמְשַׁלְּכִין אֶל תוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה. וְהוּא הַדִּין לַעֲץ אָרֶז וְאֶזוֹב, אֶלָּא נִקְט לְשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית לְבַד לְחַלֵּק בֵּין לְשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית זֶה לְלֶשׂוֹן שֶׁל זְהוּרִית שֶׁל שָׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח: **באין מתרומת הלשכה**. אף על גב דפָּרָה אֵינָה נִשְׁחָטָת בְּעֶזְרָה, בָּאָה מִתְרוּמַת הַלְשָׁכָה, דְּחֻטָּאת

קָרְיָה רַחֲמָנָא. וְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח, לְפִי שְׁצָרִיד לְקַח שְׁנֵי שְׁעִירִים וְאֵין יָדוּעַ עַל אֵיזָה מֵהֶם יַעֲלֶה הַגּוֹרֵל לְהַי: **כָּבֵשׁ פָּרָה**. שְׁהִיו עוֹשִׂים שְׁנֵי גֹשְׁרִים זֶה עַל גְּבִי זֶה מִפְּנֵי קֶבֶר הַתְּהוֹם מִהֵר הַבֵּית לְהֵר הַמִּשְׁחָה, וְעֲלִיָּהוּ הָיוּ מוֹצִיאִין אֶת הַפָּרָה: **וּכְבֹּשׁ** [שְׁעִיר]. שְׁהִיו עוֹשִׂין כְּמִין גֹּשֶׁר עַד חוּץ לְעִיר, וְעֲלִיו הָיָה הוֹלֵד הַמִּשְׁלַח אֶת הַשְּׁעִיר, מִפְּנֵי הַבְּבֻלָּיִים שְׁהִיו תּוֹלְשִׁים שְׁעָרוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ טַל וְיָצָא שְׁלֹא תִשָּׁהָה עֲוֹנוֹתֵינוּ: **וְלִשׁוֹן שְׁבִין קֶרְנָיו**. לִידַע אִם הַלְּבָיִן וְנִתְּכַפְּרוּ עֲוֹנוֹתֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְהֵנִי אֵינָם צָרִיד קֶרְבָּן, לְפִיכָד אֵינָן בָּאִין מִתְּרוּמָה שֶׁהַפְּרָשָׁה לְשֵׁם קֶרְבָּנוֹת, אֲלָא מִמָּה שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר בְּלִשְׁכָּה אַחֵר הַפְּרָשֶׁת הַתְּרוּמוֹת: **וְאַמֶּת הַמַּיִם**. הָעוֹבֵרֶת בְּעֶזְרָה, אִם צָרִיכָה תִּקּוֹן: **וְכָל צָרְכֵי הָעִיר**. לְחַפֵּר בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמַעְרוֹת, וְתִקּוֹן רְחוּבוֹתֶיהָ וּשְׁוֹקֶיהָ, וּשְׁמִירַת הָעִיר: **אָבָא שְׁאוּל אוֹמֵר כּוּ**. וְאֵין הִלְכָה כְּאָבָא שְׁאוּל: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ג] שְׁבִין קֶרְנָיו. וְאֵיכָא לְסַפּוּקֵי בְּלִשׁוֹן שְׁבַשְׁעִיר הַנִּנְעָשָׂה בְּפָנִים, וְשְׁקוֹשְׁרִין בְּפִתְחוֹ שֶׁל הַיֵּכָל: (עיקר תוי"ט).

פרק ד - משנה ג

מוֹתֵר שְׁיָרִי הַלְּשָׁכָה מָה הָיוּ עוֹשִׂין בְּהוֹן, לּוֹקְחִין בְּהוֹן יַיִנוֹת, שְׁמָנִים וּסְלִתוֹת, וְהַשְּׂכָר לְהַקְדֵּשׁ, דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אֵין מִשְׁתַּכְּרִין מִשְׁלַח הַקְּדֵשׁ וְלֹא מִשְׁלַח עֲנִיִּים:

ר"ע מברטנורה מותר שיירי הלשכה. מִה שֶׁנִּשְׁאָר אַחֵר שֶׁנִּנְעָשָׂה מִהוֹן תִּקּוֹן צָרְכֵי הָעִיר: לּוֹקְחִים מִהוֹן יַיִנוֹת שְׁמָנִים וּסְלִתוֹת. וּמוֹכְרִים אוֹתָן לְמִי שְׁצָרִיד יַיִן לְנִסְכִּים וּשְׁמָנִים וּסְלִתוֹת לְמִנְחוֹת: אֵין מִשְׁתַּכְּרִין בְּשֶׁל הַקְּדֵשׁ. שְׁאֵין עֲנִיּוֹת בְּמִקּוֹם עֲשִׂירוֹת, וְגִנְאֵי הוּא לְהַקְדֵּשׁ: **וְאֵף לֹא בְּשֶׁל עֲנִיִּים**. דְּלָמָּא מִתְּרַמֵּי עֲנִי וְלִיכָא לְמִיתָב לִיה. וְהִלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא: (ר"ע מברטנורה).

פרק ד - משנה ד

מותר תרומה מה היו עושין בה, רקועי זֶהב צפוי לבית קדשי הקדשים. רבי ישמעאל אומר, מותר הפרות לקיץ המזבח, ומותר התרומה לכלי שרת. רבי עקיבא אומר, מותר התרומה לקיץ המזבח, ומותר נסכים לכלי שרת. רבי חנניא סגן הכהנים אומר, מותר נסכים לקיץ המזבח, ומותר התרומה לכלי שרת. זה וזה לא היו מודים בפרות:

ר"ע מברטנורה מותר התרומה. הינו מה שנשאר בקפות בראש חדש ניסן, שאז מביאין קרבנות מתרומה חדשה: **צפוי לבית קדשי הקדשים.** לרצפה ולכתלים: **מותר פרות.** רבי ישמעאל לטעמיה, דאמר לעיל מותר שיירי הלשכה קונים מהן יינות שמנים וסלתות, והשכר שמשתכרים בהן קרוי מותר פרות, כלומר מה שהותירו ונשתכרו בפרות שקנו: **קיץ למזבח.** כשהמזבח בטל מביאים מהן עולות, כמו שדרדך בני אדם להעלות מיני מתיקה על השלחן בגמר סעודתו (ד), כד אחר שגמרו להביא חובת היום מביאים עולות הללו כשאין נדרים ונדבות והמזבח בטל: **מותר תרומה לכלי שרת.** מקרא דריש ליה דכתיב (דברי הימים ב כד) ואת שאר הכסף ויעשהו כלים לבית ה', איזהו כסף שיש לו שירים, הוי אומר זו תרומת הלשכה (ה): **מותר תרומה לקיץ המזבח.** שלצד קרבנות הפרשה: **מותר נסכים.** גזברי הקדש היו ממציאים מעות לבעלי יינות ושמנים וסלתות, לספק למנחות ונסכים כל השנה, ואם קבל עליו לספק שלש סאים בסלע ועמדו ארבע סאים בסלע, צריך שיתן ארבע סאין, ואותה סאה היא מותר נסכים (ו). וכן כשמודדו להקדש היו מודדו במדה מברצת וגדושה, והגזבר היה מוחק המדה, הברוץ נקרא מותר נסכים, ועושין מהן כלי שרת, שהנסכים מתקדשים בכלי שרת: **מותר נסכים לקיץ המזבח.**

שְׁהַנְסָכִים כָּלִיל וְהַעוֹלָה כָּלִיל : זֶה וְזֶה. רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי חֲנִינָא : לֹא הָיוּ מוֹדִים בַּפְּרוֹת. כַּדְאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְעִיל, שְׂאִין מִשְׁתַּכְּרִים בְּשֵׁל הַקֹּדֶשׁ. וּמִסְקָנָא דְתַנְאֵי בֵּית דִּין הוּא עַל הַמּוֹתְרוֹת שְׂיָהִיו כְּלָן קַרְבִּים עוֹלוֹת. וְכֵן הִלְכָה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ד] לְשׁוֹן הַרְמַבֵּי"ם, וְקִיץ שֵׁם לִימֹת הַחֲמָה, מְלֶשׁוֹן (זְכָרְיָה יד) בְּקִיץ וּבַחֲרֹף יִהְיֶה. וּפְרוֹשׁ הַקִּיץ רְצוֹנוֹ לומר שְׂמִינְבָשִׁין הַתְּאֲנִים וְהַעֲנָבִים וְאוֹכְלֵי אוֹתָן : **[ה]** וְאֵף עַל גַּב דְּאִיכָא שְׂגִירֵי הַלְשָׁכָה עֲצָמָה, וְאִימָא אוֹתָן שְׂגִירִים, מְשַׁנֵּי בְּגַמְרָא דְדָרִישׁ ה"א דְהַפְסָף כְּסָף הַרְאִשׁוֹן, כְּלוֹמַר שְׁנַתְרַם וְלִקְוִחַ רִאֲשׁוֹן, מַה יִּהְיֶה שְׂאָר מִמֶּנּוּ, יִהְיֶה לְכָלִי שְׂרַת. וְעַיִן תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב : **[ו]** וְאִין זֶה מִשְׁתַּכְּרַם בְּשֵׁל הַקֹּדֶשׁ, אֶלָּא שְׁהַקֹּדֶשׁ קָרוֹב לְשֹׁכֵר וְאִין לוֹ הַפְּסֵד. וְהַרְאָב"ד כְּתַב דְּהָא דְאִין מִשְׁתַּכְּרִין כּו', הֲנִי מִלֵּי פְרוֹת, שְׁהוּא כְּעַיִן גְּנוֹת וְהוּא דְרָדָּ עֲנִיּוֹת, אֲבָל נְסָכִים שְׁהוּן צְרִכֵי צְבוּר לִוְקָחִין, וְאִם הוֹתִירוּ, מוֹכְרִין לִיחִידִים : (עיקר תוי"ט).

פרק ד - משנה ה

מוֹתֵר הַקְּטָרֶת מָה הָיוּ עוֹשִׂין בָּהּ, מִפְּרִישֵׁין (מִמְנָה) שְׂכַר הָאֲמָנִין, וּמַחְלָלִין אוֹתָהּ עַל שְׂכַר הָאֲמָנִין, וְנוֹתְנִין אוֹתָהּ לְאֲמָנִין בְּשֹׁכְרוֹ, וְחוֹזְרִין וְלוֹקְחִין אוֹתָהּ מִתְּרוּמָה חֲדָשָׁה **[י]**. אִם בָּא הַחֲדָשׁ בְּזִמְנוֹ, לוֹקְחִין אוֹתָהּ מִתְּרוּמָה חֲדָשָׁה. וְאִם לֹא מִן הַיְּשָׁנָה :

ר"ע מברטנורה מותר הקטרת. הַנוֹתֵר בְּכֹל שָׁנָה : מָה הָיוּ עוֹשִׂין בָּהּ. לְהַקְטִירָה לְשָׁנָה הַבָּאָה. שְׂאִין לָדָּ שָׁנָה שְׂאִין בָּהּ מוֹתֵר, שְׁהַקְטָרֶת הִיָּתְהָ נַעֲשִׂית שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וּשְׂמָנָה מְנִים **[ז]**, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וְחֲמִשָּׁה מְנִים כְּמִנְיָן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וְחֲמִשָּׁה יְמֹת הַחֲמָה, וּשְׁלֹשָׁה מְנִין שְׂמָהֶם כֹּהֵן גָּדוֹל מְכַנֵּס מְלֹא חֲפָנָיו בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְלֹא הָיוּ נִכְנָסִים כְּלָן בְּחֲפָנָיו. וְעוֹד, בְּכֹל שָׁנָה פְּשוּטָה הִיָּה מוֹתֵר **[ח]**, שְׁשָׁנָה פְּשוּטָה יָמִיהָ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וָאַרְבָּעָה : מִפְּרִישֵׁין מִמְנָה. מִן הַלְשָׁכָה : שְׂכַר הָאֲמָנִין.

מִפְּטָמִי הַקְטָרֶת, שֶׁהוּ נוֹטְלִים שְׁכָרוֹן מִתְרוּמַת הַלְשָׁכָה. וּמִזְכִּין הַמַּעוֹת לְאֲמָנִין עַל יַד אֶחָד מִן הַגִּזְבָּרִים, וְהָרִי הוּן חֲלִין [ט]. וְאִף עַל פִּי שְׂאִין הַקֹּדֶשׁ יוֹצֵא לְחִלִּין אִם לֹא שְׂיִכְנֶס דְּבַר אַחַר תַּחֲתִיו לְקֹדֶשׁה, תְּרוּמַת הַלְשָׁכָה שְׂאֲנִי, דְּבִית דִּין מִתְנָה עֲלֵיהֶם לְתַנֵּם לְכַמָּה דְּבָרִים. וְאַחֲרֵי שְׁזָכוּ בַּמַּעוֹת לְצַרְדָּה הָאֲמָנִין מִחֲלָלִין הַקְטָרֶת עַל אוֹתוֹן הַמַּעוֹת, וְהַמַּעוֹת קְדוּשִׁים לְתְרוּמָה יִשְׁנָה, וְנוֹתְנִים הַקְטָרֶת לְאֲמָנִים בְּשִׁכְרָם, וְחוֹזְרִין וְקוֹנִין אוֹתָהּ מֵהוּן בַּמַּעוֹת שֶׁל תְּרוּמָה חֲדָשָׁה. וְהָכִי צְנִיעָא מִלְתָּא טְפִי, וְלֹא לְמַכְרָה וְלַחֲזוֹר וְלִקְנוּתָהּ: **אִם בָּא הַחֲדָשׁ בְּזִמְנוֹ.** שֶׁהֵבִיאוּ שְׁקָלִים חֲדָשִׁים קֹדֶם רֹאשׁ חֲדָשׁ נִיסוֹן, שֶׁהוּא זְמַן הַתְּרוּמָה הַחֲדָשָׁה, לִוְקָחִים מוֹתֵר הַקְטָרֶת מִתְרוּמָה חֲדָשָׁה עַל יַדִּי חֲלוּל כַּדְּפָרְשִׁינָן לְעִיל: **וְאִם לֹא.** שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁקָלִים חֲדָשִׁים עַדִּין, לִוְקָחִים אוֹתָהּ מִן הַתְּרוּמָה יִשְׁנָה, אִם חֲלָלוּהָ כְּבָר. וְאִם לֹא חֲלָלוּהָ, מִקְטִירִין אוֹתָהּ, דְּכִינּוֹן שֶׁלֹּא בָּא הַחֲדָשׁ צְרִיף לְהֵבִיא מִן הַיִּשְׁנָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ז] דְּהִלְכָה לְמוֹשֶׁה בְּסִינֵי הֵם מְשַׁקֵּל הַסַּמְמָנִים. הַרְמַב"ם: [ח] וְאִף עַל פִּי שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְמַלְאוֹת מֵהוּן לְשָׁנִים מְעַבְרוֹת, מִכָּל מְקוֹם צְרִיכִין הָיוּ לְחֲדָשׁ בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ נִיסוֹן, כְּדִי שְׂיִהָיוּ מִתְרוּמָה חֲדָשָׁה. תּוֹסְפוֹת: [ט] דְּבִלֵּא חֲלִין אִי אֶפְשָׁר לְפָדוּתָהּ מִמַּעוֹת תְּרוּמָה הַחֲדָשָׁה, שְׂאִין הַקֹּדֶשׁ מִתְחַלֵּל עַל הַקֹּדֶשׁ. רִש"י: [י] **מִתְרוּמָה חֲדָשָׁה.** וְאִם תֵּאמַר לְרַבִּי עֲקִיבָא דְלִקְמוֹן מִשְׁנָה וְיִדְאָמַר הַקֹּדֶשׁ מִתְחַלֵּל עַל הַמַּלְאכָה, לְמָה לִי כְּלִי הָאִי, יִתְנוּ הַקְטָרֶת מִתְחַלֵּל לְאֲמָנִין בְּשִׁכְרוֹ. יֵשׁ לוֹמַר הֵנִי מִיֵּלִי בְּקְטָרֶת דִּיחִיד, כְּגוֹן בְּמַקְדִּישׁ נְכָסִיו כּו', אֲבָל בְּשַׁל צְבוּר הַחֲמִירוֹ טְפִי. אִי נִמִּי הָכָא מִיֵּרִי בְּשִׁכְרָא פְטוּם אֲמָנִי הַקְטָרֶת שֶׁל שְׁנָה חֲדָשָׁה, וְצְרִיף לְתַת לְהֵם מִתְרוּמָה חֲדָשָׁה. תּוֹסְפוֹת: (עיקר תוי"ט).

פרק ד - משנה ו

הַמַּקְדִּישׁ נְכָסִיו וְהָיוּ בָּהוּן דְּבָרִים רְאוּיִין לְקַרְבָּנוֹת הַצְּבוּר, יִתְנוּ לְאֲמָנִין בְּשִׁכְרוֹ, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר לוֹ בֶּן עֲזַאִי, אֵינָהּ הִיא הַמִּדָּה, אֶלָּא מִפְּרִישִׁין מֵהוּן שְׁכָר הָאֲמָנִין, וּמִחֲלָלִין אוֹתוֹן עַל מַעוֹת הָאֲמָנִין, וְנוֹתְנִין אוֹתוֹן

לְאֲמִינוּ בְשִׁכְרוֹ, וְחוֹזְרֵינוּ וְלוֹקְחֵינוּ **[יג]** אוֹתָנוּ מִתְרוֹמָה חֲדָשָׁה :

ר"ע מברטנורה **המקדיש נכסיו**. וסתם הקדש לבדק הבית: והיו בהם דברים הראויים לקרבנות צביר. כגון קטרת, או יינות, שמנים וסלתות **[יא]**: **ינתנו לאמנינו בשכרו**. ויוצאין לחליו, אף על פי שאין דבר אחר נכנס תחתיו. דקסבר הקדש מתחלל על המלאכה, דכתב (שמות כה) ועשו לי מקדש, שתהיה המלאכה נעשית מן ההקדש: **אינה מן המדה**. כלומר אין מדה זו שאתה אומר כמדה האמורה לעיל בקטרת, ואין ראוי אלא שתשנה מדותיך. הלכך מפרישים מהן שכר האמנים כו' כדאמרינן לעיל גבי מותר הקטרת. שאין הקדש מתחלל על המלאכה. והלכה כבן עזאי **[יב]**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[יא]** תוספות. ותימה, דבמשנה ח' תנן לשיש בהן יינות כו' שיימכרו כו', ובירושלמי מוקי לה במותר הקטרת. ועין תוספות יום טוב: **[יב]** ומאמר בן עזאי שנה למאמר הנקדם בקטרת, ולפיכך אני אומר הלכה כבן עזאי. הרמב"ם: **[יג]** **וחוזרין כו'**. אתיא ככלי עלמא. וכן הכי נמי ואם לאו כו' כדלעיל: (עיקר תוי"ט).

פרק ד - משנה ז

המקדיש נכסיו והיתה בהן בהמה ראויה לגבי המזבח, זכרים ונקבות, רבי אליעזר אומר, זכרים ומכרו לצרכי עולות, ונקבות ומכרו לצרכי זבחי שלמים, ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית. רבי יהושע אומר, זכרים עצמן יקרבו עולות, ונקבות ומכרו לצרכי זבחי שלמים, ויביא בדמיהן עולות, ושאר

נְכָסִים יִפְלוּ לְבֶדֶק הַבַּיִת. רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר,
רוֹאֶה אֲנִי אֶת דְּבָרֵי רַבִּי אֶלְיעֶזֶר מְדַבְּרֵי רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁרַבִּי אֶלְיעֶזֶר הַשְּׁוֹה אֶת מִדְּתוֹ, וְרַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ חָלַק. אָמַר רַבִּי פַּפְּיִס, שְׁמַעְתִּי כְּדַבְּרֵי
שְׁנֵיהֶן, שֶׁהַמְּקַדֵּשׁ בְּפִרוּשׁ, כְּדַבְּרֵי רַבִּי
אֶלְיעֶזֶר. וְהַמְּקַדֵּשׁ סֵתֵם, כְּדַבְּרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

ר"ע מברטנורה זְכָרִים יִמְכְּרוּ לְצָרְכֵי עוֹלוֹת כּוֹי וּדְמִיָּהִם יִפְלוּ עִם שְׂאֵר
הַנְּכָסִים לְבֶדֶק הַבַּיִת. דְּסֵבֵר סֵתֵם הַקֹּדֶשׁ לְבֶדֶק הַבַּיִת, וְאִפְלוּ בְּמִיַּדִּי
דְּחִזִּי לַמְזִבַּח, אֲבָל הָרְאוּי לַמְזִבַּח אֵינּוּ יוֹצֵא מִיַּדִּי מְזִבַּח, שֶׁהַמְּקַדֵּשׁ
תְּמִימִים לְבֶדֶק הַבַּיִת אֵין נִפְדִּים אֶלָּא לַמְזִבַּח, וְהַדְּמִים יִפְלוּ לְבֶדֶק
הַבַּיִת: **וַיָּבִיא בְּדַמֵּיהֶן עוֹלוֹת.** קִסְבַּר מִיַּדִּי דְּחִזִּי לַמְזִבַּח מִסֵּתֵמָא לַמְזִבַּח
אֶקְדָּשִׁינְהוּ, הַלְּפָד זְכָרִים עֲצָמֹן יִקְרְבוּ עוֹלוֹת, וְנִקְבּוֹת יִמְכְּרוּ לְצָרְכֵי
שְׁלָמִים וַיָּבִיא בְּדַמֵּיהֶן עוֹלוֹת, אֲבָל הוּ עֲצָמֹן אֵין קָרְבִּין שְׁלָמִים,
דְּהַמְּקַדֵּשׁ נִכְסָיו דְּעֵתוֹ שְׁיִהְיוּ כָּלֵם לְגִבּוֹה, הַלְּפָד בְּהַמּוֹת שְׁרָאוּיוֹת לְקָרֵב
עוֹלוֹת יִקְרְבוּ עוֹלוֹת, וְנִקְבּוֹת יִמְכְּרוּ לְצָרְכֵי שְׁלָמִים וַיָּבִיא בְּדַמֵּיהֶן עוֹלוֹת,
דְּכִיּוֹן דְּרָאוּיוֹת לַמְזִבַּח חָלָה עֲלֵיהֶן קִדְּשַׁת מְזִבַּח, וְאִפְלוּ עַל הַנִּקְבּוֹת
שְׂאֵין גּוֹפֵן רְאוּי לְמָה שְׁדַעְתּוֹ לְהַקְדִּישׁוֹ, כִּיּוֹן דְּלִשְׁמ קָרְבֹן מִיָּהָא חִזְיִין,
לֹא חָל עֲלֵיהֶן קִדְּשַׁת בְּדֶק הַבַּיִת, וַיָּבִיא בְּדַמֵּיהֶם עוֹלוֹת: **שֶׁהַמְּקַדֵּשׁ
בְּפִרוּשׁ.** שְׂאֵמֵר בְּהֵמָה וְנִכְסֵי לְהַקְדִּישׁ. דְּכִיּוֹן שֶׁהַפְּרִישׁוֹן וְהַבְּדִילָן זֶה מִזֶּה
וְאֵף עַל פִּי כֹן לֹא אָמַר בְּהֵמָה לַמְזִבַּח וְנִכְסֵי לְבֶדֶק הַבַּיִת, שְׁמַע מִנֵּה
דְּדַעְתּוֹ הָיָה שְׁבִין בְּהֵמָה וּבִין נִכְסָיו הַכֹּל יִלָּךְ אֶל מְקוֹם אֶחָד. אֲבָל
הַמְּקַדֵּשׁ סֵתֵם כָּל נִכְסָיו, דְּעֵתוֹ לְהַקְדִּישׁ כָּל דְּבָר לְמָה שֶׁהוּא רְאוּי.
וְהַלְּכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא: (ר"ע מברטנורה).

פּרָק ד - מִשְׁנָה ח

הַמְּקַדֵּשׁ נִכְסֵים וְהָיוּ בָּהֶן דְּבָרִים רְאוּיִין עַל
גַּבֵּי הַמְזִבַּח, יֵינּוֹת, שְׁמָנִים וְעוֹפוֹת, רַבִּי אֶלְעָזָר

אומר, ימכרו לצרכי אותו המין ויביא בדמיהן עולות, ושאר נכסים יפלו לבדק הבית :

ר"ע מברטנורה יינות שמנים וסלתות. שהן ראויים למנחות ולנסכים: ועופות. תורים ובני יונה: **רבי אלעזר**. גרסינן **{יד}**, ולא רבי אליעזר, וטעמא דרבי אלעזר מפרש בירושלמי, דכתיב (ויקרא כב) לכל נדריהם ולכל נדבותיהם אשר יקריבו לה' לעולה, כל מה שהם נוזרים ומתנדבים מדברים אשר יקריבו לה', אפלו יינות שמנים וסלתות, יהיה לעולה. יכול יקריב בדמיהן עולת העוף, או אם הקדיש עוף יקריבנו עולה, תלמוד לומר (שם) בבקר בכשבים ובעזים, הא אינו מקריב בכל מה שהתנדב אלא עולת בהמה בלבד: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{יד}** והוא רבי אלעזר בן שמוע. פסוף משנה: (עיקר תוי"ט).

פרק ד - משנה ט

אחת לשלשים יום, משערין את הלשכה. כל המקבל עליו לספק **{טו}** סלתות מארבע, עמדו משלש, יספק מארבע. משלש ועמדו מארבע, יספק מארבע, שיד הקדש על העליונה. ואם התליעה סלת, התליעה לו. ואם החמיץ יין, החמיץ לו. ואינו מקבל את מעותיו, עד שיהא המזבח מרצה:

ר"ע מברטנורה משערין את הלשכה. פוסקים שער **{טו}** ליינות שמנים וסלתות, שער שיעמד זה השער שלשים יום. ולוקחים בכל יום ממוכרי יינות שמנים וסלתות מה שהן צריכין באותו הסכום שפסקו, ואם נתיקר המקח אין מוסיפים דמים, ואם הוזל לוקחים לפי הזול: **המקבל עליו לספק סלתות**. בימות קציר חטים ובצירת ענבים ומסיקת

זיתים היו הגזברים מקדימים מעות לחנוני, והיה החנוני מקבל עליו לספק יינות שמנים וסלתות **{ז}** כל השנה. ואם היו אז נמכרים ארבע סאין בסלע והוקרו ועמדו שלש סאין בסלע, צריך לתן ארבע סאין, דהקדש קונה בכסף, דכתיב ונתן הכסף וקם לו. ואם קבל לספק שלש סאין בסלע והוזלו ועמדו ארבע בסלע, נותן ארבע בסלע, דלא גרע מהדיוט דלא קני אלא במשיכה **{יח}**: **התליע לו**. ואפלו משך הגזבר ונתן מעות, אחריותם על החנוני: **אינו מקבל את מעותיו**. כלומר אינם נחשבים מעותיו של חנוני ולא זכה בהם, ואף על פי שקבלם מן הגזבר: **עד שיהיה המזבח מרצה**. שיעלה לרצון על המזבח. הלכך אם החמוץ היין או התליעה הסלת, אחריותם על החנוני: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {טו} והוא מלה עברית, [משלי כג] כמו שער בנפשו. וענינו שנותנין שעור לאותו דבר. הרמב"ם: **{טז} לספק**. שימכר לנו כדי צרכינו. וספוק הוא השלמת הצורך, תרגום ומצא להם היספקון להון. ועברי ממש, [מלכים א כ] אם ישפק עפר שמרון, במלאת שפקו [איוב כ]. הרמב"ם: **{יז} ותנא חדא נקט**. אי נמי לפי שהסלת עקר והשמן טפל שהוא נבלל, וכן יין נמי טפל לאכילה, הלכך נקראו כלם בשם סלתות: **{יח} ואפתי קשיא**, דתינח שהגזברין אינם מחיבים לקבל ממנו השלש, לפי שלא משכו, אבל שיהא מחיב לספק בארבע לאו טעמא קאמר. אלא נראה שכן הוא תנאי בית דין, שיהא מחיב לספק בארבע כפי השער, ושלא יצטרכו הגזברין לטרח ולילך למוכרים אחרים. והינו נמי טעמא דאחריות ההתלעה והחמוץ על המספק ואפלו משך הגזבר: (עיקר תוי"ט).

ה

פרק

א

משנה

-

ה

פרק

אלו הן הממנין שהיו במקדש, יוחנו בן פנחס על החותמות, אחיה על הנסכים, מתתיה בן שמואל על הפיסות, פתחיה על הקנין. פתחיה, זה מרדכי. למה נקרא שמו פתחיה. שהיה פותח בדברים ודורשן **ג**, ויודע שבאים לשון. בן אחיה על חולי מעים, נחוניא חופר שיחין, גביני כרוז, בן גבר על נעילת שערים, בן בבי על הפקיע, בן ארזה על הצלצל, הגרס בן לוי על השיר **ו**, בית גרמו על מעשה לחם הפנים, בית אבטינס על מעשה הקטרת, אלעזר על הפרוכות, ופנחס על המלבוש :

ר"ע מברטנורה אלו הן הממנין. חמשה עשר מינים של פקידות ומנוי של שררה דחשיב במתניתין היו תמיד במקדש. מיהו הנד גברי דחשיב, לא בזמן אחד היו, אלא החסידים והפשרים שבכל דור ודור הוא מונה **א**. ורבתי פרשו, על שם שהממנים הראשונים שנתמנו על כך, כך היה שם, לפיכך נקראו הבאים אחריהם על שמם **ב** : על החותמות ועל הסלתות. מפרש לקמן במתניתין : על הפיסות. להורות סדר הגורל מי יזכה בעבודה זו ומי בזו, כמפרש במסכת יומא : על הקנים. מחסרי כפרה כגון זב וזבה ויולדת שמביאים קני חובה, דהינו תורים ובני יונה, נותנין מעותיהן לשופרות שבמקדש, והממנים על השופרות לוקחים המעות ומביאין בהן הקנים. והיה צריך שיתמנה על זה חכם גדול ופקי, כדאמרין במסכת אבות (פיג מ"ח) קנים ופתחי נדה הן הן גופי הלכות : שהיה פותח דברים כו'. והוא מרדכי בלשון שעלה מן הגולה. ונקרא בן, שהיה בולל לשונות הרבה **ד** : על חולי מעים. לפי שהכהנים הולכים יחפים על הרצפה ואוכלין בשר הרבה ושותין מים, היו מעיהן מתקלקליו, וצריכין תמיד לרופא לומר להם זה הסם טוב למעים : חופר שיחין. היה ממנה לחפר בורות שיחין ומערות, כדי שיהיו מים מצויין לשתיית לעולי רגלים : גביני כרוז. כך שמו של האיש המכריז בכל בקר בבית המקדש עמדו כהנים לעבודתכם. ושומעים קולו מיריחו : על נעילת שערים. לנעל השערים בערב ולפתחן בבקר : על הפקיע. להלקות הכהנים והלוים שנמצאו ישנים על משמרותיהם, שהיו שומרים את המקדש בלילה, כדאמרן במסכת מדות (פ"א מ"ב) מי שהיו מוצאים אותו ישן היו חובטים **ה** אותו ושורפים את כסותו. ובירושלמי מפרש, הפקיע, הפתילות של מנורה ושל בית השואבה,

כְּדָאֵמְרִינוּ בְּפֶרֶק הַחֲלִיל (סִפְּה פִּיָּה מִ"ג) מִבְּלָאֵי מְכַנְסֵי כְּהֻנִּים וּמַהֲמַנְיָהֶם הָיוּ מִפְּקִיעִים פְּתִילוֹת: **צִלְצַל**. כְּלֵי שִׁיר שְׁיֵשׁ לוֹ קוֹל גָּדוֹל, לָשׁוֹן תְּצַלְיָנָה אֲזָנָיו, צִימְבַלְיָו בְּלַעֲיָז. וּכְשֶׁהָיוּ שׁוֹמְעֵין קוֹלוֹ הָיוּ הַלּוֹיִם מִתְחִילִין בְּשִׁיר: **עַל הַשִּׁיר**. לְהִתְחִיל אֶת הַשִּׁיר, וּכְשֶׁהָיָה מְסִיִּם הָיוּ כָּלֵן מְסִיָּמִין: **בֵּית גְּרָמוֹ**. שֵׁם מְשַׁפְּחָה: **עַל לֶחֶם הַפָּנִים**. שְׁהָיָה עֲשׂוּי כְּמִין תְּבָה פְּרוּצָה, וְהָיוּ אֲמָנִים בַּעֲשֵׂיתוֹ וּבְאֶפְיֹתוֹ לְרָדוֹתוֹ מִן הַתְּנַוֵּר שְׁלֵא יִשְׁבֵּר וְלַעֲשׂוֹתוֹ שְׁלֵא יִתְעַפֵּשׂ: **בֵּית אַבְטִינָס**. שֵׁם מְשַׁפְּחָה שְׁהָיוּ בְּקִיָּאִים לְפִטְס הַקְּטָרֶת, וּמְכִירִין בַּעֲשָׂב שְׁשָׂמוֹ מַעֲלָה עֲשׂוֹן, וּכְשֶׁהָיוּ מְעַרְבִין אוֹתוֹ עִם סְמָמְנֵי הַקְּטָרֶת הָיָה עֲשׂוֹן הַקְּטָרֶת מִתְּמַר וְעוֹלָה כְּמִין מִקָּל: **עַל הַפְּרוּכּוֹת**. לַעֲשׂוֹת פְּרוּכּוֹת חֲדָשׁוֹת כְּשֶׁהָיוּ צָרִיכִים: **הַמְּלַבִּישׁ**. הָיָה מְמַנֶּה לְהַלְבִּישׁ הַכְּהֻנִּים בְּשַׁעַת עֲבוּדָה וְלַהֲפָשִׁיטֵם אַחַר עֲבוּדָה, וְלִשְׁמֹר בְּגָדֵי כְּהֻנָּה בַּלְשָׁכוֹת הַעֲשׂוֹיֹת לְכַד: (רִי"ע מְבַרְטִנּוֹרָה).

עֵיקַר תּוּי"ט [א] שְׂאֵי אֶפְשָׁר שְׂאֵלוֹ הַנְּזַכְרִים שְׁהָיוּ מְמַנִּים בְּכָל זְמַן הַבַּיִת, דְּבְכָל דּוֹר וְדוֹר הָיוּ מְשַׁתְּנִים הַמְּמַנִּין. וּמַה שְׁכַתְּבַ שְׁלֵא בְּזַמַּן אֶחָד הָיוּ, הוּא מִהִירוֹשָׁלַיִם. וּסְבָרָא הוּא, שְׁכִינּוֹן שְׁמוֹנָה כָּל הַכְּשָׁרִים, שְׁכַמְעַט נִמְנַע הוּא לֹאמַר שְׁכָל הַיּוֹתֵר כְּשָׁרִים הָיוּ הַכָּל בְּדוֹר אֶחָד: **[ב]** הוּא דַעַת הַתּוֹסְפוֹת, דַּעַל שֵׁם מְרַדְכֵי הָרֵאשׁוֹן נִקְרָאוּ הַמְּמַנִּים עַל שְׁמוֹ, לְפִי שְׂאֵינָם מְמַנִּים אֶלָּא בְּקִיָּאִים בְּעַלֵּי שְׁכָל וּמַדַּע. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ג]** **וְדוֹרֶשׁוֹן**. כְּדַמְפְּרֵשׁ בְּמַנְחוֹת דָּף ס"ד, דְּהָוָה עֲבָדָא בְּתַלְתַּל נְשִׁים דְּאִיתֵי שְׁלֵשָׁה קַנִּין, חֲדָא אֲמָרָה לְזִיבְתֵי וְחֲדָא אֲמָרָה לְיַמְתֵי וְחֲדָא אֲמָרָה לְעוֹנְתֵי, סְבוּר מְנַה זִיבְתָה זִיבָה מִמֶּשׁ כּוֹי, וּכְלוּמַר דְּכוּלְהוּ חֲדָא חֲטָאֵת וְחֲדָא עוֹלָה, אֲמַר לְהוּ מְרַדְכֵי שְׁמָא בְּזוּב סַכְנָה שְׁמָא בֵּיִם סַכְנָה שְׁמָא בְּעֵינָה סַכְנָה, בְּדוּק וְאֲשַׁפַּח: **[ד]** כְּאוֹתוֹ שְׁשִׁנְיָנוּ שֵׁם שְׁהַבִּיאוּ מַעִין סוֹכֵר (וּמַגְנִיֹּת) [וּמַגְנִיֹּת] צָרִיפִין. דְּאֵלוֹ דִּידַע שְׁבַעִים לָשׁוֹן, כְּלָהוּ סְנַהֲדְרִין נְמִי יְדַעוּ שְׁבַעִים לָשׁוֹן: **[ה]** וְהַרְצוּעָה שְׁמַלְקִין בָּהּ נִקְרָאת פְּקִיעָה, שְׂאֵינָה רְחֻבָה בְּרֵאשָׁה כְּשֶׁאֲרַצוּעוֹת מְלָקוֹת, אֶלָּא מִפְּסַקְתָּ בְּרֵאשָׁה לְרַצוּעוֹת דְּקוֹת, כְּדִי שְׁיִרְגִישׁ בָּהּ יוֹתֵר. וּפְקִיעֵי לָשׁוֹן פְּסוּק וּסְדָקִים, כְּמוֹ מִבְּלָאֵי כּוֹי הָיוּ מִפְּקִיעֵין, לָשׁוֹן קְרִיעָה. רִשִׁי. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ו]** **הַשִּׁיר**. פְּרוּשׁ הַשִּׁיר שְׁבַפָּה. וּפְרֵשׁ רִשִׁי בֶן לֵוִי כְּלוּמַר מִן הַלּוֹיִם: (עֵיקַר תּוּי"ט).

פֶּרֶק ה' - מִשְׁנֵה ב

אִין פּוֹחֲתִין מְשַׁלְשָׁה גְזַבְרִין וּמְשַׁבְּעָה

אֲמַרְפָּלִין, וְאִין עוֹשִׁין שְׂרָרָה עַל הַצְּבוּר בְּמָמוֹן
פְּחוֹת מְשָׁנִים, חוץ {ט} מִבֶּן אַחֲיָה שֶׁעַל חוּלֵי
מַעֲיָם וְאֶלְעָזָר שֶׁעַל הַפְּרוּכּוֹת, שְׂאוֹתָן קָבְלוּ
רוֹב הַצְּבוּר עֲלֵיהֶן :

ר"ע מברטנורה **גזברים**. הן שִׁמְמוֹן הַהֶקְדָּשׁ תַּחַת יָדָם, וְהֵן פּוֹדִים הָעֶרְכִין
{ז} וְהַחֲרָמִין וְהַהֶקְדָּשׁוֹת, וְכָל מְלֹאכֶת הַקֹּדֶשׁ בָּהֶם נַעֲשִׂים : **אֲמַרְפָּלִין**.
לְמַעַלְהָ מִן הַגְּזָבְרִים. וְנִשְׂיָא נִשְׂיָאֵי הַלְוִי (בַּמִּדְבָּר ג) מִתְרַגְּמִינָן וְאֲמַרְפָּלִיא
דְּמָמוֹנָא. וְלִשׁוֹן אֲמַרְפָּל, אָמַר עַל כָּל. וּבַעֲרָבֵי קוֹרִים לְגָדוֹל אָמִיר. מָה
הָיוּ שְׂבָעָה אֲמַרְפָּלִין עוֹשִׂין, שְׂבָעָה מִפְּתֻחוֹת הָעֶזְרָה בְּיָדָם, רָצָה אֶחָד מֵהֶן
לְפִתּוֹחַ אֵינּוּ יָכוֹל עַד שֶׁיִּכְנָסוּ כָּלָם וְיִפְתְּחוּ, וְהַגְּזָבְרִים נִכְנָסִים אַחֲרֵיהֶם
וּמוֹצִיאִים מָה שֶׁהֵן צָרִיכִין. וְעוֹד מַעַלְהָ הָאֲחֵרֶת לְמַעַלְהָ מִן הָאֲמַרְפָּלִים
הֵיטָה שֵׁם, שֶׁלֹּא נִזְכְּרָה בְּמִשְׁנָה וּמִיִּתֵי לָהּ בְּתוֹסֶפֶתָא, וְהֵן שְׁנֵי קַתִּילוּקִין.
וְנִמְצְאוּ שֵׁם חֲמֵשׁ מִדְּרָגוֹת, כִּהֵן גָּדוֹל, סָגוֹן, קַתִּילוּקִין {ח}, אֲמַרְפָּלִין,
גְּזָבְרִים : **אִין עוֹשִׂין שְׂרָרָה מְשָׁנִים**. דִּכְתִּיב (שְׁמוֹת כח) וְהֵם יִקְחוּ אֶת
הַזָּהָב, מֵעוֹט רַבִּים שְׁנַיִם : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ז} כְּלוֹמַר פּוֹדִים אֶת הַנֶּפֶדָה מֵהֶן וּמוֹצִיאִין אוֹתָן הַדְּבָרִים
הָרְאוּיִים לָהֶם לְהוֹצִיאָן. הַרְמַבְי"ם : {ח} וְכוּלְהוּ לְלִיף בִּירוּשְׁלָמִי מֵהַקְּרָא וְדַבְּרֵי
הַיָּמִים ב' לא] וְיַחֲזִיק וְעִזְזָהוּ וְנַחַת (גְּזָבְרִין) וְעִשְׂאֵל וִירִימוֹת וְיוֹזְבֵד וְאַלְיָאֵל
וְיִסְמַכְיָהוּ וּמַחַת וּבְנִיָהוּ (מִרְפּוֹלִין) פְּקִידִים מִיַּד כְּנַנְיָהוּ וְשִׁמְעִי אַחִיו (קַתִּילוּקִין),
בְּמִפְקֵד יַחֲזִיקָהוּ הַמֶּלֶךְ וְעִזְרָהוּ נָגִיד בֵּית הָאֱלֹהִים, וּפִרְשׁ בִּיפָה מִרְאָה דְּהָא
פְּשִׁיטָא דְּהַגְּזָבְרִים שְׁלֵשָׁה, שְׁהָרִי מְמוֹנִין עַל דְּבָר שֶׁבְּמָמוֹן דְּבַעֲיָנָן שְׁלֵשָׁה
כְּדַתְנָן בְּסוּף פְּאָה, הַלְּכָד פְּסִיקָה לְקָרָא דְּשְׁלֵשָׁה מְנִיָהוּ הֵם הַגְּזָבְרִין וְהַשְּׂאָר
הֵם אֲמַרְפָּלִין וְהֵם שְׂבָעָה. וּבְמִנּוּי הַקַּתִּילוּק אֵיתָא בִּירוּשְׁלָמִי הַמֶּלֶךְ וְכֵהֵן
גָּדוֹל כְּשֶׁהוּא חוֹתֵם הַגְּזָבְרִין חוֹתֵם וְנוֹתְנוּ לְאֲמַרְפָּל, אֲמַרְפָּל חוֹתֵם וְנוֹתְנוּ,
לְקַתִּילוּק, קַתִּילוּק חוֹתֵם וְנוֹתְנוּ לְכֵהֵן גָּדוֹל, כִּהֵן גָּדוֹל נוֹתְנוּ לְמֶלֶךְ : {ט} **חוץ**
כו'. וְתִימָה, דְּפִתְחִיָה שֶׁעַל הַקֶּנֶן וּנְחוּנְיָא חוֹפֵר שִׁיחִין גַּם כֵּן בְּדָבָר שֶׁבְּמָמוֹן
הָיוּ, וְיַחֲזִיקִים הֵם : (עיקר תוי"ט).

אַרְבַּעַה חוֹתְמוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, וְכָתוּב עָלֵיהֶן, עֵגֶל, זָכָר, גְּדִי, חוּטָא. בֶּן עֲזַאִי אֹמֵר, חֲמִשָּׁה הָיוּ, וְאַרְמִית כָּתוּב עָלֵיהֶן, עֵגֶל, זָכָר, גְּדִי, חוּטָא דָל, וְחוּטָא עֲשִׂיר. עֵגֶל מְשִׁמֵּשׁ עִם נִסְכֵי בָקָר גְּדוּלִים וְקִטְנִים, זְכָרִים וְנִקְבוֹת. גְּדִי **[יא]** מְשִׁמֵּשׁ עִם נִסְכֵי צֶאֱן גְּדוּלִים וְקִטְנִים, זְכָרִים וְנִקְבוֹת, חוּץ מִשָּׁל אֵילִים. זָכָר מְשִׁמֵּשׁ עִם נִסְכֵי אֵילִים בְּלֶבֶד. חוּטָא **[יב]** מְשִׁמֵּשׁ עִם נִסְכֵי שְׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת שֶׁל מְצוֹרְעִין :

ר"ע מברטנורה אַרְבַּעַה חוֹתְמוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ. שְׁלֹשׁ חוֹתְמוֹת לְשֵׁלֶשָׁה נִסְכֵי חֲלוּקִים שֶׁל בְּהֵמוֹת. חוֹתֵם רֵאשׁוֹן לְנִסְכֵי בָקָר, וְהוּן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים סֵלֶת בְּלוּל בַּחֲצִי הַהֵין שָׁמוֹן, וַיִּין לְנִסְדַּח חֲצִי הַהֵין, וְחוֹתְמָן עֵגֶל. וְהַשְּׁנִי זָכָר לְנִסְכֵי אֵיל, שֶׁתִּרְגוּם אֵיל דְּכָרָא, וְנִסְכֵיו שְׁתֵּי עֶשְׂרוֹנִים סֵלֶת בְּלוּל בַּשָּׁמוֹן שְׁלִישִׁית הַהֵין, וַיִּין לְנִסְדַּח שְׁלִישִׁית הַהֵין. וְהַשְּׁלִישִׁי גְדִי, לְנִסְכֵי כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ, וְהוּן עֶשְׂרוֹן סֵלֶת בְּלוּל בְּרַבִּיעִית הַהֵין שָׁמוֹן, וַיִּין לְנִסְדַּח רַבִּיעִית הַהֵין. וְהַרְבִּיעִי חוּטָא, וְהֵם נִסְכֵיו שֶׁל מְצַרַע עֲשִׂיר שְׁמֵבִיא שְׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת וְצָרִיד עֲשָׂרָה לְגִין שָׁמוֹן, תִּשְׁעָה לְשֵׁלֶשָׁה כֶּבֶשִׁים וְאַחַד לְמִתָּן תְּנוּדָה וּבַהוֹנוֹת. וְקָרִי לִיה חוּטָא, מְשׁוּם דְּאִמְרִין בְּעֶרְכִין (טו). עַל שְׁבַעַה דְּבָרִים נִגְעִים בָּאִין : **חֲמִשָּׁה הָיוּ**. שְׁנֵי חוֹתְמוֹת הָיוּ לְמְצַרַע : **וְאַרְמִית כָּתוּב עָלֵיהֶן**. שֶׁרַב דְּבוּרָם בְּלִשׁוֹן אֲרַמִּי הִיא **[יג]** : **חוּטָא דָל וְחוּטָא עֲשִׂיר**. לְפִי שְׁמִצְרַע עָנִי אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא בְּהֵמָה אַחַת. וְאִם לֹא הִיא לְמְצַרַע אֶלָּא חוֹתֵם אַחַד, הָיוּ נוֹתְנִים לְמְצַרַע עָנִי שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנוֹת. וְתִנָּא קָמָא סִבְר לְמְצַרַע עָנִי נוֹתְנִים לוֹ חוֹתֵם גְּדִי. וְהַלְכָה כְּתִנָּא קָמָא : **זְכָרִים וְנִקְבוֹת**. בֵּין לְנִסְכֵי עוֹלוֹת שְׁאִינָן בְּאוֹת אֶלָּא זְכָרִים, בֵּין לְנִסְכֵי שְׁלָמִים שְׁבָאִים זְכָרִים אוֹ נִקְבוֹת. וְעוֹלוֹת וְשְׁלָמִים הֵן שְׁטַעוּנִין נִסְכִים, כְּדַכְתִּיב (בַּמִּדְבָּר טו) עוֹלָה אוֹ זֶבַח : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[יד]** לְפִי שֶׁהַחוֹתְמוֹת הָיוּ נוֹתְנִין לְכָל הַבָּא מִן הָעָם, הַצָּרִיד בֶּן עֲזַאִי שְׁיָהִיָה כָּתוּב עָלֵיהֶם אֲרַמִּית, כְּדִי שֶׁהַלּוֹקֵחַ הַחוֹתֵם יָדַע מַה לוֹקֵחַ. וְאַף עַל פִּי שְׁאִין כָּאֵן חֲשָׁד שְׁיִתְּנוּ לוֹ חוֹתֵם פְּחוֹת מִמָּה שְׁנִתְּנוּ מְעוֹת, מְכַל מְקוֹם אוֹלֵי בְּטָעוֹת יִתְּנוּ כֶּד, וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁיִּכְוֹל הַלּוֹקֵחַ לְקַרְוֹת הַחוֹתֵם לֹא יָבֵא לְכָלִּל טָעוֹת. אֲבָל בְּמִשְׁנֵה ב' פָּרָק ג' לֹא פָּלִיג בֶּן עֲזַאִי, מְשׁוּם דְּסִימְנֵי הַקְּפוֹת לֹא נִמְסְרוּ אֶלָּא לְמַמְנִים עַל כֶּד, וְהֵם הָיוּ מְגִדוּלֵי וְחֲשׁוּבֵי הָעָם, וְהָיוּ מְכִירִין בְּלִשׁוֹן הַקְּדָשׁ. וְעַן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : **[יא]** **גְּדִי כו'**. רְצוּנוֹ לֹאֵר עֲזִים מִן הַצֶּאֱן, כְּדַכְתִּיב וְאִם מִן הַצֶּאֱן קָרְבָנוֹ מִן הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן הָעֲזִים, קָאֵמֵר תִּנָּא דְשׁוּין בְּנִסְכֵיהֶם גְּדוּלִים וְקִטְנִים, וְכֵן בְּכַבְשָׁה בֵּין גְּדוּלָה וְקִטְנָה, אֲבָל בְּכַבֵּשׁ

דוֹקָא בּוֹ שְׁנָתוֹ, דְּאֵלּוּ גְדוֹל נְסֻכֵי אֵיל מְבִיא, וְהִינוּ דְּתַנּוּ חוּץ מִן הָאֵילִים. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[יב]** חוֹטֵא כּוֹי. שְׁנִסְכֵיהֶם שְׁלֶשָׁה עֶשְׂרוֹנוֹת בְּלוּל בְּתַשְׁעָה לַגֵּין כּוֹי וּשְׁלֹשׁ רְבִיעֵית הֵהִין יֵין [נְדַתְנּוּ בְּפֶרֶק ט דְּמַנְחוֹת]: (עֵיקָר תּוֹי"ט).

פּרָק ה - מִשְׁנָה ד

מִי שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ נְסֻכִים הוֹלֵךְ לוֹ אֶצֶל יוֹחָנָן שֶׁהוּא מְמַנֶּה עַל הַחוֹתְמוֹת, נוֹתֵן לוֹ מְעוֹת וּמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ חוֹתָם. בָּא לוֹ אֶצֶל אַחֵיהָ שֶׁהוּא מְמַנֶּה עַל הַנְּסֻכִים, וְנוֹתֵן לוֹ חוֹתָם וּמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ נְסֻכִים. וְלַעֲרַב בְּאֵין זֶה אֶצֶל זֶה, וְאַחֵיהָ מוֹצִיא אֶת הַחוֹתְמוֹת וּמְקַבֵּל כְּנֻגְדוֹן מְעוֹת. וְאִם הוֹתִירוּ הוֹתִירוּ לְהַקְדֵּשׁ. וְאִם פָּחַתּוּ, הִיָּה מִשְׁלֵם יוֹחָנָן מִבֵּיתוֹ, שֶׁיֵּד הַקְדֵּשׁ עַל הָעֲלִיוֹנָה:

ר"ע מברטנורה נוֹתֵן לוֹ מְעוֹת. כְּפִי הַנְּסֻכִים שֶׁהוּא צָרִיךְ: **בָּא לוֹ אֶצֶל אַחֵיהָ שֶׁהִיָּה מְמַנֶּה.** לַקְנוֹת נְסֻכִים **[יג]**, יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלִתוֹת, כְּדִי שֶׁלֹא יִהְיֶה צָרִיךְ כָּל מְבִיא קָרְבָן לְחַזֵּר אַחַר נְסֻכִים הָעֲשׂוּיִין עַל טְהַרְת הַקְדֵּשׁ: **וְאִם הוֹתִירוּ הוֹתִירוּ לְהַקְדֵּשׁ.** וְלֹא אֶמְרִינּוּ שְׁמָא מְעוֹתָיו שֶׁל יוֹחָנָן הֵם שְׁנִתְעַרְבוּ בְּמְעוֹת שֶׁל נְסֻכִים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יג] הַתּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב מְפַלְּל לְשִׁטַּת הַר"ב אִם הוּא נִיהוּ הַחֲנוּנִי שֶׁמְקַבֵּל לְסַפֵּק כּוֹי אוֹ הוּא רַק גִּזְבֵּר, וּמְסִיק וּמְכַל מְקוֹם וְדַאי שֶׁדִּין זֶה הַמוֹתֵר הוּא בְּכֻלּוֹ מוֹתֵר נְסֻכִים: (עֵיקָר תּוֹי"ט).

פרק ה - משנה ה

מִי שֶׁאֲבָד מִמֶּנּוּ חוֹתְמוֹ, מִמֵּתִינִין לוֹ עַד הָעֶרֶב.
אִם מוֹצְאִין לוֹ כְּדֵי חוֹתְמוֹ, נוֹתְנִין לוֹ. וְאִם לֹא
לֹא הָיָה לוֹ. וְשֵׁם הַיּוֹם כְּתוּב עָלֶיהוּ מִפְּנֵי
הַרְמָאִין :

ר"ע מברטנורה מִמֵּתִינִין לוֹ עַד הָעֶרֶב. שֶׁיִּזְדָּגוּ יַחַד יוֹחֵן וְאַחִיָּה, אִם
נִמְצְאוּ מְעוֹת יִתְרִים בְּיַד יוֹחֵן כְּנֶגֶד הַחוֹתֶם שְׂאוֹמֵר זֶה שֶׁנֶּאֱבָד מִמֶּנּוּ,
נוֹתְנִים לוֹ : וְשֵׁם הַיּוֹם כְּתוּב. עַל הַחוֹתֶם, יוֹם פְּלוֹנִי וְחֹדֶשׁ פְּלוֹנִי : מִפְּנֵי
הַרְמָאִין. שְׂמָא מְצָא חוֹתֶם שֶׁנִּפְל מִחֲבֵרוֹ אוֹ מְאַחִיָּה אוֹ מִיוֹחֵן, וּבֵא
עֲכָשְׁיוֹ לְקַח, וּבַיּוֹם שֶׁמְצָאוּ אֵינּוּ רִשְׁאֵי לְהוֹצִיאוֹ, שֶׁהָאֲבָד מִחֲזַר אַחֲרָיו.
וְעוֹד יֵשׁ לְחוּשׁ שְׂמָא לְקַח חוֹתֶם כְּשֶׁעַר הַזֶּל, וְהַצְּנִיעוּ עַד שֶׁנִּתְלַקֵּר הַשְּׂעַר :
(ר"ע מברטנורה).

פרק ה - משנה ו

שְׁתֵּי לְשָׁכוֹת הָיוּ בַּמְקָדָשׁ, אַחַת לְשֶׁכֶּת
חֲשָׂאִים, וְאַחַת לְשֶׁכֶּת הַכֵּלִים, לְשֶׁכֶּת חֲשָׂאִים
יֵרְאִי חֲטָא נוֹתְנִים לְתוֹכָהּ בְּחֲשָׂאֵי, וְעֲנִיִּים בְּנֵי
טוֹבִים מִתְּפָרְנָסִים מִתוֹכָהּ בְּחֲשָׂאֵי. לְשֶׁכֶּת
הַכֵּלִים, כָּל מִי שֶׁהוּא מִתְנַדֵּב כְּלִי, זוֹרְקוֹ
לְתוֹכָהּ. וְאַחַת לְשֶׁלְשִׁים יוֹם, גְּזֵבְרִין פּוֹתְחִין

אוֹתָהּ. וְכָל כָּלִי שֶׁמוֹצְאֵין בּוֹ צֶרֶךְ לְבַדֵּק הַבַּיִת,
מִנִּיחִין אוֹתוֹ. וְהַשָּׂאֵר נִמְכָּרִין בְּדַמְיָהוּ וְנוֹפְלִין
לְלִשְׁכַּת בְּדֵק הַבַּיִת :

ר"ע מברטנורה **לְשַׁכַּת חֲשָׂאִים**. עַל שֵׁם שְׁהַנּוֹתְנִים בְּתוֹכָהּ מְעוֹת נוֹתְנִים
בְּסֵתֶר {יד}, וְהַמְתַּפְּרְנְסִים מִמָּנָה נוֹטְלִים בְּסֵתֶר : לְלִשְׁכַּת בְּדֵק הַבַּיִת.
לְלִשְׁכָּה שְׁנוֹתְנִים בָּהּ כָּל קִדְשֵׁי בְּדֵק הַבַּיִת : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יד} תרגום קול דממה דקה [מלכים א יט], קל דמשבחין בחשאי :
(עיקר תוי"ט).

ו

פרק

פרק ו - משנה א

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוֹפְרוֹת, שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שְׁלֹחַנוֹת,
שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הַשְּׂתַחֲוִיּוֹת, הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ. שֶׁל בַּיִת
רַבֵּן גְּמַלְיָאֵל וְשֶׁל בַּיִת רַבִּי חֲנִינְיָא סָגֵן הַכֹּהֲנִים
הָיוּ מִשְׂתַּחֲוִין אַרְבַּע עֶשְׂרֵה. וְהֵיכָן הִיָּתָה
יִתְרָה, כְּנֶגֶד דִּיר הָעֵצִים, שָׁכַן מִסֵּרֶת בְּיָדָם
מֵאֲבוֹתֵיהֶם שֵׁשׁ הָאָרוֹן נִגְנָז {א} :

ר"ע מברטנורה **שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוֹפְרוֹת.** תְּבוּת צָרוֹת מְלַמְעֵלָה וּרְחֻבוֹת מְלַמְטָה עֲקָמוֹת כְּעֵין שׁוֹפֵר, מְפַנֵּי הַרְמָאִים שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהַכְנִיס יָדוֹ לְתוֹכָן לְהִרְאוֹת עֲצָמוֹן כְּאֵלוֹ נוֹתְנִין לְתוֹכָן, וְנוֹטְלִין מִתּוֹכָן. וְלִקְמוֹן מְפָרֵשׁ לְמָה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוֹפְרוֹת וְשְׁלֹשָׁה עָשָׂר שְׁלַחְנוֹת, וּבְאִיזָה מְקוֹם מְנַחִים: **שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הַשְּׁתַחֲוִיּוֹת.** לִקְמוֹן מְפָרֵשׁ הֵיכָן הָיוּ: **כְּנָגֵד דִּיר הָעֵצִים.** לְשִׁכָּה שֶׁשָּׁם הָיוּ אוֹצְרִים כָּל עֲצֵי הַמְעַרְכָּה, וְהִיא הִיְתָה בְּמִקְצוֹעַ מְזַרְחִית צְפוֹנִית שֶׁל עֲזָרֵת נָשִׁים: **שֵׁשׁ הָאֲרוֹן נִגְנָז.** שֶׁיֵּאֱשָׁיְהוּ הַמֶּלֶךְ צָוָה וּגְנָזוּהוּ לְמִטָּה בְּמִטְמוֹנִיּוֹת עֲקָמוֹת וְעַקְלָקְלוֹת שֶׁבְנָה שְׁלֵמָה בְּזָמַן שֶׁבְנָה אֶת הַבַּיִת וַיֵּדַע שֶׁסּוֹפוֹ לְחָרֵב. וְהָיוּ דְכָתִיב בְּדַבְרֵי הַיָּמִים (ב לה) בְּיֵאֱשָׁיְהוּ, וַיֹּאמֶר לְלוֹיִם הַמְּבִינִים [נגז] תִּנּוּ אֶת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בַּבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֵמָה וְכוּ'. וְעָמוּ נִגְנָז מִטָּה אֲהָרוֹן, וְצִנְצְנָת הַמֶּן, וְצִלּוּחִית שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[א] הָאֲרוֹן נִגְנָז.** וְנִרְאָה לִי דְאֵינְךָ שֶׁלֹּא הַשְּׁתַחֲוִיּוֹת הִיְתָרָה, סְבִירָא לְהוּ דְאֲרוֹן גָּלָה לְבַבֵּל, וְכַדְדִּיקֵינוּ בְּגִמְרָא: (עיקר תוי"ט).

פרק ו - משנה ב

מַעֲשֵׂה בְכֵהֵן אֶחָד שֶׁהָיָה מְתַעֲסֵק, וְרָאָה הָרִצְפָּה שֶׁהִיא מְשַׁנָּה מִחֲבֵרוֹתֶיהָ. בָּא וְאָמַר לְחֵבֵרוֹ. לֹא הִסְפִּיק לְגַמֵּר אֶת הַדָּבָר עַד שֶׁיִּצְתָּה נִשְׁמָתוֹ, וַיֵּדְעוּ בִּיחוד שֶׁשָּׁם הָאֲרוֹן נִגְנָז:

ר"ע מברטנורה **שֶׁהָיָה מְתַעֲסֵק.** בְּמִלְאֲכָתוֹ, מִתְּלִיעַ אֶת הָעֵצִים **[ב]**, וּבַעַל מוֹם הָיָה, וּמִלְאֲכָתוֹ שֶׁל בְּעָלֵי מוּמִין לְהַכִּין עֵצִים לְמַעַרְכָּה, וְכָל עֵץ שֶׁנִּמְצָא בּוֹ תוֹלַעַת פְּסוּל לְמִזְבֵּחַ: **שֶׁהִיא מְשַׁנָּה.** לֹא הִיְתָה הָאֵבֶן שְׁוֶה לְשָׂאֵר אֲבָנֵי הָרִצְפָּה, וְהָבִין שֶׁנִּסְתַּלְקָה מִשָּׁם וְהַחֲזִירָה **[ג]**: **בִּיחוד.** בְּבִירוֹ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[ב]** כְּלוּמַר בּוֹדֵק הָעֵצִים הַמְתַּלְעִים וּמְשַׁלִּיכֵם. וּבַעַל מוֹם כּוּי, מִדְּלֵא אָמַר עוֹבֵד. הַרְמַב"ם: **[ג]** בְּיוֹמָא דְף נ"ד, וּמוֹקֵי הַתָּם דְּבַבִּית שְׁנֵי הָיָה: (עיקר תוי"ט).

פרק ו - משנה ג

וְהִיכֹן הָיוּ מְשִׁתְּחוּיִם, אַרְבַּע בַּצָּפוֹן, וְאַרְבַּע בְּדָרוֹם, שָׁלֹשׁ בַּמְזָרְחַת, וּשְׁתַּיִם בַּמַּעֲרָב, כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שְׁעָרִים {ד}. שְׁעָרִים דְּרוֹמָיִים סְמוּכִין לַמַּעֲרָב, שֵׁעַר הָעֲלִיּוֹן {ה}, שֵׁעַר הַדְּלָק, שֵׁעַר הַבְּכוֹרוֹת, שֵׁעַר הַמַּיִם. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ שֵׁעַר הַמַּיִם, שָׁבוּ מִכְּנִיסִין צְלוּחִית שֶׁל מַיִם שֶׁל נְסוּדָּ בַּחֵג. רַבִּי אֶלְיעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, בּוֹ הַמַּיִם מְפַכִּים וְעֵתִידִין לְהִיּוֹת יּוֹצְאִין מִתַּחַת מִפְתֵּן הַבַּיִת. לְעֵמֶתָן בַּצָּפוֹן סְמוּכִין לַמַּעֲרָב, שֵׁעַר יְכַנְיָה, שֵׁעַר קֶרֶבֶן, שֵׁעַר נָשִׁים, שֵׁעַר הַשִּׁיר. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ שֵׁעַר יְכַנְיָה, שָׁבוּ יָצְאָה יְכַנְיָה בְּגָלוּתָו. בַּמְזָרְחַת, שֵׁעַר נִיקְנוֹר, וּשְׁנֵי כְּשִׁפְשִׁין הָיוּ לוֹ, אֶחָד בְּיַמֵּינוֹ וְאֶחָד בְּשִׂמְאָלוֹ. וּשְׁנַיִם {ט} בַּמַּעֲרָב שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם שֵׁם :

ר"ע מברטנורה וְהִיכֹן הָיוּ הַשְּׁתַּחֲוּיּוֹת. שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה הַשְּׁתַּחֲוּיּוֹת דָּתֵנָן לְעֵיל, הִיכֹן הָיוּ עוֹשִׂין אוֹתָן : שֵׁעַר הָעֲלִיּוֹן. הַר הַבַּיִת הָיָה מְשֻׁפָּע וְעוֹלָה מִמְזָרְחַת לַמַּעֲרָב, וְהַשֵּׁעַר הַסְּמוּדָּ לַמַּעֲרָב הוּא שֵׁעַר הָעֲלִיּוֹן. וְאַחֲרָיו שֵׁעַר הַדְּלָק, הוּא שֵׁעַר שֶׁל לְשִׁכַּת הָעֵץ שֶׁהִיְתָה בְּדָרוֹם הָעֲזָרָה {ו}, וְעַל שֵׁם שְׁמִכְנִיסִין דָּרָדָּ שֵׁם עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה שֶׁדוֹלְקִים עַל הַמְּזִבַּח נִקְרָא שֵׁעַר הַדְּלָק : שֵׁעַר הַבְּכוֹרוֹת. שְׁמִכְנִיסִין שֵׁם הַבְּכוֹרוֹת הַנִּשְׁחָטִים בְּדָרוֹם {ז} : הַמַּיִם מְפַכִּים. כְּדֹכְתִיב בִּיחֻזְקָאֵל (מ) וְהִנֵּה מַיִם מְפַכִּים מִן הַכֶּתֶף הַיְמָנִית, וְהִנֵּה דְרוֹם שְׁקֵרוֹי יָמִין, כְּדֹכְתִיב צָפוֹן וְיָמִין. וְרָאָה יְחֻזְקָאֵל בְּנְבוּאָה שֶׁהָיוּ יּוֹצְאִים מִבַּיִת קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים דְּקִים כְּקֶרְנֵי חֲגָבִים, וְכִשְׁמַגִּיעִים

לְשַׁעַר זֶה מִתְגַּבְּרִים וְנַעֲשִׂים כַּמְּלֵא פִי פֶדָה קָטָן, וְהֵינּוּ דֹקְרֵי לְהוּ מִיָּם מִפְּכִים: **שַׁעַר הַקְּרָבָן**. שָׁם מִכְּנִיסִים קִדְשֵׁי קִדְשִׁים שֶׁשְּׁחִיטָתוֹ בְּצִפּוֹן: **שַׁעַר הַנָּשִׁים**. שָׁבוּ הַנָּשִׁים נִכְנְסוֹת לְסִמּוֹךְ עַל קְרָבָנָן לְדַבְּרֵי רַבִּי יוֹסִי דֹאמַר נָשִׁים סוֹמְכוֹת רְשׁוֹת, וְלְדַבְּרֵי רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן לְעִמּוּד עַל קְרָבָנָן: **שַׁעַר הַשִּׁיר**. דֶּרֶךְ שָׁם הָיוּ מִכְּנִיסִין כְּלֵי שִׁיר: **שָׁבוּ יִצְחָק יִכְנִיָּהוּ בְּגִלּוֹתָיו**. שֶׁנִּכְנַס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְהַשְׁתַּחֲוֹת וּלְטַל רְשׁוֹת כְּשֶׁהֵלֵךְ בְּגִלְתָּה לְבָבֵל, וְיִצְחָק דֶּרֶךְ אוֹתוֹ שַׁעַר: **שַׁעַר נִיקְנוֹר**. מִפְּרֵשׁ בְּיוֹמָא [נח] פֶּרֶק אָמַר לְהֵם הַמְּמַנְה: **פְּשָׁפְשִׁין**. שְׁעָרִים קִטְנִים בְּתוֹךְ הַשְּׁעָרִים הַגְּדוֹלִים. וְאִם הֵם מִמְּנָן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שְׁעָרִים. וְאִם עַל גַּב דָּגָם לְשַׁעַר בֵּית הַמּוֹקֵד [ח] הָיָה לוֹ פְּשָׁפֶשֶׁת, לֹא חָשִׁיב לֵיהּ, לְפִי שֶׁהָיָה קָטָן בְּיוֹתֵר, אֲבָל אֵלּוּ הָיוּ גְדוֹלִים קֶצֶת. וְהָיָה מִתְנַתֵּינָן דְּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שְׁעָרִים מוֹקְמִינָן לֵיהּ בְּגִמְרָא בִּירוּשְׁלַיִם כְּאַבָּא יוֹסִי בֶן חֲנָן. אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים שְׁבַעֲהָ שְׁעָרִים הָיוּ לְעִזָּרָה, וְאִינְהוּ סַבְרֵי דְהֵנָּךְ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הַשְׁתַּחֲוִיּוֹת כִּנְגַד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה פְּרָצוֹת שֶׁפָּרְצוּ מִלְכֵי יוֹן בְּעִזָּרָה, וּכְשֶׁגָּבְרוּ מִלְכֵי חֲשְׁמוֹנָאִי וְנִצְחוּם וְגָדְרוּ אוֹתָם פְּרָצוֹת, תִּקְנוּ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הַשְׁתַּחֲוִיּוֹת, כִּנְגַד כָּל פְּרָצָה גְדוּרָה הַשְׁתַּחֲוִיָּה: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט [ד] שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵה שְׁעָרִים. שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּחֲוִיּוֹת וּמוֹדִים עַל נוֹי הַבְּנִין: **[ה] שַׁעַר הָעֲלִיּוֹן**. לֹא אֶתְפָּרֵשׁ מֵהָ הָיָה מְשֻׁמֵּשׂ: **[ו]** אִי אֶפְשָׁר לְכוֹנוֹ, שֶׁהָרִי בְּרִישׁ פְּרָקִין כָּתֵב בְּעֶצְמוֹ שְׁלֹשֶׁת הַעֵץ בְּמִקְצוֹעַ מְזַרְחֵת צְפוּנִית, וְעוֹד שֶׁאֵלּוּ הַשְּׁעָרִים בְּעִזָּרַת יִשְׂרָאֵל, וְלַעֲלִיל פֶּרֶשׁ דְּהַלְשָׁכָה בְּעִזָּרַת נָשִׁים: **[ז]** פְּרוּשׁ אִם בְּדָרוֹם: **[ח]** הוּא אֶחָד מִשְּׁעָרֵי הַצִּפּוֹן, דְּרַבְּנָן קָחְשָׁבִי לֵיהּ מֵהֵנָּךְ שְׁלֹשָׁה דְסַבְרָא לְהוּ דְבְּצִפּוֹן בְּפֶרֶק קָמָא דְמִדּוֹת. וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ט] וּשְׁנַיִם כו'**. וְנִרְאֶה לִי דְבִכְתָּל מַעְרָבִי שֶׁל הָעִזָּרָה הַמְּקַפֶּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ, וְקִטְנִים הָיוּ וְלֹא הָיוּ מְשֻׁמְשִׁים כְּלוּם אֶלָּא לְעַת הַצֶּרֶךְ הַגְּדוֹל. וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

פרק ו - משנה ד

שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵה שְׁלַחֲנוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, שְׁמוֹנֶה שָׁל שִׁישׁ בְּבֵית הַמִּטְבְּחִים, שְׁעָלִיהֶן מְדִיחִין אֶת הַקְּרָבִים. וּשְׁנַיִם בְּמַעְרַב הַכֶּבֶשׂ, אֶחָד שָׁל שִׁישׁ

וְאֶחָד שֶׁל כֶּסֶף עַל שֵׁשׁ הָיוּ נוֹתְנִים אֶת
הָאֲבָרִים, עַל שֶׁל כֶּסֶף כְּלֵי שָׂרֵת. וּשְׁנַיִם בָּאוּלָם
מִבְּפָנִים עַל פֶּתַח הַבַּיִת, אֶחָד שֶׁל שֵׁשׁ וְאֶחָד
שֶׁל זָהָב, עַל שֶׁל שֵׁשׁ נוֹתְנִין לָחֵם הַפָּנִים
בְּכִנְיֹסְתוֹ, וְעַל שֶׁל זָהָב בִּיצִיאָתוֹ, שְׁמַעְלִין **[יא]**
בְּקֹדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין. וְאֶחָד שֶׁל זָהָב מִבְּפָנִים,
שְׁעָלִיו לָחֵם הַפָּנִים תָּמִיד:

ר"ע מברטנורה עַל שֶׁל שֵׁשׁ מְנִיחִין אֶת הָאֲבָרִים. אַחַר הַנְּתוּחַ מְסַדְרִין
אוֹתָן עַל הַשְּׁלַחַן עַד שְׁיַעֲלוּם הַכֹּהֲנִים. וְלֹא עֲשָׂאוּם שֶׁל כֶּסֶף אוֹ שֶׁל זָהָב
דָּהָא אֵין עֲנִיּוֹת בְּמָקוֹם עֲשִׂירוֹת, לְפִי שֶׁהַזָּהָב וְהַכֶּסֶף מְרַתִּיחִים
וּמְסַרְיחִים וְהַשֵּׁשׁ מְצַנֵּן וְשׁוֹמֵר הַבָּשָׂר שֶׁלֹּא יִסְרִיחַ, וְלֹא הָיוּ סוֹמְכִין עַל
הַיֵּס שֶׁלֹּא הִסְרִיחַ בָּשָׂר הַקֹּדֶשׁ מֵעוֹלָם: **וְעַל שֶׁל כֶּסֶף כְּלֵי שָׂרֵת.**
שְׁמוֹצִיאִין בְּכָל בֶּקֶר תְּשַׁעִים וּשְׁלֹשָׁה כְּלֵי שָׂרֵת, כְּדַתְנֵן בְּמַסְכַּת תָּמִיד:
נוֹתְנִים לָחֵם הַפָּנִים בְּכִנְיֹסְתוֹ. אַחַר שְׁנֵאָפָה, עַד שְׁיִסְדְּרוּהוּ עַל הַשְּׁלַחַן
[י]: **וְעַל שֶׁל זָהָב בִּיצִיאָתוֹ.** וְהָיָה מִנַּח שָׁם עַד זְמַן חֲלוּקוֹ: **שְׁמַעְלִין בְּקֹדֶשׁ**
וְלֹא מוֹרִידִין. דְּכִינֵן שֶׁסְלָקוּהוּ מֵעַל הַשְּׁלַחַן שֶׁל זָהָב אֵין מוֹרִידִין אוֹתוֹ
לְהַנִּיחוֹ בְּשֶׁל כֶּסֶף **[יב]**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[י]** וּלְפִי שֶׁשָּׂהוּ זְמַן רַב, שָׂאִין אֲפִיקְתָן דּוּחָה שַׁבַּת, הַלְכָד לֹא עֲשָׂאוּ
שֶׁל כֶּסֶף, אֲף עַל פִּי שָׂאִין עֲנִיּוֹת כּוֹי, וְהִינּוּ נְמִי טַעְמָא שֶׁלֹּא יִתְעַפֵּשׂ: **[יא]**
שְׁמַעְלִין כּוֹי. תּוֹסַפְתָּא הוּבָאָה בְּרִשְׁיִי מְגַלָּה רִישׁ פְּרָק ג': **[יב]** כְּלוּמַר וּלְכָד
לֹא עֲשָׂאוּ שֶׁל כֶּסֶף, וְיִהְיוּ שְׁוִין לְאוֹתָן שֶׁל כָּבֶשׂ, אֶחָד שֶׁל שֵׁשׁ וְאֶחָד שֶׁל כֶּסֶף:
(עיקר תוי"ט).

פּרָק ו - מִשְׁנֵה ה

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוֹפְרוֹת הָיוּ בְּמַקְדָּשׁ, וְכָתוּב
עֲלֵיהֶם, תִּקְלִין חֲדָתִין **[יג]** וְתִקְלִין עֲתִיקִין, קִנְיִן

וְגוֹזְלֵי עוֹלָה, עֵצִים, וּלְבוֹנָה, זָהָב לְכַפֵּרֶת.
שְׁשָׁה, לְנֹדָבָה. תִּקְלִין חֲדָתִין, שְׁבַכָּל שָׁנָה וְשָׁנָה.
עֲתִיקִין, מִי שֶׁלֹּא שָׁקַל אֶשְׁתַּקֵּד, שׁוֹקֵל לְשָׁנָה
הַבָּאָה. קִנְיִן, הֵם תּוֹרִים. וְגוֹזְלֵי עוֹלָה, הֵן בְּנֵי
יוֹנָה. וְכֵלָן עוֹלוֹת, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֲכָמִים
אוֹמְרִים, קִנְיִן, אֶחָד חֲטָאת וְאֶחָד עוֹלָה.
וְגוֹזְלֵי עוֹלָה, כֵּלָן עוֹלוֹת:

ר"ע מברטנורה **תקלין חדתיין**. כְּדַמְפְּרֵשׁ בְּמִתְנִיתִין, שְׁבוּ נוֹתְנִין שְׁקָלֵי שָׁנָה
זו, וְכִשְׁמַגִּיעַ זְמַן הַתְּרוּמָה, הַגִּזְבֵּר מוֹצִיא כָּל שְׁקָלִים שֶׁבְּשׁוּפֵר וְנוֹתְנָם
לְלִשְׁכָּה כְּדֵי שְׂיִתְרָמוּ מֵהֶם. וְהַשְּׁנֵי כְּתוּב עָלָיו תִּקְלִין עֲתִיקִים, וּמִי שֶׁלֹּא
הֵבִיא שְׁקָלוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁנָה מְבִיאוֹ בְּשָׁנָה שְׂאֵחֶר כֶּד וְנוֹתְנֵנוּ בְּאוֹתוֹ שׁוּפֵר,
וְהַגִּזְבֵּר נוֹטֵלֵם וְנוֹתְנָם בְּשִׁירֵי הַלִּשְׁכָּה. וְהַשְּׁלִישִׁי כְּתוּב עָלָיו קִנְיִן, וְהֵם
תּוֹרִים גְּדוֹלִים. וְהַרְבִּיעִי גוֹזְלֵי עוֹלָה, בְּנֵי יוֹנָה קִטְנִים, וְכֵלָן עוֹלוֹת. אֲבָל
הַמְּבִיאִים קִנְיֵי חוּבָה נוֹתְנִים הַמַּעוֹת אוֹ הַעוֹפוֹת לִיד הַכֹּהֵן, וְלֹא הֵיוּ
נוֹתְנִים מְעוֹת לְשׁוּפֵר. וּמְפָרֵשׁ טַעְמָא בִּירוּשָׁלַיִם, מִפְּנֵי הַתְּעַרְבוּת, שְׂמָא
יְמוֹת אֶחָד מִבְּעָלֵי קִנְיִן, וְנִמְצָא דְּמֵי חֲטָאת שְׂמִתּוֹ בְּעֻלְיָה דְּאִזְלָא לְמִיתָהּ
מְעַרְבֵת בָּהּ. אֲבָל רַבֵּן לֹא חִישִׁי לְהַכִּי, וְסָבְרִי דְּבְשׁוּפֵר שֶׁל קִנְיִן מְשִׁימִין
דְּמֵי קִנְיֵי חוּבָה, וּבְכָל הַמַּעוֹת הַנִּמְצָאִים בּוֹ מִקְרִיבִין קֹן אֶחָד חֲטָאת
וְאֶחָד עוֹלָה, וְהַשְּׁנֵי כֵּלָן נֹדָבָה וְקִרְבִּים עוֹלוֹת. וְהַלְכָה כְּחֲכָמִים: **עֵצִים.**
וְהַמִּתְנַדֵּב עֵצִים לְמַעַרְכָּה נוֹתֵן דְּמִיָּהּ לְתוֹכוֹ: **לְבוֹנָה.** הַמִּתְנַדֵּב לְבוֹנָה
נוֹתֵן דְּמִים לְתוֹכוֹ, וְהַגִּזְבֵּרִים לוֹקְחִים הַמַּעוֹת שֶׁבְּשׁוּפֵר וְקוֹנִים מֵהֶן
לְבוֹנָה וּמְקַטְרִים עַל הַמִּזְבֵּחַ: **זָהָב.** הַמִּתְנַדֵּב זָהָב נוֹתְנֵנוּ שֵׁם אוֹ דְּמֵי
שְׁוִיו, וְהוּא לְכַפֵּרֶת, כְּלוּמַר לְכָלֵי שָׂרֵת. שְׁהַמְזַרְקוֹת נִקְרְאוּ כְּפוּרֵי זָהָב
בְּעֻזָּא וּבְדָבְרֵי הַיָּמִים, לְפִי שֶׁהַכֹּהֵן מְקַנֵּחַ **(יד)** אֶצְבְּעוֹ בְּהֵם בֵּין הַזָּאֵה
לְהַזָּאֵה, וּבֵין מַתָּנוֹת שֶׁל חֲטָאת, שְׁהַשִּׁירִים שְׁבָאֶצְבַּע פְּסוּלִים: **שְׁשָׁה**
לְנֹדָבָה. שְׁשָׁה שׁוּפְרוֹת הַנוֹתְרוֹת הֵן לְנֹדָבָה, הָאֶחָד כְּתוּב עָלָיו מוֹתֵר
חֲטָאת, הַשְּׁנֵי מוֹתֵר אֲשֶׁם **(טו)**, הַשְּׁלִישִׁי מוֹתֵר קִנְיֵי זָבִים וְזָבוֹת וְיוֹלְדוֹת,
וְהַרְבִּיעִי מוֹתֵר קִרְבָּנוֹת נְזִיר, הַחֲמִשִּׁי מוֹתֵר אֲשֶׁם מְצַרַע, הַשְּׁשִׁי נֹדָבָה
סֵתֵם. וּמִי שֶׁהִפְרִישׁ מְעוֹת לְחֲטָאת וְקָנָה חֲטָאתוֹ וְנִתְּוֹתָרוּ מִן הַמַּעוֹת,
מִשְׁלִיד מוֹתֵר לְשׁוּפֵר שְׁכְּתוּב בּוֹ מוֹתֵר חֲטָאת. וְכֵן מוֹתֵר אֲשֶׁם מִשְׁלִיד
לְשׁוּפֵר שְׁכְּתוּב בּוֹ מוֹתֵר אֲשֶׁם, וְכֵן כֵּלָם. וְשׁוּפֵר שְׁכְּתוּב בּוֹ נֹדָבָה סֵתֵם,
כֵּל מִי שֶׁמִּתְנַדֵּב דָּבָר לְמִזְבֵּחַ נוֹתֵן לְתוֹכוֹ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(יג)** **תקלין חדתיין**. הֵכָא כְּלֵי עֲלָמָא סְבִירָא לְהוּ דְּאֶרְמִית כְּתוּב
עָלֶיהָ, כְּדֵי שֶׁכָּל הַבָּא לְתַת מְעוֹת שְׂיַדַע לְהִיכֹן יִטְיִלְנוּ. אֲבָל לְעִיל תִּנְאָ קָמָא
סִבֵּר דְּהַמְמַנָּה נֶאֱמַן שְׂיִתֵּן לוֹ חוֹתֵם הָרְאוּי לוֹ, וּלְמַטְעֵי לֹא חִישִׁינוּ: **(יד)** כְּמֵאן
דְּמַכְפֵּר יְדִיהָ בְּגִלְמָא דְּחַבְרִיהָ, רַש"י. וְתִרְגוּם עַל אֲכֵלָה וּמְחַתָּה פִּיהָ [מְשָׁלֵי לוֹ]

אֲכֹלָה וּמִכְפָּרָא פּוּמָהָא : [טו] וְכֻלּוֹ לְנִדְבָה כְּדַתְנֵן טַעְמָא בְּמִתְנִיתִין דְּלִקְמֹן.
וְאִשְׁמֵ סְתָם הִינּוּ דְּגִזְלוֹת וְדִמְעִילוֹת. (וְהוּא הַדִּין דְּחֵרוּפָה וְתִלּוּי בְּכֻלָּל) וְלֹא מְעַרְב
מוֹתֵר דִּידִיָּה בְּהַדִּי חֲטָאֵת, וְדִנְזִיר וּמְצַרְע לֹא מְעַרְב בְּהַדִּי אִשְׁמֵ סְתָם, דְּזָה
בְּן שְׁתֵּי שָׁנִים וְאֵלּוּ בְּנֵי שָׁנָה, וְדִמְצַרְע וְדִנְזִיר לֹא מְעַרְבֵי בְּהַדִּי, דְּאִשְׁמֵ נְזִיר
בָּא לְהַכְשִׁירוֹ לְנִזְיוֹת טְהוֹרָה וְאִין טַעוֹן מִתְּנֵן בְּהוֹנוֹת וְלֹא נְסָכִים, וְעוֹד
דְּאִשְׁמֵ מְצַרְע בָּא לְהַתִּירוֹ בְּמַחְנָה. רַשִׁי"י : (עִיקָר תּוֹי"ט).

פרק ו - משנה ו

הָאוֹמֵר, הֵרִי עָלַי עֵצִים, לֹא יִפְחוֹת מִשְׁנֵי גִזְרִין.
לְבוֹנָה, לֹא יִפְחוֹת מִקֶּמֶץ. זָהֵב, לֹא יִפְחוֹת
מִדִּינָר זָהֵב, שְׁשָׁה לְנִדְבָה, נִדְבָה מָה הָיוּ עוֹשִׂין
בָּהּ, לוֹקְחִין בָּהּ עוֹלוֹת, הַבָּשָׂר לַשֵּׁם, וְהָעוֹרוֹת
לְכַהֲנִים. זֶה מְדַרְשׁ דְּרֵשׁ יְהוּדָע כְּהֵן גָּדוֹל, (וַיִּקְרָא
ה) אֱשֵׁם הוּא אֱשֵׁם אֱשֵׁם לִי. (זֶה הַכֶּלֶל), כֹּל שֶׁהוּא
בָּא מִשׁוּם חֲטָא וּמִשׁוּם אֲשָׁמָה, יִלְקַח בּוֹ
עוֹלוֹת, הַבָּשָׂר לַשֵּׁם, וְהָעוֹרוֹת לְכַהֲנִים. נִמְצְאוּ
שְׁנֵי כְּתוּבִים קִיָּמִים, אֱשֵׁם לַה', וְאֱשֵׁם
לְכַהֲנִים, וְאוֹמֵר, (מַלְכִים ב יב), כֶּסֶף אֱשֵׁם וְכֶסֶף
חֲטָאוֹת לֹא יוּבָא בֵּית ה' לְכַהֲנִים יִהְיוּ :

ר"ע מברטנורה לא יפחות משני גזרים. המתנדב עצים סתם לא יפחות
משני גזרים, כֹּאֲתָם שְׁמִסְדָּרִים עַל הַמְעַרְכָּה, וְיָדוּעַ הָיָה שְׁעוּרָן. וְדוֹקָא
הַמִּתְנַדֵּב עֵצִים סְתָם, אֲבָל הַרוּצָה לְהַבִּיא אֶפְלוּ עֵץ אֶחָד, יָבִיא [טז] : לֹא
יִפְחוֹת מִן קֶמֶץ. שְׁזָהוּ שְׁעוֹר הַלְבוֹנָה הַבָּאָה עִם הַמִּנְחָה, דְּכַתִּיב (וַיִּקְרָא ו)
וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ מִסֻּלַת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנֶה וְאֵת כֹּל לְבוֹנְתָהּ, מָה הִרְמָה
דְּמִנְחָה קֶמֶץ, אֶף לְבוֹנָה קֶמֶץ. וְדוֹקָא הַמִּתְנַדֵּב סְתָם, אֲבָל אִם רָצָה
לְהַבִּיא אֶפְלוּ קֶרֶט שֶׁל לְבוֹנָה מִבִּיא. וְהַמִּתְנַדֵּב זָהֵב סְתָם, לֹא יִפְחוֹת

מדינר זָהב. וְהוּא שֶׁהַזְכִּיר צוֹרֵת מִטְבַּע, אָבֵל אִם לֹא הַזְכִּיר מִטְבַּע אֲלֵא זָהָב סֶתֶם, מִבֵּיא אֶפְלוּ צְנוּרָא, שֶׁהוּא כְּמִין מִזְלֵג קֶטָן: **אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם** וְקִשָּׁה לֵה'. וְקִשָּׁה קָרָא רִישִׁיה לְסִיפִיה, דְּאֲשֶׁם הוּא מִשְׁמַע בְּהוֹיָתוֹ וּבְהִלְכָתוֹ הוּא, שֶׁהוּא נֶאֱכָל לְכַהֲנִים, וְאֲשֶׁם לֵה' מִשְׁמַע שְׂפִלוֹ לֵה'. וְדָרַשׁ יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן, אֲשֶׁם אֲשֶׁם לֵה', כֹּל שֶׁהוּא בָּא מִשׁוּם חֲטָא וּמִשׁוּם אֲשָׁמָה, כְּגוֹן הַפְּרִישׁ מְעוֹת לְחֲטָאת וְאֲשֶׁם וְנִתְּוֹתָרוּ מֵהֶם, יִלְקַח בְּאוֹתוֹ הַמּוֹתֵר עוֹלוֹת, הַבֶּשֶׂר לֵה' וְהַעוֹרוֹת לְכַהֲנִים, וְנִמְצְאוּ שְׁנֵי הַמְּקָרָאוֹת קִיָּמִים, אֲשֶׁם לֵה' הַבֶּשֶׂר, וְאֲשֶׁם לְכַהֲנִים הַעוֹרוֹת. וְהִיכָן מְצִינּוּ מִדְּרָשׁ זֶה בִּיהוֹיָדָע, דְּכִתִּיב בְּמִלְכִים (ב יב) בִּיהוֹיָדָע כֶּסֶף אֲשֶׁם וְכֶסֶף חֲטָאת לֹא יוּבָא בֵּית ה' לְכַהֲנִים יְהוּי, וְאִי אֶפְשָׁר לֹאמַר אֲשֶׁם דְּכֶסֶף שְׂקִדְשׁ לְשֶׁם חֲטָאת וּלְשֶׁם אֲשֶׁם יְהִנוּ מִמֶּנּוּ הַכַּהֲנִים {ז}, אֲלֵא עַל כְּרִחְדָּה הִכִּי קֹאמַר, יַעֲשׂוּ מִמֶּנּוּ דְבַר שְׂיִהְנוּ בּוֹ הַכַּהֲנִים, וְהִינּוּ עוֹלוֹת, שֶׁהַעוֹרוֹת לְכַהֲנִים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {טז} שְׁזָה קָרְבָּן בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וְזֶה קָרְבָּן בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. דְּתַנְּנוּ יוֹמָא פָּרֻק ב' וּשְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי גְזִירִים. יְרוּשְׁלָמִי: {יז} דְּאִין לֹאמַר שְׂבִיבֵיאוּ חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת עֲצָמוֹ, וְהוּי נְמִי לְכַהֲנִים, שְׁנֵינִים בְּבִשְׂרָם שְׂאוּכָלִים, דְּאִם כֹּן מֵאִי לְכַהֲנִים, לְחֲטָאת וְאֲשֶׁם יְהוּי מִבְּעֵיא לִיה, אֲלֵא בְּעוֹלָה דְּעוֹרָה לְכַהֲנִים כּוּי, וְלֹא יוּבָא בֵּית ה' כְּלוּמַר לְבַדְּק הַבֵּית: (עיקר תוי"ט).

פרק

פרק ז - משנה א

מְעוֹת שְׁנִמְצְאוּ בֵּין הַשְּׂקָלִים לְנִדְבָה, קָרוֹב

לְשִׁקְלִים יִפְלוּ לְשִׁקְלִים, לַנִּדְבָּה יִפְלוּ לַנִּדְבָּה,
מִחֲצָה לְמִחֲצָה יִפְלוּ לַנִּדְבָּה. בֵּין יַעֲצִים לְלִבּוֹנָה,
קָרוֹב לַעֲצִים יִפְלוּ לַעֲצִים, לְלִבּוֹנָה יִפְלוּ
לְלִבּוֹנָה, מִחֲצָה לְמִחֲצָה יִפְלוּ לְלִבּוֹנָה. בֵּין קִנְיִן
לְגֹזְלֵי עוֹלָה, קָרוֹב לְקִנְיִן יִפְלוּ לְקִנְיִן. לְגֹזְלֵי
עוֹלָה יִפְלוּ לְגֹזְלֵי עוֹלָה, מִחֲצָה לְמִחֲצָה יִפְלוּ
לְגֹזְלֵי עוֹלָה. בֵּין חֲלִין לְמַעֲשֵׂר שְׁנִי, קָרוֹב
לְחֲלִין יִפְלוּ לְחֲלִין, לְמַעֲשֵׂר שְׁנִי יִפְלוּ לְמַעֲשֵׂר
שְׁנִי, מִחֲצָה לְמִחֲצָה יִפְלוּ לְמַעֲשֵׂר שְׁנִי. זֶה
הַכֹּל, הוֹלְכִים אַחַר הַקָּרוֹב (לְהַקֵּל). מִחֲצָה
לְמִחֲצָה לְהַחְמִיר:

ר"ע מברטנורה **מעוֹת שְׁנִמְצָאוּ**. קָרוֹב לְשִׁקְלִים יִפְלוּ לְשִׁקְלִים. דְּבַתֵּר
קָרוֹב אֲזַלְיִן, דְּכַתִּיב (דְּבָרִים כ"א) וְהִיִּתָּה הָעִיר הַקְּרוֹבָה אֶל הַחֲלָל. וְהָאוֹמֵר
רֹב וְקָרוֹב הִלְךְ אַחֲרֵי הָרֹב [א], מוֹקֵי מִתְנִיתִין כְּגוֹן שִׁשְׁקָלִים וְנִדְבָּה שְׁוִין:
מִחֲצָה עַל מִחֲצָה יִפְלוּ לַנִּדְבָּה. דְּחַמְרָא מְשִׁקְלִים, דְּכַלְהָ עוֹלוֹת, אֲבָל
שְׁקָלִים מְבִיאִין מֵהוֹן פְּעָמִים חֲטָאוֹת שְׁנֵאֲכָלִים לְכַהֲנִים. וְעוֹד, דְּשִׁירֵי
שְׁקָלִים לְחֹמוֹת הָעִיר וּמִגְדְּלוֹתֶיהָ: **מִחֲצָה עַל מִחֲצָה יִפְלוּ לְלִבּוֹנָה**.
דְּלִבּוֹנָה הִיא עֲצָמָה קָרְבָן. וְעֲצִים מְכַשִּׁירֵי קָרְבָן: **מִחֲצָה עַל מִחֲצָה יִפְלוּ
לְגֹזְלֵי עוֹלָה**. בִּירוּשְׁלָמִי פְּרִיֵד, בְּשִׁלְמָא קָרוֹב לְגֹזְלֵי עוֹלָה, כִּיּוֹן
דְּמִדְּאוּרִיתָא אֲזַלְיִן בְּתֵר קוֹרְבָה הוּי כְּאֵלוֹ וְדָאִי הוּן מְגוֹזְלֵי עוֹלָה, אֶלְא
מִחֲצָה עַל מִחֲצָה, דְּמִסְפִּיקָא שְׁדִינָן לְהוּ לְגֹזְלֵי עוֹלָה לְחַמְרָא, הָאִשָּׁה
שֶׁהִבִּיָּאָה הַמְּעוֹת הִלְלוּ בְּמָה תִתְכַפֵּר, שְׁמָא מְקַנֵּי חוֹבָה נִפְלוּ, וְכִשְׂאֲתָה
מְקַרִיב מֵהוֹן גּוֹזְלֵי עוֹלָה בְּמָה מִתְכַפֵּרֶת הָאִשָּׁה. וּמִשְׁנֵי, בֵּית דִּין הַמְּמַנִּים
עַל הַקִּנְיִן לּוֹקְחִים מְשָׁל צְבוּר כְּפִי אוֹתָן מְעוֹת שְׁנִמְצָאוּ, וּמְקַנֵּי אוֹתָן
לְבַעֲלֵי הַמְּעוֹת שְׁנִמְצָאוּ, וּמְקַרִיבֵין מֵהוֹן קִנְיִן עַל הַסֶּפֶק, וְהַחֲטָאת לֹא
תֵּהֵא נֶאֱכָלֶת: (ר"ע מברטנורה).

עִיקַר תוּ"ט [א] דְּרַב נְמִי דְּאוּרִיתָא, דְּכַתִּיב [שְׁמוֹת כ"ג] אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת. וְהָא
דְּאִמֵּר קָרָא וְהָעִיר הַקְּרוֹבָה, בְּדִלְכָא דְנִפְיָא מִינָהּ, וּלְרַבָּא דְעֵלְמָא נְמִי לִיכָא
לְמִיחֻשׁ, כְּגוֹן שְׁיוֹשְׁבֵת בֵּין הָהָרִים, דְּאִין דְּרַךְ רוֹצְחִים לְבֵא מִמְּקוֹמוֹת אַחֲרִים
לְכָאוּ. גְּמָרָא: (עִיקַר תוּ"ט).

פרק ז - משנה ב

מעות שנמצאו לפני סוחרים בהמה, לעולם מעשר. בהר הבית, חלון (ד). בירושלים בשעת הרגל, מעשר. ובשאר כל ימות השנה, חלון:

ר"ע מברטנורה **לעולם מעשר**. אפלו כל השנה כלה. לפי שעולי רגלים אינן מספיקין להוציא כל מעשר שני שלהן ברגלים, ומניחין אותן לקרוביהן או לאוהביהן לאכל אותן כל השנה בירושלים (ב), ועקר מצות אכילת מעשר שני היא שלמים, לפיכך רב בהמות הנמכרות בירושלים בכל ימות השנה הן נקחות בכסף מעשר. ואף על גב דאיכא למימר שפא מן המוכרים נפלו ונתחללו כבר, כיון דלוקחים הווי רבא, שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד (ג), אמרינן דלוקחים הווי ולא נתחללו והרי הו מעשר: **ובהר הבית חלון**. ואפלו ברגל, שרב מעות שביד בני אדם אז הו של מעשר, אפלו הכי הווי חלון, דאזלינן בתר רבא דשתא, ואמור מקמי הרגל נפול: **בירושלים**. שלא בשוק הבהמות: **בשעת הרגל הכל מעשר**. ולא אזלינן בתר רב שתא, לפי ששוקי ירושלים עשויים להתכבד בכל יום, ואי נפול מקדם כבר נמצאו. אבל הר הבית לא היה עשוי להתכבד, לפי שהוא גבוה, והרוח מכבד ומסיר כל האבק, וגם אין אדם רשאי לפגוע בהר הבית באבק שברגליו, לפיכך אין אבק מצוי שם: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ב) בטובת הנאה. רש"י. ונמוקו עמו, דהא קימא לן מתנה כמכר לענין מעשר שני ואסור: (ג) דכמה בני אדם עומדים על בהמה אחת לקנות. תוספות: (ד) **בהר הבית חלון**. ואם תאמר לפרוש הראשון של הר"ב בסוף ברכות דאפונדתו אזור חלול שנותנין בו מעות, ותנן שלא יפגוע בו להר הבית, ואם כן מסתמא של הקדש הווי ונפלו מן המביאים שקליהו ללשכה. תרצו התוספות דאין אסור לפגוע אלא במעות הצוררים, דנראה שנושא אותם לסחורה ויגנאי הוא, ובענין זה אפלו של הקדש אסור. אבל בידו אפלו הם של חלון מתר לפגוע. ואם תאמר אפתי נימא דשל תרומת הלשכה הווי, תרץ הרמב"ם חזקה דאין הכהן מוציא מעות מהלשכה עד שהוא מחללן על הבהמה, וכך מה שיפול ממנו חלון הוא, מה שאחר כך הוציאוהו מן הלשכה: (עיקר תוי"ט).

פרק ז - משנה ג

בֶּשֶׁר שֶׁנִּמְצָא בְּעֶזְרָה, אֲבָרִים, עוֹלוֹת.
וְחֲתִיכוֹת, חֲטָאוֹת. בִּירוֹשָׁלַיִם, זְבָחֵי שְׁלָמִים.
זֶה וְזֶה תִּעְבֵּר צוּרְתּוֹ וַיֵּצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה.
נִמְצָא בְּגִבּוֹלָיו, אֲבָרִים, נְבִלוֹת. חֲתִיכוֹת,
מִתְרוֹת. וּבִשְׁעַת הַרְגָל שֶׁהַבֶּשֶׂר מְרַבָּה, אִף
אֲבָרִים מִתְרִין:

ר"ע מברטנורה אֲבָרִים עוֹלוֹת. כִּינּוּן שֶׁמִּנְתַּח כְּדָרְךָ הַנִּתּוּחַ הַמְּפָרֵשׁ בְּעוֹלוֹת,
בִּידוּעַ שֶׁהוּן שֶׁל עוֹלוֹת: חֲתִיכוֹת חֲטָאוֹת. דָּאִין אוֹכְלִים בְּעֶזְרָה אֶלָּא
חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת {ה}: וּבִירוֹשָׁלַיִם זְבָחֵי שְׁלָמִים. דְּרַב בֶּשֶׁר הַנֶּאֱכָל
בִּירוֹשָׁלַיִם הוּי שְׁלָמִים: זֶה וְזֶה. בֵּין שֶׁנִּמְצָא בְּעֶזְרָה בֵּין שֶׁנִּמְצָא
בִּירוֹשָׁלַיִם: תִּעְבֵּר צוּרְתּוֹ. לְפִי שֶׁנִּפְסְלוּ בְּהִסָּח הַדַּעַת וְאַסוּרִין בְּאֲכִילָה
{ו}, וְאִין לְזַלֵּל בְּהוֹן וּלְשַׂרְפוֹן עַד שֶׁיִּפְסְלוּ בְּנֹדָאֵי, הַלְּכָךְ בְּעוֹ עֵבוֹר צוּרָה,
הֵינּוּ שֶׁיִּפְסְלוּ בְּנוֹתֵר. וְעֵבוֹר צוּרָה דְּשְׁלָמִים הֵינּוּ עַד יוֹם שְׁלִישֵׁי {ז}:
נִמְצָאוּ בְּגִבּוֹלָיִם. בְּעָרֵי יִשְׂרָאֵל: אֲבָרִים נְבִלוֹת. שְׁכַן דְּרָךְ שְׁחוֹתְכִין
הַנְּבִלוֹת לְאֲבָרִים וּמְשָׁלִיכִין בְּרַחוּבוֹת שִׂיאֲכֻלוֹם הַכְּלָבִים: חֲתִיכוֹת
מִתְרִים. שְׁאִין רְגִילִין לְחַתֵּךְ הַנְּבִלוֹת לְחֲתִיכוֹת, אֶלָּא הַבְּשָׂרוֹת רְגִילִין
לְחַתֵּךְ לְחֲתִיכוֹת קִטְנוֹת לְמַכְרוֹן לְיִשְׂרָאֵל אוֹ לְתַת אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הַקְּדָרָה.
וְדִין זֶה בְּעִיר שְׁפֵלָה יִשְׂרָאֵל, אֲבָל בְּעִיר שְׁיֵשׁ בָּהּ נְכָרִים, אֶפְלוּ חֲתִיכוֹת
אַסוּרִים {ח}: שֶׁהַבֶּשֶׂר מְרַבָּה. וְאִין חוֹתְכִין הַבֶּשֶׂר לְחֲתִיכוֹת קִטְנוֹת אֶלָּא
מִבְּשָׂלִים אוֹתוֹ אֲבָרִים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ה} שְׁדִין אֲכִילַת שְׁגִיחָם שְׁוִים: {ו} וְאִם הִיא עוֹלָה אִין צָרִיךְ לָזֶה
שֶׁהִיא כְּלָה כְּלִיל לְאֲשִׁים, וְאִם הִיא חֲטָאֵת נִפְסְלוּ בְּלָאוּ הַכִּי, שְׁמָא לָנוּ.
וְהַרְמַב"ם לֹא כָּתַב אֶלָּא מִפְּנֵי חֲשֵׁשׁ שְׁמָא עֵבֵר זְמַנּוֹ. וְעִין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:
{ז} כְּלוּמַר אִף עַל פִּי שֶׁהַשְּׁלָמִים אַסוּרִים בְּאֲכִילָה מִתְחַלֵּת לַיִל שְׁלִישִׁי, עֵבוֹר
צוּרְתּוֹ אִינוּ אֶלָּא בְּיוֹם שְׁלִישִׁי. כְּדִילְפִינָן בְּזָבָחִים: {ח} וּמִסֵּתְבָרָא דְאַפְלוּ
מֵעוּט נְכָרִים קְאָמַר. וְכֹן כָּתַב הַרְמַב"ם, כִּי הֶעֱקַר אֶצְלָנוּ בֶּשֶׂר שֶׁנִּתְעַלַּם מִן
הָעֵין אַסוּר וְהֵינּוּ כְּרַב. וְקִשָּׁה דָּאִם כֹּן בְּלֹא אִינוּ יְהוּדִי אִם הוּא בְּמִקּוֹם

שְׁהַעֲרִיבִים מְצוּיִים אָסוּר, וְצָרִיךְ עֵינֶיךָ. וְעוֹד הָאָהָרִיב פָּסֵק דְּלֹא כָּרֵב. וְעֵינֶיךָ
תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עֵיקָר תּוֹי"ט).

פּרָק ז' - מִשְׁנֵה ד'

בְּהִמָּה שְׁנִמְצָאת מִירוּשָׁלַיִם וְעַד מְגִדָּל עֶדֶר,
וְכַמְדָּתָה לְכָל רוּחַ, זְכָרִים, עוֹלוֹת [ט]. נְקִבוֹת,
זְבָחֵי שְׁלָמִים [י]. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הָרְאוּי
לְפִסְחִים, פְּסָחִים קָדָם לְרֹגֵל שְׁלֹשִׁים יוֹם:

ר"ע מברטנורה זְכָרִים עוֹלוֹת. שְׁאֲנוּ תוֹלִין שְׁיִצְאָה מִירוּשָׁלַיִם, וְרַב זְכָרִים
שְׁבִירוּשָׁלַיִם הֵן עוֹלוֹת, וְרַב נְקִבוֹת זְבָחֵי שְׁלָמִים: הָרְאוּי לְפִסְחִים. זְכָר
בֶּן שָׁנָה מִן הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן הָעֵזִים: פְּסָחִים. וְהַמוֹצָאוֹ מֵתָר לוֹ לְהַקְרִיבוֹ
לְפִסְחוֹ, וְאִם יָבֵא בְּעֵלְיוֹ אַחֵר כֶּדֶן יִתֵּן לוֹ אֶת דְּמֵיו [יא]: קָדָם לְרֹגֵל
שְׁלֹשִׁים יוֹם. מְשַׁעָה שְׁמִתְחִילִין לְדַרְשׁ בְּהַלְכוֹת הַפִּסַּח וְאָדָם מְפָרֵשׁ אֶת
פִּסְחוֹ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: (ר"ע מברטנורה).

עֵיקָר תּוֹי"ט [ט] זְכָרִים עוֹלוֹת. וְדִלְמָא זְבַח שְׁלָמִים (תּוֹדָה) הֵן, וְאִיךְ מְקָרִיב
הָאֲבָרִים, וּמְסִיק דְּמָמְתִין לָהּ עַד שְׁתוּמָם, וּמִיִּתֵי שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת וּמִתְנָה, וּמִיִּתֵי
נְפִי תּוֹדָה וְלָחֵם. וְדִלְמָא אֲשֶׁם הוּא, אֲשֶׁם בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים וְאֲשֶׁתִּפַּח בֶּן שָׁנָה.
וְדִלְמָא אֲשֶׁם מְצָרַע וְנָזִיר הוּא, לֹא שְׂכִיחֵי. וְדִלְמָא פִּסַּח הוּא, בְּזִמְנוֹ מְזִהָר
זְהִירֵי בֵּיהּ, וְשֹׁלָא בְּזִמְנוֹ שְׁלָמִים הוּא. וְדִלְמָא בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר הוּא, לְמֵאֵי
הַלְכָתָא, לְמִיכְלִינְהוּ בְּמוּמָן, הֵכִי נְפִי בְּמוּמָן תִּתְאַכֵּל. גְּמָרָא קְדוּשִׁין דָּף נ"ה:
[י] שְׁלָמִים. דִּלְמָא תּוֹדָה הִיא (כו' פְּדֻלְעִיל) שְׁעֵבְרָה שְׁנָתָה, לֹא שְׂכִיחֵי. אֲשֶׁתִּפַּח
בֵּת שְׁנָתָה מֵאֵי, אָמַר אַבְיֵי בֵּת שְׁנָתָה כְּחֻטָּאת וְדָאֵי, כּוֹנְסָה לְכַפָּה וְהִיא מִתָּה
מֵאֲלֵיהּ. גְּמָרָא שָׁם. וְכֵן פִּסַּק הַרְמְב"ם: [יא] וְאִין לְהַשְׁהוּתָה אֲצִלוֹ עַד שְׁיָבֵא,
דְּהוּי דְּבַר שְׁאִינֵנו עוֹשָׂה וְאוֹכֵל, דִּימְכָר [פְּדֻתְנֵן בְּבֵא מְצִיעָא פ"ב מ"ז], וּבְקִדְשִׁים אֵי
אֲפֻשֵׁר לְהַפְּכָר: (עֵיקָר תּוֹי"ט).

פרק ז - משנה ה

בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מִמְשַׁכְּנֵי אֶת מוֹצְאֶיהָ, עַד
שֶׁהוּא מֵבִיא נִסְכָּיהָ. חֲזְרוּ לְהִיּוֹת מִנִּיחֵין
אוֹתָהּ וּבּוֹרְחֵין. הִתְקִינוּ בֵּית דִּין שֶׁיְהוּ נִסְכָּיהָ
בְּאֵין מִשְׁלַ צְבוּר {יב} :

ר"ע מברטנורה הָיוּ מִמְשַׁכְּנֵי אֶת מוֹצְאֶיהָ. הַמוֹצֵא עוֹלָה אוֹ שְׁלָמִים הָיוּ
מִמְשַׁכְּנֵי אוֹתוֹ עַד שֶׁיָּבִיא נִסְכָּיהָ מִשְׁלוֹ, שֶׁלֶּשָׁה עֶשְׂרֹנִים לְפָר וּשְׁנֵי
עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל וְעֶשְׂרוֹן לְכֶבֶשׂ: מִנִּיחֵין אוֹתָהּ וּבּוֹרְחִים. כְּדֵי שֶׁלֹּא
לְהִתְחַיֵּב בְּנִסְכָּיהָ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יב} מִשְׁלַ צְבוּר. וּבְכָל מְקוֹם שֶׁאוֹמֵר מִשְׁלַ צְבוּר הַפְּנֹנָה בּוֹ שֶׁיָּבֵא
מִתְרוּמַת הַלְּשָׁכָה. הֶרְמַב"ם: (עיקר תוי"ט).

פרק ז - משנה ו

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁבַעַה דְּבָרִים הִתְקִינוּ בֵּית
דִּין, וְזֶה אֶחָד מֵהֶן, נִכְרֵי שֶׁשָּׁלַח עוֹלָתוֹ {יג}
מִמְדִּינַת הַיָּם {יד} וְשָׁלַח עִמָּהּ נִסְכָּים, קֶרְבִּין
מִשְׁלוֹ. וְאִם לָאוּ, קֶרְבִּין מִשְׁלַ צְבוּר. וְכֵן גַּר {טו}
שְׁמֵת וְהֵנִיחַ זְבָחִים, אִם יֵשׁ לוֹ נִסְכָּים {טז},
קֶרְבִּין מִשְׁלוֹ. וְאִם לָאוּ, קֶרְבִּין מִשְׁלַ צְבוּר.

וּתְנַאי בַּיִת דִּין הוּא **{ז}** עַל כֹּהֵן גָּדוֹל שְׁמֵת,
שֶׁתְּהֵא מִנְחָתוֹ קֶרֶבָה מִשָּׁל צְבוּר. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר, מִשָּׁל יוֹרְשֵׁין. וּשְׁלֵמָה הִיְתָה קֶרֶבָה **{ח}** :

ר"ע מברטנורה **שבעה דברים**. וְקַחְשִׁיב לְהוּ וְאַזִּיל: **נְכָרִי שֶׁשָּׁלַח עוֹלָתוֹ**.
דְּדַרְשִׁינן אִישׁ אִישׁ, מְלַמֵּד שֶׁהַנְּכָרִים נוֹדְרִים נְדָרִים וְנִדְבוֹת פְּיִשְׂרָאֵל:
שֶׁתְּהֵא מִנְחָתוֹ. עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל מִקָּרִיב בְּכָל יוֹם מִחֲצִיתָהּ
בְּבִקְרָ וּמִחֲצִיתָהּ בְּעֶרְב: **קֶרֶבָה מִשָּׁל צְבוּר**. דְּכַתִּיב (ויקרא ו) חֵק עוֹלָם, חֵק
זֶה יִהְיֶה מִשָּׁל עוֹלָם, כְּלוּמַר מִשָּׁל צְבוּר, דְּהֵינּוּ מִתְרוּמַת הַלְשָׁכָה: **רַבִּי**
יְהוּדָה אוֹמֵר מִשָּׁל יוֹרְשִׁים. דְּכַתִּיב (שם) וְהִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו,
וְהָכִי מִשְׁמַע, וְהִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ שְׁמֵת, תַּחֲתָיו אֶחָד מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אוֹתָהּ:
וּשְׁלֵמָה הִיְתָה קֶרֶבָה. כְּשֶׁהִיא בָּאָה מִשָּׁל צְבוּר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹ מִשָּׁל
יוֹרְשִׁים לְרַבִּי יְהוּדָה, עֲשָׂרוֹן שְׁלֵם הִיְתָה קֶרֶבָה וְלֹא חֲצִי עֲשָׂרוֹן. וְרַבִּי
יְהוּדָה מִפִּיק לִיה מִדְּכַתִּיב מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אוֹתָהּ, כְּשֶׁהִיא אֶחָד מִבְּנָיו מִקָּרִיב
לְאַחַר שְׁמֵת אָבִיו, דְּהֵינּוּ הַיּוֹרְשִׁים, יַעֲשֶׂה אוֹתָהּ וְלֹא חֲצִיָּהּ. וְהִלְכָה כְּרַבִּי
יְהוּדָה, שֶׁמִּשָּׁל יוֹרְשִׁים הִיא בָּאָה. וְהָא דְתַנְן בְּמִתְנִיתִין דְּתַנַּאי בַּיִת דִּין
הוּא לְדַבְרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן שֶׁתְּהֵא בָּאָה מִן הַצְּבוּר, וְלֹא מִן הַתּוֹרָה, מִפְּרָשׁ
בְּגִמְרָא דְשִׁתִּי תַקְנוֹת הֵווּ, בְּתַחֲלָה מִדְּאוּרִיתָא קֶרֶבָה מִשָּׁל צְבוּר,
מִדְּכַתִּיב חֵק עוֹלָם כְּדָאמְרִין, כִּיּוֹן שָׂרְאוּ דְקָא מִדְּחִקָא לְשָׁכָה, הִתְקִינוּ
דְּנִגְבוּ מִיּוֹרְשִׁים **{יט}**, כִּיּוֹן דְּחִזּוּ דְקָא פִּשְׁעוּ בָּהּ, אוֹקְמוּהָ אֲדָאוּרִיתָא.
וְנִמְצְאוּת עֲכָשׁוּ קֶרֶבָה מִן הַצְּבוּר בְּתַנַּאי בַּיִת דִּין, דְּאוֹקְמוּהָ אֲדָאוּרִיתָא:
(ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{יג}** **שֶׁשָּׁלַח עוֹלָתוֹ**. כְּרַבִּי עֲקִיבָא דְסַבִּירָא לִיה דְּאִין מְקַבְּלִין מִהוּ
אַלְא עוֹלָה, וְתַנְן הֵכָא דְנִסְכֵּין קֶרֶבִין מִשָּׁלוּ, וְעוֹלָה וְכָל חֲבֵרְתָהּ קֹאמֵר, דְּהֵינּוּ
נְסֻכִים, אֲבָל נְסֻכִים לְחוּדְיָהוּ לֹא, כְּדָאִיתָא בְּמִנְחוֹת דִּף ע"ג: **{יד}** **מִמְדִּינַת**
הַיָּם. דְּבֵרוּ חֲכָמִים בְּהוֹה, דְּבִאֲרָץ יִשְׂרָאֵל בְּזִמְן הַבַּיִת לֹא שְׁכִיחֵי נְכָרִים כְּלִי
הָאִי: **{טו}** **וְכֹן גַּר**. דְּאֵלוּ יִשְׂרָאֵל הָיוּ מִקָּרִבֵי יוֹרְשֵׁין נְסֻכִים. רִשִׁי: **{טז}** **יֵשׁ לוֹ**
נְסֻכִים. שֶׁהַפְּרִישׁוֹן בְּחִיּוֹ. דְּלֵאחַר מִיתָה הָיוּ הַכֹּל הַפְּקָר. תּוֹסְפוֹת: **{יז}** **וּתְנַאי**
בַּיִת דִּין הוּא. הוּאִיל וְזֶה אֵינוֹ תְנַאי בַּיִת דִּין מִמֶּשׁ, אֲלֵא דְאוֹקְמוּהוּ
אֲדָאוּרִיתָא כְּדִפְרֵשׁ הַר"ב, וְעוֹד דְּרַבִּי יְהוּדָה פְּלִיג, דְּקִדְקַת הַתְּנַא לְחִזּוּ וְלִשְׁנוֹת
וּתְנַאי בַּיִת דִּין: **{יח}** **וּשְׁלֵמָה כּוֹ**. מִסְקִינן בְּגִמְרָא סוֹף פֶּרֶק ד' דְּמִנְחוֹת דְּבִין
בְּבִקְרָ בִין בְּעֶרְב, וְאִין כּוֹפְלִין שְׁמָנָה וְלְבוֹנָתָה: **{יט}** וִיכּוֹלִין לְתַקּוֹן כּוֹ, לְפִי
דְּאֲדַעְתָּא דְּהָכִי מִמְנִין כֹּהֵן גָּדוֹל, שִׁיְהִיו נְכָסִיו מִשְׁעֶבְדִים, שְׁאִם יָמוּת
שִׁיּוֹרְשֵׁין יִתְנוּ מִנְכָסִיו הַחֲבִיתִין, דְּוַדָּאִי מִסְתַּבְּרָא דְּאִם לֹא יִרְשׁוּ שְׁלֵא יִהְיוּ
מִחִיבִים לְהַבִּיא מִבֵּיתָם, וְלֵהָכִי קָרִי לְהוּ יוֹרְשִׁים: (עיקר תוי"ט).

פרק ז - משנה ז

עַל הַמִּלַּח וְעַל הָעֵצִים שֶׁיְהִיוּ הַכֹּהֲנִים נְאוֹתִים בָּהֶן, וְעַל הַפָּרָה שֶׁלֹּא יְהוּ מוֹעֲלִין בְּאַפְרָה, וְעַל הַקִּנּוּן הַפְּסוּלוֹת שֶׁיְהוּ בָאוֹת מִשָּׁל צְבוּר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, הַמְּסַפֵּק אֶת הַקִּנּוּן, מְסַפֵּק אֶת הַפְּסוּלוֹת:

ר"ע מברטנורה שֶׁיְהִיוּ הַכֹּהֲנִים נְאוֹתִים בָּהֶן. דְּוָקָא לְאַכִּילַת הַקֶּרְבָּנוֹת. אֲבָל לְאַכִּילַת חֲלִין, אֲפֵלוּ לְמִלַּח חֲלִין הַנֶּאֱכָלִין בַּעֲזָרָה עִם הַקֶּרְבָּנוֹת כְּדִי שֶׁיְהוּ הַקֶּרְבָּנוֹת נְאֻכָּלִים עַל הַשֶּׁבַע **[כ]**, אִין נְאוֹתִים בָּהֶן: **שֶׁלֹּא יְהִיוּ מוֹעֲלִין בְּאַפְרָה**. דְּמִן הַתּוֹרָה אִין מוֹעֲלִין בְּאַפְרָה, דְּכַתִּיב (בְּמִדְבָר יט) חֲטָאת הִיא, בָּהּ מוֹעֲלִין וְאִין מוֹעֲלִין בְּאַפְרָה. כִּיּוֹן דְּחִזּוּ דְקָא מְזַלְזְלִי בָּהּ **[כא]**, גִּזְרוּ בְּאַפְרָה מְעִילָה. כִּיּוֹן דְּחִזּוּ דְקָא פְּרָשִׁי [מֵאַפְרָה] הַזֹּאוֹת, אוֹקְמוּהָ אֲדֹאוּרִיתָא: **וְעַל הַקִּנּוּן הַפְּסוּלוֹת**. הַמְּחַיְבִין קִנּוּן מְבִיאִין מְעוֹת וְנוֹתְנִים לְשׁוֹפֵר, וּבֵית דִּין לּוֹקְחִין הַמְּעוֹת וְקוֹנִים בָּהֶן קִנּוּן, וְהַבְּעָלִים הוֹלְכִים לָהֶם **[כב]** וְסוּמְכִים עַל בֵּית דִּין שֶׁיִּקְרִיבוּ קִנְיָהּ, וְאִם פָּרְחוּ הַקִּנּוּן אוֹ נִמְצְאוּ פְּסוּלִים, תִּנְאֵי בֵּית דִּין הוּא שֶׁיִּקְחוּ אַחֲרֵים מִדְּמֵי הַלְשָׁכָה, וּמְקַנִּים אוֹתָם לְבַעֲלִים, וְיוֹצְאִין בָּהֶן יְדֵי חוֹבְתָן: **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר**. אוֹתוֹ שֶׁהוּא רְגִיל לְסַפֵּק אֶת הַקִּנּוּן, שֶׁפָּסַק דְּמִים עִם הַגִּזְבָּרִים לְמַכּוֹר לָהֶם כָּל הַקִּנּוּן הַצְּרִיכִים, הוּא חַיֵּב לְהַחֲלִיף כָּל שֶׁיִּמְצָא בָּהֶן פְּסוּל, כְּדִתְגַן לְעִיל פָּרַק הַתְּרוּמָה, אִינוּ מְקַבְּלִים מְעוֹתֵינוּ עַד שֶׁיְהִיָּה הַמְּזַבֵּחַ מְרֻצָּה, וְאִם הַחֲמִיץ הֵינּוּ אוֹ הַתְּלִיעַ הַסֵּלֶת מִחֲזִירִין אוֹתוֹ לְמוֹכֵר, כְּדִי אִם נִפְסַל הָעוֹף אַחֲרַי לְקִיחָתוֹ מִחֲזִירוֹ לוֹ, וְהוּא מִחֲזִיר אֶת הַדְּמִים. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי, דְּהַכִּי אֲמַרִינָן בִּירוּשָׁלַיִם, תִּנְאֵי בֵּית דִּין הוּא, הַמְּסַפֵּק אֶת הַקִּנּוּן מְסַפֵּק אֶת הָאוֹבְדוֹת וְאֶת הַפְּסוּלוֹת: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[כ]** בתורת פהנים ובמנחות דף כ"א: **[כא]** וְקָא עֲבָדִי מִנִּיָּה לְמַכְתּוֹ, פִּרְשׁ רַש"י דְאַפְרָה מְרַפָּא מִכָּה: **[כב]** וְצָרִיךְ לומר דְתַקְנַת נְבִיאִים רַאשׁוֹנִים בְּמַעֲמָדוֹת קָאִי נְפִי אֶקְרָבָנוֹת יַחִיד כְּגוֹן הַקִּנּוּן, דְּאִי לֹאוּ הַכִּי הִיאֲדָּ קֶרְבָּנוֹ שֶׁל אָדָם קָרַב וְהוּא אִינוּ עוֹמֵד עַל גַּבּוֹ, כְּדִתְגַן בְּמִשְׁנָה ב' פָּרַק ד' דְתַעֲנִית: (עיקר תוי"ט).

פרק ח - משנה א

כָּל הַרְקִין הַנִּמְצָאִים בִּירוּשָׁלַיִם טְהוּרִין **[א]**,
חוּץ מִשָּׁל שׁוּק הָעֵלְיוֹן, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר, בְּשָׂר יָמוֹת הַשָּׁנָה, שְׁבָאֲמָצַע
טְמֵאִין וְשִׁבְצָדָדִין טְהוּרִין. וּבְשַׁעַת הָרֶגֶל,
שְׁבָאֲמָצַע טְהוּרִין וְשִׁבְצָדָדִין טְמֵאִין, שְׁמִפְנֵי
שֶׁהוּ מַעֲטִין מִסְתַּלְקִין לְצָדָדִין:

ר"ע מברטנורה כָּל הַרְקִין הַנִּמְצָאִים בִּירוּשָׁלַיִם טְהוּרִים. וְלֹא מִחֲזִיקִין
לְהוּ בְּרִקּוֹ שֶׁל זָב וְזָבָה שֶׁהוּ מִטְמֵאִין אָדָם וְכֻלָּים, מִשּׁוּם דְּאִזְלִין בְּתֵר
רַבָּה: **חוּץ מִשָּׁל שׁוּק הָעֵלְיוֹן**. לְפִי שְׁכּוֹבְסִין נִכְרִים הָיוּ מְצוּיִין שָׁם,
וְחֻכְמִים גָּזְרוּ עַל הַנִּכְרִים שֶׁיְהִיוּ כְּזָבִין לְכָל דְּבָרֵיהוֹן וְרִקּוֹן טְמֵא. וְאִית
דְּאִמְרֵי, לְפִי שֶׁשׁוּק הָעֵלְיוֹן לֹא הִיְתָה דְרִיסַת הָרֶגֶל מְצוּיָה שָׁם, וְזָבִין
וְזָבוֹת שֶׁמִּתְבּוֹדְדִין וּמִתְרַחֲקִין מִבְּנֵי אָדָם הָיוּ מְצוּיִין שָׁם: **שְׁבָאֲמָצַע**
טְמֵאִים. מִשּׁוּם דְּזָבִין וְזָבוֹת שְׁכִיחֵי וּמְהַלְכִים בְּאֲמָצַע דְּרָכִים,
וְהִטְהוּרִים מִסְתַּלְקִים לְצַדֵּי הַדְּרָכִים, מְקוּם שֶׁאִין דְרִיסַת הָרֶגֶל מְצוּיָה,
וּמִזְהִירִין לְכָל טְמֵא שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהוֹן. אֲבָל בְּשַׁעַת הָרֶגֶל, שָׂרֵב יִשְׂרָאֵל
טְהוּרִין **[ב]**, הַטְמֵאִים מִסְתַּלְקִים לְצָדָדִים שֶׁלֹּא יְטַמְּאוּ אֶת הָעָם,
וְהִטְהוּרִים הוֹלְכִים בְּאֲמָצַע הַדְּרָכִים, הַלְכָּד בְּשַׁעַת הָרֶגֶל רִקּוֹן הַנִּמְצָאִים
בְּאֲמָצַע טְהוּרִים וְשִׁבְצָדָדִים טְמֵאִין. וְהַלְכָּה כְּרַבִּי יוֹסִי: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {א} בירושלים כו'. דאלו חוץ לירושלים גזרו על ספק רקין, כדתנן במשנה ה' פרק ד' דטהרות: {ב} כי העקר אצלנו כל ישראל חברים ברגל. הרמב"ם: (עיקר תוי"ט).

פרק ח - משנה ב

כל הכלים הנמצאין בירושלים {ג} דרך ירידה {ד} לבית הטבילה טמאין. דרך עליה, טהורין, שלא כדרך ירידתן עליהן, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר, כן טהורין, חוץ מן הסל והמגרפה והמרצה המיוחדין לקברות:

ר"ע מברטנורה דרך ירידה לבית הטבילה. שני דרכים היו למקוה, באחד יורדים ובאחד עולים, שלא יגעו הטמאים בטהורים. ושל דרך ירידה ודאי טמאים, לפי שנפלו מיד המביאם לטבילה: שלא כירידתן עליהן. דבירידתן ודאי טמאים היו, לכך היה מורידן לבית הטבילה, ובעליהן טהרו לאחר שהטבילן: רבי יוסי אומר כן טהורין. דלא גזרו {ה} על ספק כלים בירושלים. והלכה כרבי יוסי: מגרפה. כלי שגורפים וכוונסים בו עצמות המתים כשהם מפזרים: מרצה. כלי שרוצצים {ו} ומשברים בו עצמות המת כשרוצצים להכניסם בסל להוליכן ממקום למקום: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ג} בירושלים. דחוץ לירושלים גזרו, כדתנן פרק ד' דטהרות: {ד} דרך ירידה. הא דכל העיר טהורין. ודתנן דרך עליה טהורים, דיק הכי, הא דגזיתא טמאים, פרוש מבואות קטנות שהיו סמוך לדרך ירידה ועליה, ופעמים שהיו יורדין דרך אותן מבואות ופעמים עולין, והנהו טמאים מספק. גמרא פסחים דף י"ט: {ה} וצריך לומר דירידה לבית הטבילה לא הוי הוכחה כלי האי כמו אמצע הדרך לענין זבים, דלעיל מודה רבי יוסי דגזרו: {ו} וזה השם מגזרת נשפטים טו ותרץ את גלגלתו. הרמב"ם: (עיקר תוי"ט).

פרק ח - משנה ג

סִכִּין שְׁנַמְצֵאת בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר, שׁוֹחֵט בָּהּ מִיָּד.
בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר, שׁוֹנֶה וּמְטַבֵּיל. וְקוֹפִיץ, בֵּין בָּזָה
וּבֵין בָּזָה שׁוֹנֶה וּמְטַבֵּיל. חָל אַרְבָּעָה עָשָׂר
לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת, שׁוֹחֵט בָּהּ מִיָּד. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר,
שׁוֹחֵט בָּהּ מִיָּד. נִמְצֵאת קְשׁוּרָה לְסִכִּין, הֲרִי זוֹ
כִּסְכִּין :

ר"ע מברטנורה **שׁוֹחֵט בָּהּ מִיָּד.** דְּוָדַאי הַטְּבִילוֹהּ בְּעֲלִיָּהּ מֵאֲתָמוֹל {ז} כְּדִי
שְׁיָהִיָּה לָהּ הָעֶרֶב שְׁמֵשׁ וַיִּתְהַא רְאוּיָהּ לְשׁוֹחֵט בָּהּ הַיּוֹם בְּעֶרֶב הַפֶּסַח:
בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר שׁוֹנֶה וּמְטַבֵּיל. כְּלוּמַר אִף עַל גַּב דְּאִיכָּא לְמִימַר כְּבָר
הַטְּבִילוֹהּ בְּעֲלִיָּהּ, צָרִיךְ הַמוּצְאָה לְהַטְּבִילָהּ שְׁנִית, דְּשָׂמָא לֹא הַטְּבִילוֹהּ
בְּעֲלִיָּהּ, דְּהִיָּה לָהֶם שְׁהוּת לְהַמְתִּין עַד סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָּה, וְאִף עַל פִּי שְׁלֹא
גָזְרוּ עַל סִפְק כָּלִים בִּירוּשָׁלַיִם, מִשּׁוּם חֲמָרָא דְקַדְשִׁים הַצְּרִיכוּהָ טְבִילָה.
וְרַמְבַּ"ם פָּרַשׁ שׁוֹנֶה לְהַזּוֹת עֲלֶיהָ {ח}, דְּשָׂמָא נְטֻמָּאָה בְּמַת וְהִזָּה עֲלֶיהָ
בְּשִׁלְשִׁי, וְעַתָּה שׁוֹנֶה וּמִזָּה עֲלֶיהָ וְאַחַר כֵּן מְטַבֵּילָהּ: **קוֹפִיץ.** סִכִּין גְּדוֹל
עָשׂוּי לְחֶתֶד בְּשָׂר וְלִשְׁבֵר בּוֹ עֲצָמוֹת: **בָּזָה וּבָזָה.** בֵּין בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר בֵּין
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר: **שׁוֹנֶה וּמְטַבֵּיל.** לְפִי שְׂאִין הַקּוֹפִיץ רְאוּיָהּ אֶלָּא לְחִגְיָהּ,
שְׁשִׁבִירַת עֶצֶם מִתֵּר בָּהּ. וּבְגִמְרָא בְּפִסְחִים (דף ט) מוֹקִי מִתְּנִיתִין בְּזָמַן
שְׁהִיָּה הַנְּשִׂיא גּוֹסֵס בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר, שְׂאֵם יָמוֹת יִהְיוּ כָּל הַצְּבוּר טְמֵאִים
{ט} וַיִּקְרַב הַפֶּסַח בְּטֻמְאָה וְלֹא יִהְיוּ צְרִיכִים לְטַהַר הַכֵּלִים. הַלְּכָךְ, סִכִּין
שְׂצָרִיךְ לְשַׁחֲטָה הַפֶּסַח, דְּחַד סְפִיקָא הוּא, שְׂמָא לֹא יָמוֹת הַנְּשִׂיא וַיַּעֲשׂוּ
אֶת הַפֶּסַח בְּטַהֲרָה, מְטַבֵּילִין אוֹתוֹ, וְחִזְקָה שְׁטַהֲרוּהוּ בְּיוֹם שְׁלִשָּׁה עָשָׂר
כְּדִי לְשַׁחֲטָה בּוֹ אֶת הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. אֲבָל קוֹפִיץ, דְּתַרִי סְפִיקָא, שְׂמָא
יָמוֹת הַנְּשִׂיא וַיַּעֲשׂוּ פֶסַח בְּטֻמְאָה וְאִזּוּ אִין מְבִיאִין חִגְיָהּ וְאִינוּ צָרִיךְ
לְקוֹפִיץ, וְאִף אִם לֹא יָמוֹת שְׂמָא יִהְיוּ הַפִּסְחִים מְרַבִּים וְלֹא יַעֲשׂוּ חִגְיָהּ
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר, הַלְּכָךְ לֹא מְטַבֵּילִי לִיהּ וְחִזְקָתוֹ שְׁלֹא טַהֲרוּהוּ: **חָל אַרְבָּעָה
עָשָׂר לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת שׁוֹחֵט בָּהּ מִיָּד.** וְלֹא אֲמַרִינַן כִּיּוֹן דְּשַׁבָּת הוּא לֹא
נְשַׁחֲטָה בָּהּ מִסְפִּיקָא שְׂמָא טְמֵאָה הִיא וְנִמְצָא הַפֶּסַח טְמֵא וּמְחַלֵּל אֶת
הַשַּׁבָּת שְׁלֹא בְּמָקוֹם מְצוּהָ. וְרַבּוֹתֵי פְּרָשׁוּ, שׁוֹחֵט בָּהּ מִיָּד, בְּקוֹפִיץ קְאָמַר
{י}, דְּאִף עַל גַּב דְּאִין חִגְיָהּ בְּשַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם חִזְקָה שְׁהַטְּבִילוֹהּ מֵעֶרֶב

שַׁבַּת לְצַדִּיק חֲגִיגַת חֲמִשָּׁה עָשָׂר : בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר שׁוֹחֵט בַּהּ מִיָּד [יא]. לְפִי שֶׁכֵּל הָעַם יוֹדְעִים שֶׁהִזְאָה וְטָבִילָה אֶסוּרָה בְּיוֹם טוֹב, וּמִטְבִּילִין אֶת הַכֹּל מִלְּפָנֵי יוֹם טוֹב : נִמְצְאוּת. הַקּוֹפִיץ : קְשׁוּרָה לְסַפֵּין. אֶמְרִינָן וְנֹדְאי הַטְבִּילוּהָ עִם הַסַּפֵּין. אֲבָל רַמְבַּ"ם פָּרַשׁ, נִמְצְאוּת סַפֵּין סִתְמָא קְשׁוּרָה עִם סַפֵּין אַחֲרַת יְדוּעָה, הֵרִי הִיא כְּסַפֵּין הַיְדוּעָה, אִם טְמֵאָה טְמֵאָה וְאִם טְהוֹרָה טְהוֹרָה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ז] וְהָא לֹא חִישִׁינָן שְׂמָא אֲבָדָה לוֹ זֶה יָמִים רַבִּים. דְּוֹדְאֵי הַיּוֹם נִפְלָה מִמֶּנּוּ, דְּמִתּוּךְ שְׁבִשְׁעַת הַרְגֵל הָעַם רַב, אִין שׁוּהָה שָׁם בְּמָקוֹם נִפְלִיתוּ שְׂלֵא תִמְצָא. רַשִׁ"י : [ח] לְפָרוּשׁוֹ לְשׁוֹן שׁוֹנָה נִיחָא טְפִי. כְּסָף מְשֻׁנָּה. טַעְמוֹ לְפִי שְׂאִין רָאוּי לְקָרָא לְזוֹ הַטְבִּילָה שְׁנִיָּה, כִּינּוֹן שְׂלֵא יְדַעְנוּ שְׂרַאשׁוֹנָה קְדָמָה לָהּ בְּוֹדְאֵי : [ט] דְּמִצְוָה לְכֹל יִשְׂרָאֵל לְהִתְעַסֵּק בּוֹ. רַשִׁ"י. לְפִי שְׂאִין כְּבוֹד הַנְּשִׂיא בְּיֹרְשִׁים וְקָרוּבִים, אֲלֵא בְּכָל אָדָם, שְׂיִתְעַסְקוּ בּוֹ הַכֹּל כְּקָרוּבִים וְיִטְמְאוּ לוֹ. הַרְמַבַּ"ם : [י] דָּגַם כֵּן יָכוֹל לְשַׁחֵט בּוֹ אִם יִרְצֶה. וּלְשׁוֹן רַשִׁ"י לְעִיל, וְרַבּוֹ אֵינָן לְשַׁחִיטָה אֲלֵא לְחִתּוּךְ : [יא] אִם נִפְרַשׁ דְּהִכָּא בְּקוֹפִיץ נִיחָא, דְּבִאֲרַבְעָה עָשָׂר שְׂאִינּוּ חָל בְּשַׁבַּת שׁוֹנָה וּמִטְבִּיל, קָא מְשַׁמַּע לָן דְּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר שׁוֹחֵט בַּהּ מִיָּד כּוּי. וְנִרְאָה לִי דְּמִשׁוּם הֵכִי הִכְרַח רַשִׁ"י (דְּהֵינּוּ רַבּוּתֵי שְׁכַתְּבֵי הַר"ב) לְפָרַשׁ בְּבֵא דְּחָל אֲרַבְעָה עָשָׂר כּוּי בְּקוֹפִיץ : (עיקר תוי"ט).

פּוּק - ח - מִשְׁנָה ד

פְּרֻכַת שְׁנִטְמָאוּת בְּוֹלַד הַטְמֵאָה, מִטְבִּילִין אוֹתָהּ בְּפָנִים וּמִכְנִיסִין אוֹתָהּ מִיָּד. וְאֶת שְׁנִטְמָאוּת בְּאֵב הַטְמֵאָה, מִטְבִּילִין אוֹתָהּ בַּחוּץ וְשׁוֹטְחִין אוֹתָהּ בַּחֵיל. וְאִם הִיָּתָה חֲדָשָׁה, שׁוֹטְחִין אוֹתָהּ עַל גַּג הָאֲצִטְבָּא, כְּדִי שְׂיִרְאוּ הָעַם אֶת מְלֹאכְתָהּ שֶׁהִיא נְאָה :

ר"ע מברטנורה פְּרֻכַת שְׁנִטְמָאוּת בְּוֹלַד הַטְמֵאָה. שְׁנִיגָעָה בְּמִשְׁקִין טְמֵאִים, שְׁחֻכְמִים גָּזְרוּ עַל הַמִּשְׁקִין שְׁמִטְמְאִין כְּלִים, גְּזָרָה מְשׁוּם מִשְׁקָה דְּזָב וְזָבָה כְּגוֹן רְקוֹ וְשִׁכְבַת זָרְעוֹ שֶׁהֵם אֵב הַטְמֵאָה וּמִטְמְאִין אָדָם וְכִלִּים

מִדְּאֹרֵיתָא : מִטְבִּילִין אוֹתָהּ בְּפָנִים. וְאֵינָה טְעוּנָה שְׁלוּחַ מְחוּץ לְמַחֲנֶה שְׂכִינָה, כִּיּוֹן שְׁלֵא נְטִמְאָת אֶלָּא בּוֹלֵד הַטְּמָאָה : וּמְכַנִּיסִין אוֹתָהּ מִיָּד. שְׂאֵינָה טְעוּנָה הָעֶרֶב שְׁמֵשׁ : נְטִמְאָת בְּאֵב הַטְּמָאָה. בְּשֶׁרֶץ אוֹ בְּנִבְלָה : מִטְבִּילִין אוֹתָהּ בְּחוּץ. דְּטְעוּנָה שְׁלוּחַ, כְּדִאֲמַרְיִנן בְּפֶרֶק בִּתְרָא דְעֵרוּבִין, הַמְכַנִּיס טְמֵא שֶׁרֶץ בְּמִקְדָּשׁ חַיֵּב : וְשׁוֹטְחִין אוֹתָהּ בְּחֵיל. חוּץ לְעִזָּרָה : (ר"ע מברטנורה).

פֶּרֶק ח - מִשְׁנֵה ה

רָבִן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן הַסָּגוֹן, פְּרֻכְתָּ עֲבִיָּה טַפַּח, וְעַל שְׁבָעִים וּשְׁתַּיִם נִימִין נֶאֱרָגָת, וְעַל כָּל נִימָא וְנִימָא עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה חוּטִין. אֲרַכָּה אֲרַבְּעִים אֲמָה וְרַחֲבָה עֶשְׂרִים אֲמָה, וּמְשֻׁמוֹנִים וּשְׁתַּיִ רַבּוּא נַעֲשִׂית. וּשְׁתַּיִם עוֹשִׂין בְּכָל שָׁנָה, וְשֹׁלֵשׁ מֵאוֹת כְּהֻנִּים מִטְבִּילִין אוֹתָהּ :

ר"ע מברטנורה **נימין** ליצי"ש בלע"ז : **עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה חוּטִין**. לְפִי שְׁהִיא עֲשׂוּיָה מִתְּכֵלֶת וְאַרְגָּמֹן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ, וְכָל מִין וּמִין חוּטוֹ כְּפּוֹל שֵׁשׁ. כְּדִאֲיִתָּא בְּיוֹמָא : אֲרַכָּה אֲרַבְּעִים וְרַחֲבָה עֶשְׂרִים. כְּמִדַּת פֶּתַח הָאוּלָם, שְׁהִיא גְבֹהָ אֲרַבְּעִים וְרַחֲבָה עֶשְׂרִים **[יב]** : וּמְשֻׁמוֹנִים וּשְׁתַּיִם רַבּוּא. כְּדִ אֵינָה מְנַן הַחוּטִים שְׁהִיא נַעֲשִׂית מֵהוּן. פְּרוּשׁ אַחֵר, מְנַן דִּינְרֵי זָהָב שְׁהִיוּ מוֹצִיאִין עֲלֶיהָ. וְיֵשׁ סְפָרִים שְׁכֵתוּב בְּהוּן וּבְשֻׁמוֹנִים וּשְׁתַּיִם רִיבּוּת **[יג]**, כְּלוּמַר דְּשֻׁמוֹנִים וּשְׁתַּיִם נַעֲרוּת בְּתוֹלוֹת הֵיוּ מִתְּעַסְקוֹת בַּעֲשִׂיתָהּ : וְשֹׁלֵשׁ מֵאוֹת כְּהֻנִּים הֵיוּ מִטְבִּילִין אוֹתָהּ. דְּכֻלִּים הַנְּגַמְרִים אֵפֶי עַל פִּי שְׁנַגְמָרוּ בְּטַהֲרָה צְרִיכִים טְבִילָה לְקַדָּשׁ, כְּדִאֲיִתָּא בְּמַסְכַּת חֲגִיגָה. וְשֹׁלֵשׁ מֵאוֹת כְּהֻנִּים דְּתַנּוּ בְּמִתְנִיתִין לְשׁוֹן גְּזֻמָּא וְהִבְאִי הוּא, דְּלֵא הִיא צְרִיךְ כָּל כְּדִ כְּהֻנִּים לְהַטְבִּילָה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (יב) כְּדַתְנֵן בְּמִשְׁנֵה וי פָּרַק גי דְּמִדּוֹת. ומיהו בְּפָרַק די מִשְׁנֵה וי תְּנֵן דְּגָבְהוּ שְׁל הֵיכַל נְמִי אַרְבָּעִים אָמָה, וּבְמִשְׁנֵה זי דְּרַחְבוּ עֶשְׂרִים, וְנִמְצָא דְרַחֲב קִדְשֵׁי קִדְשֵׁי עֶשְׂרִים וְגָבְהוּ אַרְבָּעִים. וְאִם כֵּן יֵשׁ לְפָרֵשׁ נְמִי אַפְרָכְת הַדְּבִיר. וְעַל תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: {יג} וְהִמְפָּרֵשׁ בְּמִסְכַּת תְּמִיד פִּרְשׁ נְעֻרוֹת שְׁלֹא בָּאוּ עֲדִין לְכָלֵל נְדוֹת מִתְּעַסְקוֹת בּוּ, שְׂרוּצִים לְעַסֵּק בּוּ בְּטָהֳרָה: (עיקר תוי"ט).

פּרַק ח - מִשְׁנֵה ו

בְּשַׁר קִדְשֵׁי קִדְשֵׁי שְׁנַטְמָא, בֵּין בָּאב הַטְּמָאָה, בֵּין בּוֹלַד הַטְּמָאָה, בֵּין בְּפָנִים, בֵּין בַּחוּץ, בֵּית שְׂמַאי אֹמְרִים, הַכֹּל יִשְׂרָף בְּפָנִים, חוּץ מִשְׁנַטְמָא בָּאב הַטְּמָאָה בַּחוּץ. וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים, הַכֹּל יִשְׂרָף בַּחוּץ, חוּץ מִשְׁנַטְמָא בּוֹלַד הַטְּמָאָה בְּפָנִים:

ר"ע מברטנורה **הַכֹּל יִשְׂרָף בְּפָנִים**. בְּבֵית הַדְּשָׁן הַגְּדוֹל שֶׁהָיָה בְּעֶזְרָה, שְׁשָׁם שׁוֹרְפִים פְּסוּלֵי קִדְשֵׁי קִדְשֵׁי, שְׁכָל שְׁפָסוּלוּ בְּקִדְשׁ שׁוֹרְפִין אוֹתוֹ בְּקִדְשׁ: חוּץ מִשְׁנַטְמָא בָּאב הַטְּמָאָה בַּחוּץ. דְּכִיּוֹן דְּחִמְיָא טְמָאָתוֹ וְאַרְע פְּסוּלוֹ בַּחוּץ, אִין לְהַכְנִיסוֹ לְעֶזְרָה לְשַׂרְפוֹ, הוֹאִיל וְלֹא הָיָה פְּסוּלוֹ בְּקִדְשׁ: חוּץ מִשְׁנַטְמָא בּוֹלַד הַטְּמָאָה בְּפָנִים. דְּאִית בֵּיהּ תְּרִיתֵי, טְמָאָתוֹ בְּפָנִים וְקִילָא טְמָאָתוֹ. אֲבָל נְטָמָא בָּאב הַטְּמָאָה אִין לְהַשְׁהוֹת הַטְּמָאָה בְּפָנִים עַד שֶׁתִּשְׂרָף, אֲלֵא יוֹצִיאָנָה מִיַּד וְיִשְׂרָפְנָה בַּחוּץ: (ר"ע מברטנורה).

פרק ח - משנה ז

רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר, אֶת שְׁנֵטְמָא בְּאֵב הַטְּמֵאָה, בֵּין בְּפָנִים בֵּין בַּחוּץ, יִשְׂרָף בַּחוּץ. וְאֶת שְׁנֵטְמָא בּוֹלֵד הַטְּמֵאָה, בֵּין בְּפָנִים בֵּין בַּחוּץ, יִשְׂרָף בְּפָנִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מְקוֹם טְמֵאתוֹ שֶׁ שֻׁרְפְּתוֹ:

ר"ע מברטנורה וְאֶת שְׁנֵטְמָא בּוֹלֵד הַטְּמֵאָה בֵּין בַּחוּץ בֵּין בְּפָנִים יִשְׂרָף בְּפָנִים. דְּכֵיּוֹן דְּטָהוֹר מִדְּאוֹרֵיתָא **{יד}**, אֶפְלוּ נְטֵמָא בַּחוּץ יֵשׁ לְקַיִם בּוֹ שֻׁרְפְּתוֹ בְּקֹדֶשׁ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יד} לֹא כָּלִי עֲלָמָא סְבִירָא לְהוּ הֵכִי, שְׁהָרִי כָּלִל זֶה מְסַר בְּיַדְנוּ הַרְמַב"ם בְּפָרֶק י' מֵהַלְכוֹת אַבוֹת הַטְּמֵאוֹת, דְּהֶאֱכָלִין יְהִיּוּ רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי מִדְּבְרֵי תוֹרָה, שְׁהֶאֱדָם אוֹ הַכֹּלִי שְׁהוּא רֵאשׁוֹן לְטְמֵאָה אִם נָגַע בְּאֶכֶל עֲשָׂאָהוּ שֵׁנִי. אֲלָא רַבִּי אֶלְיעֶזֶר הוּא דְּסְבִירָא לִיהֵ הֵכִי, וְלֹא קִימָא לֹן כְּוֹתִיָּה. וּבִירוּשְׁלַמִּי פְּלִיגִי בְּרַ קַפְרָא וְרַבִּי יוֹחָנָן, בְּרַ קַפְרָא סְבִירָא לִיהֵ דְּבַר תוֹרָה אֵב הַטְּמֵאָה וּבּוֹלֵד הַטְּמֵאָה מִדְּבְרֵיהֶם, וְרַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר בֵּין בְּזָה בֵּין בְּזָה מִדְּבְרֵי תוֹרָה: (עיקר תוי"ט).

פרק ח - משנה ח

אֲבָרִי הַתְּמִיד, נִתְּנִין מִחֲצֵי כֶּבֶשׂ וּלְמִטָּה בְּמִזְרָח, וְשֶׁל מוֹסְפִין נִתְּנִין מִחֲצֵי כֶּבֶשׂ וּלְמִטָּה בְּמַעְרָב, וְשֶׁל רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים נִתְּנִין מִתַּחַת כְּרֹכַב הַמִּזְבֵּחַ מִלְּמִטָּה **{יט}**, הַשְּׂקָלִים וְהַבְּכוּרִים אֵין נוֹהֲגִין אֲלָא בְּפָנֵי הַבַּיִת, אֲבָל מַעֲשֵׂר דָּגָן וּמַעֲשֵׂר

בְּהֵמָה וְהַבְּכוֹרוֹת נוֹהֲגִין בֵּין בְּפָנֵי הַבַּיִת בֵּין
שָׁלָא בְּפָנֵי הַבַּיִת. הַמְּקַדֵּישׁ שְׁקָלִים וּבְכוֹרִים,
הָרִי זֶה קֹדֶשׁ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, הָאוֹמֵר
בְּכוֹרִים קֹדֶשׁ, אֵינֶן קֹדֶשׁ :

ר"ע מברטנורה **מחצי הכבש ולמטה במערב** {טו}. כִּהְנִיחַ הַזֹּזִים בְּפִיס
בְּאַבְרֵי הַתְּמִיד לְהַעֲלוֹתָם, לֹא הָיוּ מַעֲלִים אוֹתָם בְּפַעַם אַחַת, אֶלֶּא
נוֹתְנִים אוֹתָן עַל הַכֶּבֶשׁ, וְהוֹלְכִים לְלִשְׁכַּת הַגְּזִית לְקַרְא אֶת שְׁמַע, וְאַחַר
כֶּךָ חוֹזְרִים וּמְקַרְבִּים הָאֲבָרִים עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ. וְקִתְנֵי הַכֹּא דְנִתְּנִים
מִחֲצֵי הַכֶּבֶשׁ וּלְמַטָּה, שֶׁהַכֶּבֶשׁ אָרְךְ שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אַמָּה, וּמִחֲצִיּוֹ וּלְמַטָּה
נוֹתְנִים אוֹתָן. וְרַחֵב הַכֶּבֶשׁ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, וּבְחֲצִיּוֹ שְׁלֹשָׁה מַעֲרָב הָיוּ
נוֹתְנִים אוֹתָן: **וְשָׁל רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים**. מִחֲצִיּוֹ וּלְמַעְלָה, דְּהֵינּוּ עַל כְּרַכְבּ
הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא הַסּוּבֵב. וְכַלְפֵי הַמִּזְרָח: **אֵינֶן נוֹהֲגִים אֶלֶּא בְּפָנֵי הַבַּיִת**.
שְׁקָלִים, מְשוּם דְּצָרְךָ קָרְבָן נִינְהוּ וְכִיּוֹן שְׁאִין קָרְבָן אֵין שְׁקָלִים.
וּבְכוֹרִים, דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת כג) רֵאשִׁית בְּכוֹרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בַּיִת ה' אֱלֹהֶיךָ,
בְּזִמְנוֹ שֵׁישׁ לֶךָ בַּיִת יֵשׁ לֶךָ בְּכוֹרִים, אֵין לֶךָ בַּיִת אֵין לֶךָ בְּכוֹרִים: **אֲבָל**
מַעֲשֵׂר דָּגָן וְכו'. נוֹהֲגִים בְּפָנֵי הַבַּיִת. וְשָׁלָא בְּפָנֵי הַבַּיִת. דְּקְדוּשַׁת הָאָרֶץ
לֹא בְּטָלָה, הַלְּכָךְ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת. וּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, צָרִיךְ
לְהַפְרִישׁ הָעֲשִׂירִי. וּבְמַסְכַּת בְּכוֹרוֹת אָמְרוּ שֶׁבְּטָלוּ מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה דְּלֹא
לִיתּוּ בָּהּ לַיָּדִי תַקְלָה: **הַמְּקַדֵּישׁ שְׁקָלִים וּבְכוֹרִים**. דְּאֵין נוֹהֲגִים אֶלֶּא
בְּפָנֵי הַבַּיִת, אִם הַפְרִישׁוֹן שָׁלָא בְּפָנֵי הַבַּיִת קֹדֶשׁ: **בְּכוֹרִים קֹדֶשׁ אֵינֶן**
קֹדֶשׁ. כִּיּוֹן דְּבַהֲדִיא כְּתִיב בְּהוּ (שְׁמוֹת כג) תָּבִיא בַּיִת ה' אֱלֹהֶיךָ, אֶפְלוּ
הַפְרִישׁוֹן בְּדִיעֵבֵד לֹא קֹדֶשׁ, וְאֵין שֵׁם בְּכוֹרִים חַל עֲלֵיהוֹן שָׁלָא בְּפָנֵי הַבַּיִת.
וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, הַמְּקַדֵּישׁ לְבַדְּק הַבַּיִת שְׁקָלִים וּבְכוֹרִים שֵׁישׁ לוֹ כָּבֵר.
וּלְפָרוּשׁוֹ לֹא אֶתְבָּרִיר טַעְמָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אֲמַאי שְׁקָלִים קֹדֶשׁ וּבְכוֹרִים
לֹא קֹדֶשׁ {יז}. וְהַלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {טו} כֶּךָ הוּא גְרָסְתוֹ. וְגֵרְסַת הַסֵּפֶר, בְּמִזְרָח. וּבְשָׁל מוֹסְפִים
לְהַפְדָּ. וְרַשִׁי גֵרַס כְּגֵרְסַת הַסֵּפֶר, וְעִינֵן שֵׁם טַעְמוֹ. וְהַתּוֹסְפוֹת וְהַמְּפָרֵשׁ גֵּרְסֵי
כְּגֵרְסַת הַר"ב, דְּלֶהֱכִי נִתְּנוּם לְאַבְרֵי תְּמִיד בְּמַעֲרָב, לְפִי שֶׁהַמַּעֲרָכָה שְׁעַל
הַמִּזְבֵּחַ הוּא לְמִזְרָחוֹ, לְכֶךָ נוֹתְנִים הָאֲבָרִים בְּמַעֲרָבוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ, לְפָנֹת מְקוֹם
הַלִּיכְתָּם כְּשִׁיּוֹלִיכּוּם אַחַר כֶּךָ לְרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ עַל הַמַּעֲרָכָה שֶׁהִיא בְּמִזְרָח: {טז}
מְלֻמָּטָה. הַכִּי גֵרַס רַשִׁי. וּפֵרֵשׁ שֶׁל רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים, אֲבָרִים שֶׁל מוֹסְפֵי רֵאשֵׁי
חֲדָשִׁים נִתְּנִין הָיוּ בְּכֶבֶשׁ סְמוּךְ לְכַרְכַּב הַמִּזְבֵּחַ לְמַטָּה הַיָּמִינוּ מֵעֵט, דְּהֵינּוּ בְּחֲצֵי
הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֶּבֶשׁ, שְׁכַל הַכֶּבֶשׁ אָרְכּוֹ שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם, וְאֵינּוּ מְשַׁפֵּעַ וְעוֹלָה אֶלֶּא
תִּשְׁעֵי אַמּוֹת, שֵׁשׁ אַמּוֹת מִן הָאָרֶץ לְסוּבֵב וְשִׁלֵּשׁ מִן הַסּוּבֵב וּלְמַעְלָה, נִמְצְאוּ
שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי אָרְךְ הַכֶּבֶשׁ מִן הָאָרֶץ לְסוּבֵב. וְגֵרְסַת הַר"ב מְלַמְעָלָה, עֵינֵן תּוֹסְפוֹת
יוֹם טוֹב. וְלִשְׁתֵּי הַגֵּרְסָאוֹת טַעְמָא דְּעֵבְדִּין שְׁנוּי בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ מְפָרֵשׁ בְּגִמְרָא
דְּסַכָּה, לִידַע שֶׁהַקְּבַע רֵאשׁ חֲדָשׁ בְּזִמְנוֹ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁי הָאֵי חֲשִׁיבוּתָא עֵבְדִּין
לִיהָ לְהַפְרִיא שְׁיַכִּירוּ דְּפְשִׁיטָא לְהוּ לְבַיִת דִּין שְׁקַדְשׁוֹהוּ כְּהַלְכְתּוֹ וְלֹא יִגְמַגֵּם

לב אָדָם עָלְיוֹ, דָּרַב בְּנֵי אָדָם לֹא רָאוּ חֲדוּשׁ הַלְבָנָה: [\[וי\]](#) וְאֲנִי לְמִדְתֵּי טַעֲמוֹ
מִלְשׁוֹן הַרְמְב"ם שְׁסִיִּים וְאָמַר, אֲבָל אִם הַקְדִּישׁוֹן הִכְהֵן אַחַר שְׂבָא לְיָדוֹ וְהָרִי
הֵם שָׁלוּ יָכוֹל לְהַקְדִּישׁוֹן. אֲבָל שְׁקָלִים דְּלִמְזִבַּח יָכוֹל לְהַקְדִּישׁ, כְּדַתְנֵן בְּמִשְׁנָה
ז' פָּרָק ח' דְּעֶרְכִין דְּמַקְדִּישׁ אָדָם קְדָשִׁי מְזִבַּח. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב. וְעֵין עוֹד:
(עִיקָר תּוֹי"ט).

